

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/4 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az utolsó kenet.

Budapest, szeptember 3.

(v.) A haldokló elparantálta ma a halottat. A képviselőház, mielőtt ellátták volna a halotti szentséggel, bánatos kegyelettel adózott Szilágyi Dezső tündöklő emlékének. Ihletett tolmácsa a nemzet gyászának, meghatott szavu becüsé a haza veszteségének Széll Kálmán miniszterelnök volt. Elméjét és jellemét az elhunytak tömör, költői szárnyalású ígékben esetelte, meghajtván a gyászfátyolba burkolt trikolor Szilágyi Dezső szellemi nagysága és önzéstelen hazafias munkássága előtt. A hódolathoz aztán hozzáfűzött egy óhajtatást: ez a kegyelet miként alakuljon át cselekvéssé hazánk közéletében. Szilágyi Dezsőtől csakis kötelességeket lehet örökölni. Széll Kálmán tehát kötelességeket utalt ma ki a Szilágyi Dezső hagyatékából: egyet a szabadelvűpártnak és egy másikat az egész parlamentnek. A haldokló parlament mély illetődéssel fogadta ezt a kiutalást. Nemesebb és gazdagabb utra-valót valóban nem kaphatott utolsó kenetül, midőn az enyészet ösvényére lép, amelynek célpontján tul az ujjászületés folyamata várja.

Mi az hát, ami Szilágyi Dezső emlékéből kötelességekre intő példa gyanánt reánk maradt? Mi az, amire a széteszülő országgyűlés tagjainak figyelmét a miniszterelnök felhívta? Kettős tengelye volt Szilágyi Dezső életének. A hazafias munkának önzéstelensége és fáradhatatlansága volt az egyik tengely s a rendületlen elvhűség volt a másik. Ime a Szilágyi Dezső hagyatékából kiutalt javak, amelyeknek egyike az egész közéletet, másika a szabadelvűpártot illeti. Ha átveszünk ezeket a javakat, hogy gondjukat viseljük és szeretettel ápoljuk, akkor Szilágyi Dezső nem élt hiába és sirjából új élet fakad.

Minden pártnak és minden polgárnak

munkája legyen hazafias, önfeláldozó és ernyedetlen. Érvényesülésre ne igyekezzék egyéb magánérdek, mint a kifogástalanul jogszerű. S még ennek is a feltétlen foganatra számító közérdek szabjon határt. A maga hasznát ki-ki — a párt épp úgy, mint az egyén — csakis az egyetemes haszon keretében emelje foganatra. S az ily irányban folyó munka ne riadjon vissza semmi akadálytól. Az önzéstelen törekvés csak nehézségeket ismer, amelyekkel meg lehet birkózni, de nem ismer akadályokat, amelyek elől ki kellene térnie. Az önrészes munkálkodást ideig-óráig megakaszthatja ugyan a csüggedés, de a tetterőt megbénító kétségbeesésnek nincsen felette hatalma.

Édes mindnyájunknak, akik e hazában s tehát e hazáért élünk és dolgozunk, ezt az örökséget utalta ki Széll Kálmán a Szilágyi Dezső hagyatékából.

A liberális tábor pedig törekedjék most és mindenha a Szilágyi Dezső elvhűségének erkölcsi magaslatára. Tudás, munkabírás, szellemi erő annyi van mindenikünkben, amennyivel a gondviselés megáldott. Nem tőlünk függ tehát, hanem transzcendentális hatalmaktól a szellemi értékek az a mennyisége, amelyet elérhetünk. De van egy terület, amelyen a legapróbb ember is követni tudja a legnagyobb óriás példáját. Ez a terület: az erkölcsi világ. Akaratunk szilárdsága, ideáljainkhoz való hűségünk, elveink mellett való kitartásunk mértékét a saját magunk énjé szabályozza. Szellemi erő dolgában a kalibert a gondviselés szabja meg, erkölcsi erő dolgában az egyén saját elhatározása. Szabad elhatározásunkból tegyük hát szert a Szilágyi Dezső liberalizmusának feltétlen és korlátlan elvhűségére. Ha nem élne bennünk az a meggyőződés, hogy nemzeti egység nélkül hazánk nem tarthat lépést a haladó korrallal, nem lehetnénk szabadelvűek. Ám ha szabadelvűek vagyunk, rendeljünk alá

minden egyéb tekintetet az egység és a haladás nagy szempontjának. Ami visszamaradást vagy hanyatlást okozhat, az ellen vigyük harcba egész erőnket. S ami a nemzetnek akár társadalmi, akár gazdasági összhangját feldulhatná, ostromoljuk azt minden energiáinkkal. Szabadelvűségünk ne legyen se torz, se csonka. Haladni minden áron s a nemzeti egységre törekedni minden áron: ez legyen jelszavunk. Minden meghasonlás reakciót von maga után; minden retrográd irányzat testvérháborúra nógatja a magyart. A liberális elvhűség nem ismerhet tehát megalkuvást e vonatkozások egyikében sem. Aki nemzetünk atomizálására s haladásunk megakaszthatására igyekszik, azzal ütközzünk meg erőnk végső megfeszítésével is. Vannak küzdelmek, amikben elbukni dicsőség, de megalkudni szégyen és szerencsétlenség. Ilyen küzdelem kellő közepén áll ma a magyar szabadelvűség. A megalkuvás gondolatát vissza kell tehát utasítani. Az elbukás gondolatával pedig nincs mért csüggeszteni magunkat. Szilárd kitartás elveink mellett, tántoríthatatlan elvhűség új diadalra fogja vinni a régi lobogót.

A szabadelvűpárt kegyeletlen áhitattal fogadta a Szilágyi Dezső hagyatékából neki kiutalt örökséget. A Széll Kálmán ihletett ajkáról hozzá intézett intelmet fogékony lelkébe zárta és Szilágyi Dezső elvhűségének nyomdokain ezentul is szeretettel fogja követni vezérét.

A halotti beszédbé eleven igazságokat font bele Széll Kálmán ékeesszólása. Olyan volt ez a nekrológ, mint élő virágok koszoruja a sirkövön. Ugy fogjuk tisztelni a haza halottját, ha meghódolunk az emlékéből kiáradó eleven igazságoknak.

TÁRCA.

Káros emberek.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: **Hajdu Miklós.**

Java munkaidőben, úgy délelőtt tizenegy óra tájban, nagy sirás-rivás van a szomszédunkban. Mire kimegyek az utcára, már egész sokadalom áll Csomáké kapujában, többnyire asszonyok, egy magával tehetetlen öreg ember és sok gyerek. Az asszonyok a fejüket csóválják, egy-két szót mondanak, hogy: — jaj, én édes Jézusom... meg: — no, már ilyent... és efféléket, odabent meg az udvarban keservesen sir két asszony, vagy talán gyerek az egyik. Megkérdezem a kapuban, mi a baj, de nem mondják meg, hanem egy póznára mutatnak, amelyre valami táblát szögez a kisbíró. Sovány, vörös betűk állnak tótágast a táblán, de azért el lehet olvasni. Az van rajta, hogy jószággal tilos beállni ebbe az udvarba, mert a csikó megfigyelés alatt van, a többi ló pedig gyanus. A kisbíró megmarkolja a póznát, ránt egyet rajta és miután hivatalos komolysággal meggyőződik, hogy erősen áll a hirdetés, odaszól az asszonyoknak:

— Ne ólálkodjatok itt, utban vagytok!

Csománé, az özvegy, sivalkodva mond ellent: — Csak maradjatok itt! Hadd lássák a népek, hogyan bannak a szegény özvegygyel...

És megy a kamara felé. A lécek kitördeltek az oldalából, jól be lehet látni a résekben. Odavezették a csikót a kamarába és vizitálják. A mi állatorvosunk a csikó fejét tartja, a megyei

orvos meg az orra körül vizsgálgat. A szolgabíró valamivel messzebb áll, feléje tart az özvegy.

— De tekintetes uram, az ég szerelmére, nincs ennek a csikónak semmi baja. Mondtam tegnapielőtt is a tekintetes főorvos urnak, eszik szépen, nem is kehős, a szeme tiszta és nem hallani ennek valami különös nyertését...

A szolgabíró megszanja a szegény asszonyt és vigasztalja.

— Nincs is még baj, talán nem is lesz. Most itt marad a csikó hét napig, aztán majd újra megvizsgáljuk.

A káros embert mindenki szánja. Jönnek is lassankint az emberek, ki fölülről, ki alulról és beállnak az udvarba.

— Szegény asszony — mondja az egyik — talán volt valami a válásban, ahonnet ivott?

— Dehogyan volt, tiszta az...

— A Pongrác gyerek itatta, mit tudod te?

— Az, az... A Pongrác gyerek...

— Merre van a gyerek?

— Az iskolában van.

— Haza kell hoztatni!

El is szalad egy asszony az iskola felé és néhány perc múlva jön a gyerekekkel. Ugy látszik, megmondta neki a veszedelmet, mert a gyerek visít, a tarisznyáját nem is tette a nyakába, csak úgy huzza maga után.

— Bizony, szögám, elgyűtt hozzátok megint a veszedelem. Pedig szögény, még csak a tavasszal halt meg az édesapám.

Ilyen beszéd közben vezet haza a gyereket az egyik szomszédasszony, Mire az udvarba érnek, a sirás még nagyobb. Az özvegy jajgat, az öregasszony meg, az özvegy édesanyja, a pitarban so-

pánkodik, világtalan már öt estendő óta, úgy hozzák ki a napos helyre.

Pongrác lekappa a kalapját és abba sir bele, odahúzódik az édesanyja mellé, aki zokogva mondja neki:

— Már irgyák is...

Az állatorvos jegyzőkönyvet vesz föl, aztán meghagyja az asszonynak, hogy vigyázzanak a lovakra meg a tehenekre és közelükbe ne engedjék a csikót. A hivatalos emberek elmennek, alig hallatszik a köszönésük, mintha ők is szomorúak volnának.

Most aztán betódulnak az udvarba. Mindenki megnézi a csikót, megsimogatják, veregetik a hátát és tapogatják a nyakát. Megegyeznek valamennyien abban, hogy bizony nem b tege ez a csikó, a háromestendősk között a legszebb, a legtöbbet ér a faluban. De hiába, ha az urak azt bizonygatják, hogy beteg. Mondják is, hogy nem jól van ez így, nem elég, hogy a szegény embert bántják, most már a jószágnak se hagyják békét.

— A sógorod mikor gyün meg? — kérdik az özvegytől.

— Estefelé. Gyalog ment be a városba, azt akarta, hogy pihenjenek a lovak, mivel egész héten szántottak, kiméli a jószágot, ahogy lehet, pedig két lova is van, két tehene... Nekem meg csak ez a csikóm! A mi nevelésünk, amikor Pongrác a halála előtt való nap meggyönt, imádságos szóval kért, hogy a csikót ne adjam el... A Pongrác meghalt és most a csikómat is elviszik!

Az özvegy sógora most az egyetlen férfi a házban. Estefelé megérkezik és nagyot káromkodik, mikor a kapuban meglátja a táblát. Odamegy a

Megkondult a harang.

— A képviselőház mai ülése. —

Budapest, szeptember 3.

A rokonszenves harmadik, aki sem nem képviselő, sem nem jelölt, ma harangkonduláskor még egyszer megfigyelte a t. Házat.

— Ni, mennyien eljöttek a haldoklás nagy jelentékehez! Olyan sokan vannak együtt, hogy jelentékeny ember legyen, akinek távolléte, és új ember legyen, akinek jelentéke szembeötlök. Apponyi például nincs jelen. Es Ugron Gábor, akinek pedig interpellációját is jelezték, szintén elmaradt a nagy jelenetből. Ők a jelentékenyek. De az új emberek is feltűnnek. Itt van Steiner Ferenc, aki a vidám Bessenyei helyére jött, de sűrű szakállal, pápaszemés arcával olyan komoly, hogy a folyosó aligha fogadja el Bessenyei teljes értékű örökösének. Aztán itt van a néppárti mezőn Ernst Sándor. Ez is új ember, a Juriss Mihály helyét foglalta el. Különös, majdnem fehérfejű, mégis gyerekarcu és pápaszemet visel. Amint lilaszin övvel átkötött reverendájában besétál, az ember önkénytelen megcsodálja azt a Privigyét, mely előbb egy feketefejú aggastyánt, most pedig egy fehérfejű gyermeket küldött be a t. Háza. Es van még itt valaki, akit mind a két kategóriába sorozhatok: a jelentékeny vagy az új emberek közé. Mert jelentékeny ember báró Fejérváry Géza és amilyen súlyos betegségen esett keresztül, bátran új embernek is mondhatom. De megkülönböztetve is fogadják. Csak belép a völgybe s olyan zúgó éljenzés, olyan viharos taps hangzik, hogy fölmelegszik e tűzön még a semleges karzat is.

— Éljen Fejérváry! — hallzik a jobb karjából, ahol mindenki fölemelkedik helyéről és siet a miniszter üdvözlésére.

Az üdvözlők között pedig feltűnik egy se-lyembe pólyált fejű honatyja, aki első pillantásra szinte ismeretlennek tetszik. Ifjabb Abrányi Kornél és amikor melegen gratulál Fejérvárynak, nem hallja ugyan, de látja az ember, hogy azt mondja:

— Minket ugyanaz a csoda-ember mentett meg!

Ezek így az első benyomások. Aztán a nyüzsgő áradatból mégis legjobban az a benyomás marad meg, hogy mennyire visszás ebben a haldokló parlamentben az egészen új emberek megjelenése. Istenem, mért is jöttek be! Haldokló emberekről csudaképpen följegyzik olykor a krónikások, hogy agónia közben még kibujt egy új — foguk. Ezek az új képviselők ilyen későn kibujt fogak a haldokló t. Házban. Akkor bujtak

csikóhoz és nézi szomorúan. Az özvegy újra kezdi a sirást, az öreg asszony benn a szobában nyöszörög. Pongrác meg vörösré dagadt szemmel bámul a temető felé. Talán az édesapjára gondol.

Hét teljes napon át tartott a sirás-rivás, panaszkodás a szomszédunkban. A nyolcadik napon megint eljött a két állatorvos a szolgabíróval, megvizsgálták a csikót és kimondták, hogy beteg, még hozzá ragadós a betegsége, ki kell tehát vezetni Perekacba. Perekac pedig a lovak, tehének és ökrök temetője. A gazdaember bánatos szomorúsággal megy el mellette, mikor az ökrök felé viszi az utját.

Az özvegy egy egész héten át készült a csapásra, most már valamivel keményebb is. Oda áll az urak elé.

— Hátha még se beteg? — kérdezi, de úgy érti a szót, hogy bizony isten nem beteg a csikó.

— Jó asszony, nem akarjuk mi a maga kárát, — mondja a főorvos. — Ennek a csikónak a torka, a tüdöje, a mája olyan csipkésen hólyagos, amilyen a tők levele, ha a dér megcsipi. Megnézheti majd. Ha nem így van, megfizetjük a csikót.

— Száznegyven pengőt ígérték érte Szent-György-napkor.

— Megfizetjük, ha nem beteg. Vezesd, fiam! — parancsolja a főorvos a Pongrác gyerekeknek. — Siessünk!

Pongrác vezeti a csikót. A kapuig szépen lépésben megy.

De sir és jajgat az özvegy, az öregasszony is az utca felé fordul, nem lát semmit se, a száraz sovány kezével mégis kifelé intget és köhög, meg a szemét törli. A gyerek se állja meg és keservesen sir, miközben a kocsiuton vezeti a

ki, mikor már nem lehet haragni. Legföljebb, hogy még a jübe lehet haragni. De hát érdemes volt ezért kibujni?

A folyosóról az utolsó honatyákat is beszólitja az elnök csengő szava. (Tell marad azért a folyosó is, mert fölös számmal jöttek be a jelöltek.) S a zsufolt karzatok alatt elhullámszik a halálra szánt honatyák sokasága. Zsong, idegeskedik a nagy tábor, míg egyszer csöndre int az elnök. Perczel Dezső elparentálja Szilágyi Dezsőt. Mély csöndben figyelik szavait s meglátszik a t. Házon, hogy szeretné megindultságát valamelyes formában kimutatni, de nem tudja. Csak figyel mindig, csak helyeselt olykor. Végre mind föllegzik, ahányan vannak, mert fölemelkedik Széll Kálmán miniszterelnök s az ő mélyen átértett szavaiban ott rezeg az egész parlament érzése. Amit a t. Ház érzett és ki nem mondhatott: kifomálódott a miniszterelnök gyönyörű szavaiban s a szabadelvűpárt egész lelkesedése, jövőre szóló vallomása szólalt meg Széll Kálmán ajkain keresztül, mikor azt mondta:

— Egy ember, ha még oly nagy is, nem pótolhatja Szilágyi Dezsőt. De pótolhatjuk mi mindnyájan, ha összeforunk az eszmékért való rendhittelen harcban, a haza önzetlen szolgálatában.

Taps, éljenzés hangzott a szabadelvűpártból, de érezte az egész parlament, hogy az elnök indítványa és Szilágyi Dezső emlékének megörökítése a Széll Kálmán beszédével vált csak teljessé. Így lehetett és így kellett a parlament nagy halottjának emlékét megörökíteni.

Szilágyi emlékezete mellett jegyzőkönyvbe foglalta a t. Ház a maga részvétét Meszleny Lajos halála fölött is. Egy kis méces megilleti az ő emlékét is.

Idáig szép volt a jelenet.

De már lesben állt Rakovszky István, hogy a maga módja szerint rontsa a hangulat egységét. Csak azt várta, hogy a szünet alatt beérkeztetett kérvények során emlékezzék meg az elnök arról a petícióról is, melyet több fővárosi polgár Bánffy Dezső és minisztertanácsai vád alá helyezése iránt terjesztett be s már a házszabályok szembeötlő kifogatásával próbálta kieroszakolni, hogy ezt a kérvényt a t. Ház már most szombaton vegye tárgyalás alá. Széll Kálmán azonban tisztázta a házszabályok szellemét a kifogatás ellen s miután Perczel Dezső még azt is kimutatta, hogy Rakovszky kívánásának teljesítése egyszerűen fizikai lehetetlenség: ez a kísérlet kutba esett. Ez a hecc tehát a jövő országgyűlésre marad.

A jövő országgyűlésre... Ez az országgyűlés befejezte kis játékeit: — ezt jelentette be most már Széll Kálmán miniszterelnök. Az állam, a

csikót. Utánuk zokogva megy az özvegy s csöndesen ballag mellette a sógora.

A kapuba kiállnak az emberek és nagybusan nézik a menetet. A Pongrác gyereken az ünneplő dolmány van, meg az új kalapja, még rajta a rozsmaring a múlt vasárnapról. Az özvegy feketében s a sógora is kiöltözöködött. Az asszonyok nagyon sajnálják a károsokat és sópánkodnak.

— Jaj... Jaj...

— Milyen derék állat...

A hivatalos urak gyorsan végeznek, alig egy óra múlva már visszahajtatnak Perekacba. A csikónak vége...

A sirás azonban még nem ért véget. Az özvegy most az igazát keresi. Két hete, hogy a csikót már eltemették s még mindig siratja, jár a főbíróhoz, a községhez és elpanaszolja, hogy igazságtalanság történt vele. Mivel hogy nem volt bizony foltos a csikó gégeje, se a tüdöje, rózsaszínű volt az, egészen egészséges. Az állatorvos azért dobta a kutyáknak, hogy ki ne tudódjék az igazság és ne kellésk megfizetni neki a száznegyven pengőt. Így mondja az özvegy. Hiába magyarázzák neki, hogy törvényben van megírva a beteg ló.

— Nem volt beteg az a csikó! Meg is esküszöm erre! — erősíti. — Milyen szépen ette a zabot még akkor is, mikor már csak öt napja volt... Jóízűen ette szegény akkor is, mikor négy, három, meg két napja volt hátra. Csak az utolsó nap evett kevesebbet. Mert hát az állat is megérzi, ha a vesztére törnek...

Fekete kendő van az özvegy fején. Az a fekete selyemkendő, amelyet a koporsóval együtt vett a városban, mikor az ura meghalt.

törvényhozás és a nép érdeke, ugymond, egyaránt megkivánja, hogy az országgyűlés már most berekesztessék. S szeptember 9-én ehhez képest a király trónbeszéddel be is fogja rekeszteni a parlamentet.

A harang megkondult, a temetés órája ki van tűzve.

Mély csöndben hallgatta ezt a törvényhozás és senkinek nem volt hozzá szava. Egyszerűen tudomásul vették, hogy meg kell halni s a temetés egyéb dolga már nem lesz ennek a Háznak, csak a kvótadöntésre vonatkozó királyi kéziratot kell tudomásul vennie s néhány kérvényt kell elintéznie. Aztán vége.

Csőndben vették ezt tudomásul s csak mikor kifelé siettek a folyosóra, tört ki a függetlenségi Fáy Istvánból a keserűség.

— Fiuk! — kiáltotta el magát s a közhangulatot e pillanatban klasszikusabb rövidséggel senki sem tudta volna kifejezni: — Gazember minden ellenjelölt!

Még egyszer nevetett, még egyszer derült volt a folyosó.

Odabenn pedig azalatt Molnár Józsiás még a tizenkettedik órában is elpanaszolta a székelyek pusztulását és sürgős orvoslást kért Darányi Ignácól. Szomorú kép volt és Darányi, ha ki is hámozta a székely kérdést a Molnár Józsiás tuzásaiból, de maga is elismerte az orvoslás szükségét. Amint Darányitól másképp várni sem lehet, már ma megmutatta, hogy a kérdés egész nagyságában ismeri, hogy az orvoslás módján máris gondolkodik s hogy az egész akcióval tisztában is van: De megmondta azt is és nagyon helyesen, hogy ennek az akciónak megbeszélésére a mostani izgatott napok nem a legalkalmasabbak. A székely-kérdés megoldása, ha kissé késik is, de elmaradni nem fog.

S így ez a mai ülés, ha sokak reményét elvágta, a székelységnek mégis új reményt vitt...

A képviselőház ülése szeptember 3-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, gróf Széchenyi Gyula, báró Fejérváry Géza, Plósz Sándor, Wlassics Gyula, Hegedüs Sándor, Darányi Ignác, Cseh Ervin.

Szülgyti emléke.

Elnök: T. Ház! Midőn a két hónapot meghaladó nyári szünet után (Halljuk! Halljuk!) a Ház tanácskozásainak fonatát újra felveszi, egy fölötté szomorú kötelesség teljesítése áll előttem, midőn Szilágyi Dezsőnek elhunytát kell a Háznak bejelentem.

A Ház Szilágyi Dezsőben egyik legértékesebb, egyik legkiválóbb tagját veszítette el, aki teljes életén át az ő fényes lángelméjével, alapos és széleskörű ismeretével, hazafias érzületének és lelkesedésének teljével és számtalan egyéb jótulajdonságaival folytonosan a hazának és a közügynek állott szolgálatában. Mint miniszteri tisztviselő, mint egyetemi tanár, mint képviselő, mint miniszter, mint házelnök mindenütt tisztelgetet, megbecsülést, hirt érdemeit ki a maga számára s elismerést és hirtvet szerzett nemcsak saát maga de egyúttal az egész magyar faj számára a külföldön is. A megboldogult a Háznak három év-tizedet állt tagja, e között négy éven át elnök, legmélyebb gondolkodója, fényes ékesszólású szónoka és legelső debattore. Müködött legyen akár a rostrumon, akár a katedrán vagy a fórumon, mindentűntündökölést és vezetett. Elvesztése nagy fájdalommal tölti el a kétségkívül a Háznak minden tagját, akik mindnyájan a legőszintebben átérzik, hogy benne a Háznak egyik büszkeségét, egyik fényét és egyik tekintélyét veszítették el.

Felravatalozása a magy. kir. Kuria előcsarnokában történt, mely az ő alkotásának egyik legszebbike és amely szimbólikus tekintetben is a legméltóbbnak találhatott e célra. Ravatalára a Ház nevében díszes koszorút helyeztettem el. Temetése augusztus másodikán impozáns módon folyt le, arra a Budapestben tartózkodó összes képviselőtársainkkal együtt megjelentem és iparkodtam a Háznak érzelmeit hiven kifejezésre juttatni a temetés alkalmával.

Szilágyi Dezső elhunytá alkalmából úgy a bel-földről mint külföldről és testületektől számos részvétirat és távirat érkezett hozzám.

T. Ház! Javaslatom az, hogy a Ház vegye tudomásul ebbeli szomorú elnök jelentésemet; de egyúttal határozza el azt, hogy azon munkásságnak és küzdelemnek, azon dícső alkotásoknak és sikereknek méltánylásául, melyeket Szilágyi Dezső kiejtett és elért a boldogultnak emlékét és az elhunytá feletti mély fájdalommal jegyzőkönyvébe iktatja és megörökíti. (Általános helyeslés.)

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! Az igazi és benső fájdalom érzéseivel csatlakozom azokhoz, amiket a Ház t. elnöke (Halljuk! Halljuk!) elmondott. Nincs ennek a Háznak egy tagja sem, aki ne érezné egész súlyában azt a nagy veszteséget, amely Szilágyi Dezső elhunytával az országért, elvesztettük azt a hatalmas, nagy elmét, amely tün-

De a költött birtokokat illetőleg is meg kell jegyezni, hogy ezek használatának szabályozása tekintetében is a lehető legnagyobb előzékenységgel jártam el, úgy, hogy sehol az országban az erdőbirtokosok érdekében annyi kivétel nem történt az üzemtervektől, mint éppen a Székelyföldön, ahol rendkívüli kibaszásra 12 558 katasztrális hold elölterített ki az utolsó öt év alatt. A legelőzés kérdéseiről érve át, megengedem, hogy óvakodni kell ennek a kérdésnek a megválasztásánál bizonyos egyoldalúságtól, megengedem, hogy nem lehet kizárólag és egvedül az erdészeti szempontok irányadóknak lenni. (Helyesítés és baloldal.) Ellenkezőleg odatöreksem, hogy az erdészeti szabályozásánál úgy az állattenyésztési, valamint egyéb gazdasági szempontok is mindenkor figyelembe vétessenek. (Helyesítés.)

A fás legelő-gazdaságot máris behozták a Székelyföldre, még pedig 76 birtokosnál 45 000 katasztrális holdon és ezen fás legelő-gazdaságot éppen az állattenyésztés érdekében még kiterjeszteni szándékozik és remélem, hogy ugyanennyi területen még be lehet hozni a fás legelő-gazdaságot. (Altalanos helyesítés.) Ezt hivatából akarom tenni, amint az első intézkedéseket is hivatából tettem, mert beláttam azt, hogy az illető érdekeltek ritkán vannak abban a helyzetben, hogy a maguk ügyében eljárassanak és azokat a lépéseket, amelyek erre nézve szükségesek, megtehessek. (Altalanos helyesítés.) És ezenkívül ugyancsak hivatából azt is megvizsgáltam a Székelyföldön, hogy nem lehetne-e az erdő tulajdonosai körüli az erdőbirtokosok érdekében tovább menő kedvezéseket tenni. (Altalanos helyesítés.) Azonban amíg az egész országban az erdőnek legelőzési szempontból tulajdonított területe 35-4 százalékot tesz, addig a Székelyföldön ez az arány csak 23 százalékos terjed, vagyis 77 százaléka az erdőnek az, amely a Székelyföldön most is legelőzhető.

Hogy ne csupán az erdészeti érdeke legyen egymagában irányadó máris intézkedtem az ország több vidékén hasonló esetekben, hogy ne csak erdészeti szakértő, hanem gazdasági szakértő is legyen kiküldve és hogy ezek együttesen vizsgálják meg a helyszínen a dolgok állását. (Altalanos helyesítés.)

Felhozta a t. képviselő ur még az erdők értékesítésének kérdését és hogy az erdők értékesítése körül is, különösen a közbirtokosságoknál sok vizsgálódás fordul elő. Azt hiszem, hogy ezen részben segít az 1898-iki törvény. De hárul e részben kötelezőleg magunkra a közbirtokosságokra is. A törvény bizonyos autonómiát hagyott fenn nekik, éljenek ezzel az autonómiával és tördöjjenek ők is a maguk dolgával. En megteszem a magam kötelességét, de ők is tegyék meg a magukét. Bár megengedem, hogy ha csupán azt néznék, miként lehet momentán kedvezőbb helyzetet teremteni a Székelyföldön, akkor talán minden nagyobb megfontolás nélkül szabadjára lehet ereszteni a legelőket és vágásokat, de ez aztán csakugyan csak momentán előny lenne. A Székelyföldet pedig örökre elpusztítaná. Mert a Székelyföldön lévő erdők 53 százaléka olyan, amely, ha egyszer kivágottt semmi más célra sem használható állandóan. Ennélfogva, a milyen szükséges az hogy a gazdasági és állattenyésztési szempont ilyen kérdéseknél érvényesíthessék, úgy mástelől nagyon fontos, hogy az erdők állaga a jövő nemzedékek számára tennartassék. (Helyesítés a jobb- és baloldal.)

A kormány tagjai különbség nélkül értik és érzik a Széke vidéknek nehéz helyzetét és a kabinet tagjai különbség nélkül érzékelik viselkedését a Székelyföld sorsa s a székegy nép helyzete iránt. (Élénk helyesítés a jobb- és baloldal.)

Elnök: Az interpellációkat kiadja a földművelési, igazságügyi és belügyminiszternek. Az ülés fél egy órákor végződik.

BELFÖLD.

A holnapi ülés. A képviselőház holnap, szerdán délelőtt tíz órákor ülést tart, melynek napirendjére a kvóta-döntésre vonatkozó királyi kézirat tárgyalása s a kérvények új sorjegyzeke van kitűzve.

A képviselőház főszozlátása. Budapesti és vidéki lapokban megjelent az a kőzsa hír, mintha a királyi utoprogrammjának egy példánya a Bécsből Dolnji-Mihojlábba küldött postacsomagból eltűnt volna és így jutott volna nyilvánosságra a magyar országgyűlés főszozlátásának híre. A Budapesti Tudósítónak illetékes helyről kapott fölvilágosítása szerint a nyomban megindított vizsgálat kiderítette, hogy ez a hír valótlan.

A főrendiház ülése. Szombaton, e hónap 7-én, délelőtt tizenegy órákor tartja a főrendiház utolsó ülését, melynek napirendjén előterjesztések lesznek.

Az új mandátumok igazolása. A képviselőház állandó igazoló bizottsága Kubinyi Árpád elnöklésével tartott mai ülésében vizsgálat alá vette Kórodi Lajos, Brassó város első kerületében, gróf Bánffy Miklós, Kolozs megye tekei kerületében, Ernszt Sándor, Nyitra megye privigei kerületében és Steiner Ferenc, Temes megye kis becskeréki kerületében megválasztott képviselő megbízólevelét. A nevezett képviselő megbizósolva szolgáló választási jegyzőkönyvek egy tartalmukra, mint kiállításukra nézve megfelelően

a törvény és a házszabályok rendelkezéseinek, a bizottság Kórodi, gróf Bánffy és Ernszt képviselőket, akiknek megválasztása óta harminc nap már elmúlt, végleg igazolt, Steiner Ferencot pedig a kérvényezésre megszabott harminc nap fenntartásával igazolt képviselőnek jelentette ki. A bizottságnak erre vonatkozó jelentését Felicska Béni előadó holnap a ház elé fogja terjeszteni.

A pécsi hadgyakorlatok. Az Fegyvertés mai híre, mintha a pécsi hadgyakorlatok elmaradnának, mert a Balkán-helyzet s főként Oroszország katonai műveletei szükségessé teszik, hogy monarchiánk is a délkeleti határokon összpontosítsa erejét. — A Magyar Nemzet illetékes helyről nyert felhatalmazás alapján a következőket jelenti:

Mérvadó helyen a hadgyakorlatok áthelyezéséről mit sem tudnak s az egész hír nem egyéb kalandos mesénél, amelyvel az illető újság a közönséget érthetetlen könnyelműséggel alalmazza. Tervezett hadgyakorlatokat lejutak már több alkalommal, amikor az abnorm időjárás, ragályos betegség, vagy más. nem várt akadály azok megtartását lehetetlenné tette; ha csak ilyen, vagy hasonló e.ö.re nem látott akadály közbe nem jő, az idei pécsi gyakorlatokat mindenesetre meg fogják tartani.

Ugyanerre vonatkozólag a M. T. I. a következőket jelenti:

Egy reggeli lapnak azt a jelentését, hogy a nagy öszi hadgyakorlatokat Pécs környékéről a keleti határvidékre teszik át illetékes helyről alaptalan koholmányoknak nyilvánítják. A hadtestparancsnokság és a vezérkar ma este Pécsre utazik a hadgyakorlatokra.

A népszó értekezlete. Az országgyűlési népszó ma este 5 órákor gróf Zichy János elnöklés alatt értekezletet tartott, amelyen a párt tagjai majdnem teljes számban megjelentek. Az értekezlet a közlekedő választásokkal s egyéb a párt belügyeire vonatkozó dolgokkal foglalkozott.

A választások előtt.

Budapest, szeptember 3.

Bár a hivatalos átirat még nem érkezett a képviselőház elnökségéhez, Széll Kálmán miniszterelnök mai szóbeli bejelentése után tudomásul kell venni, hogy a király szeptember 9-én ünnepélyes trónbeszéddel bekezeszi az országgyűlést s így egyszerűen benne vagyunk a választási mozgalmak kellő közepében. Miféle a képviselőháznak a kvótadöntésen s néhány kérvényen kívül már nincs műve foglalkoznia e.örelátható, hogy a képviselők holnapról kezdve kiráznak kerületeikbe s ami eddig szórányos mozgólódás volt ezental rendszeres mozgalmak lesz.

A mai napon érkezett hírek itt esportosítottak: Nagyváradról jelenti a Magyar Távirati Iroda: Tisza Kálmán ma délután 1/2 órákor Gesztről Nagyváradra érkezett gróf Tisza István kíséretében. A vasutnál a szabadalvüppárt számos tagja fogadta. Ott voltak: Beöthy László főispán, Telegdy József, Öry Kálmán képviselők, Hlatky Endre, a szabadalvüppárt elnöke, Horváth Géza, Mezey Mihály, Kourád Márk, Ullmann Sándor és Reismann Mór, a szabadalvüppárt alelnökei, Papp Miklós pénzügyigazgató, Farró Domokos állam főmérnök, Bozók Béla máv. főmérnök, Szunyogh Péter alispán, stb. Tisza Kálmán a város közönsége nevében Rimler Lőjegyző üdvözölte. Hangsúlyozta hogy érzelmeik Tisza Kálmán, valamint a szabadalvüppárt iránt öt év alatt nem változtak, sőt még mélyebb gyökereket vertek.

Tisza Kálmán az üdvözöl beszédre így felelt: Nagyon köszönöm a hozzám intézett szíves szavakat, melyekre meghatva csak röviden válaszolok. Válaszom nem lehet más mint köszönet szülővárosomnak, mely már annyiszor ölt engem keblére és a.ándékok: ott meg bizalmával. Ami pedig azt illeti, hogy érzelmeik nem változtak a szabadalvüppárt iránt, az előttem nem új, mert hiszen gyásztálytolt kellene köntűnk kalapainkra, ha még Nagyváradon is megengana a szabadalvüppárt. (Ugy van! Lelkes éjlenés.) Addig is, míg holnap bővebben nyilatkozhatom, fogadják hálámat és köszönetemet.

A bevonulás a fellöbögött városban át hosszú kocsisokkal impozáns volt. Tisza Kálmán azután meglátogatta a biharmegyei kaszinót, hol hűvelni kedélyesen elbeszélgetett.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter e hónap 22-én tartja beszámoló és programbeszédét kolozsvári választói előtt.

Eger város szabadalvüppártja mint nekünk telegrafálják, vasárnap közgyűlést tart, amelyen képviselőül újból Lukács László pénzügyminisztert fogják kijelölni. A jelölő gyűlés iránt igen nagy az érdeklődés.

A kőbányai gazdák, iparosok és kereskedők egyesületének kezdeményezéséből a X. kerületnek előkelő polgáraitól és törvényhatósági bizottsági tagjaiból ma délután egy küldöttség jelent meg Horánszky Nándor lakásán, hogy a jelöltséget a kerületben neki ajánlja. Horánszky megköszönte a kitüntető bizalmat és rövid válaszában a következőket mondta:

Hosszu politikai pályám alatt így keresetlenül még nem nyilatkozott meg a főváros egyik tekintélyes kerületének bizalma irántam, azért az urak megüstztelő ajánlata nekem nagyon jól esik. Végletlenül sajnálom, hogy óhajuknak eleget nem tehetek. Nekem erkölcsi kötelességem helyt állani azon kerület mellett, mely nehéz viszonyok között is kiartott mellettem. Azt hiszem, ezt önként is természetesnek találják. Kétségtelen, hogy az ország mai nehéz gazdasági viszonyai mellett szükségünk van egy tömör, erős, egységes szabadelvüppárt, hogy súlyos válságából az ország kibontakozhassék. Azért választáskor meg önként saját körükből a legerősebbet. Nézzenek körül s mindenesetre meg fogják találni. En nem tartanám idomosnak, ha a kerület részére személyt neveznek meg, mert az urak bizalmának a dolga ez és hivatalos jelöltek meg a kormány maga sem állít fel. Az új kormányzati időszaknak nem üres jelszava a tiszta és szabad választás, hanem azt az új választás alkalmával érvényre juttatni is igyekeznek. A megválasztott bizalomért egyelőre annyit ígérhetek, hogy a kerület jogos érdekeiért forduljanak bátran hozzám bármikor s én hálásan fogom önként ily kérdésekben támogatni.

Ezután nagyon lekötözött módon elbeszélgetett a küldöttség tagjaival és ismételt megköszönte az iránta nyilvánuló bizalmat. A küldöttség ezután ülést tartott, amelyben elhatározta, hogy vasárnap délután 4 órákor a X. kerületben Martinovics-tér 3. sz. alatti a kereskedők, gazdák és iparosok körének helyiségében választói értekezletet tart, amelyre a IX. és X. kerület választópolgárait járagszok után is meghívja. A kőbányaiak, amint más oldalról értesülünk, egyhangulag Hock Jánost fogják képviselőjelöltül jelölni.

A budapesti V. kerületi Sándor Pál-párti elnöksége tegnap délután Horváth Elemér miniszteri tanácsos elnöklésével ülést tartott, melyen az elnökség beszámolt eddigi munkásságáról. Horváth Elemér önként további munkára buzdította a jelenvőket és közölte velük, hogy a párt irodája mátol kezdve a Dorottya-utcai „Magyar királyi”-szállón van.

Verseczi levelezőnk írja nekünk a következőket: Az összes kerületek között, talán a jászberényi kivétel, alig van egy, ahol a választási készülődések annyira fölzigtáltak volna a kedélyeket, mint Verseczen. Herezeg Ferenc áll ott szemközt Seemayer János polgármesterrel, aki ugyancsak szabadelvüppárt programmal lép föl. Régen luppang és most kifakadt helyi bajok okozták, hogy az alkotmányos küzdelemben kezdettől fogva a legélesebb fegyvereket használják. Tudni kell ugyanis, hogy Seemayerék Verseczen afféle vidéki diktatúra, aminők azelőtt sűrűn termettek az országban. Mindig az uralmol lévő párttal tartva, a kormányfővel szemben mindennemű választási szolgálatokra vállalkozva, a nemzetiségeket egy-más ellen kijátszva, párthiveiket portálva, ellenüket kőshégyig üldözve, furlanggal és erőszakkal bizonyos hatalmi monopóliumra tudott szert tenni, mely közel két évtizeden át szinte megdönthetetlennek látszott. Ez az időszak Versecz krónikájában sokáig szomorú emlékü lesz, mert a várossal ezalatt körülbelül 7 millió korona adósságot csináltattak mindenféle tanulmányutakra, aszfaltozásra és mindennemű fényűzésre. Kőrháza, csatornázása ellenben ma sincs Versecznek. Csak a pótdó 100 percent, a gazdálkodás nagy diésőségére. Még nagyobb az erkölcsi pusztulás, melyet ebből a korszakból föl kell jegyezni. Az örökös üldözöttek és demuniciálások, amelyeknek ki volt téve a tisztviselői kar és a polgárság független része, a legjobbaknak elvették a kedvüket attól, hogy közügyekkel foglalkozzanak.

A polgármester most azért kívánczik a képviselőházba, mivel maga is belátja, hogy pozíciója az új kormányrendszer alatt tarthatatlan és mivel másrésztől menekülni akar a súlyos anyagi zavarok következményei elől, amelyeknek a város élke néz. Seemayer János maga különben egészen jelentéktelen ember. Pártjának lelke és feje dr. Seemayer Károly ügyvéd, aki mint mindenre kész választási elnök, olyanforma országos nimbusz szerzett, mint például Tarnóczy. A Stojakovics-Grecsák-féle hírhedt választást, mikor több száz ellenzéki szavazót karhatalommal megfosztottak választói joguktól, ugyancsak ő rendezte.

Hogy az említett rendszer minő korrumpáló hatással volt sok verseczi ember erkölcsi érületére, bizonyítja az a tény, hogy Seemayer Károlyt (aki ma még többség fölött rendelkezik a központi választmányban) mint a jövő választás elnökét emlegetik, bár egész Versecz városa tudja, hogy a kereskedelmi miniszteriumban vizsgálat folyik ellene.

A Seemayer-párt táborát a városi tisztviselők, a városi tanítók és a várostól függésben

levő emberek szolgáltatók. Bárezeneknek tulajdon részre is nyíltan rokonszenvezik a Herceg-párttal, sok kezgyelen példaadásnak okula, nem mernek szembeállni a „hatalommal.” Megjegyzendő, hogy Seemayerék most sűrűn hangoztatják a szabad választás elvét, melyet ők úgy értelmeznek, hogy maguk igénybe vehetik korteskedés céljából a város hivatalos apparátusát, szabadon alkalmazhatják a pressió minden nemét, a kormányoknak és a főispánnak azonban nem szabad ebbe beleszólnia.

A Herceg-párt, mely a város legvagyonosabb és legmögébb polgárainak vezetése alatt magában foglalja az egész független értelmiségét és a földmivesek színe-javát, eddigi sikereivel már annyira demoralizálta és leszerelte Seemayeréket, hogy ezek a legfuresőbb és legcinikusabb eszközökkel próbálnak szerencsét. Valahogyan megnyerték ügyüknek a Temesváron megjelenő és száz pénzen fönntartott nagy-német lapot, mely talán azért is szívesen vállalkozott erre a szerepre, mert a német újság szemében ugys szálka az Ocskay szerzője. Ez a német lap most szakadatlan tájékoztat Herceget ellen. Seemayer kortesei pedig azzal igyekeznek lelket verni elkedvetlenített pártjukba, hogy a Herceg-pártnak hiába lesz nagy többsége, dr. Seemayer Károly, a választási elnökjelölt, majd talál megint valami *Tarnóczy-fogad, amelylyel lefűzi a többséget.*

A város hazafias elemei — mert ez a választás most már igazán hazafias kérdése — mégis abban biznak, hogy Seemayerék minden praktikájára dacára Herceg Ferenc lesz a győzelem.

Szolnokról jelentik a *Politikai Értesítőnek*: A szolnoki függetlenségi és 48-as párt Polónyi Gézáét jelölte a következő választásokra. Polónyit már két ízben választották meg Szolnokot, de mind a két esetben másnak adta át a mandátumot. Jelenleg két szabadalvupárti jelöltje van Szolnoknak: Kiss Ferenc és Kreutzer Balázs ipartestületi elnök. Ami a jelöltség elfogadását illeti, erre nézve Polónyi Géza még nem nyilatkozott.

A *csákvári* kerületben, hol *Meszlény Lajos* örökéért kell megküzdeni a képviselőválasztás idejét a központi választmány szeptember 17-ikére tűzte ki. (Az országgyűlést azonban már 9-én feloszlatták.)

Biharból írják a *Politikai Értesítőnek*: A magyarországi szocialdemokratapárt hívei a binari kerületben *Mészáros József* ióvárosi iparost jelölték fel képviselőjelöltjüknek. Mészáros tegnap Paptamásba érkezett de tudomására adták, hogy a szalárdi főszozolgabíró a jelölt négyvűsét *betiltotta* Erre a képviselőjelölt híveivel egy vendéglőbe ment értekezletre. Azonban az értekezletet a városbíró szétgúszasztotta és a képviselőjelöltet *letartóztatottnak* jelentette ki. Be is kísérték a községházára ahol fogva tartották. Szalárdról, Biharból, Nvüvedről, Fugvi-Vásárhelyről a birre nagy néptömeg jött össze, amelynek fenyegető fellépésére bocsátottak csak szabadon Mészárost, meghagyva neki hogy a *községet azonnal hagyja el.*

Somorjári írják, hogy *Sághy Gyula* a napokban bejárta kerületének községeit s mindenütt a legnagyobb rokonszenvvel fogadták. Hivatalosan csak az országgyűlés berekesztése után fogják újra jelölni. Ellenjelöltje nincs.

A *mező-csáthi* választókerületben komoly jelöltként emegiet *Egy Barnabás* heőbái földbirtokost, Borsodvármegye volt aispánját ki szabadalvü programmal lép fel *Kubik Béla* függetlenségi ellen.

Nagy-Becskereken dr. *Demkő Pál*, a kerület szabadalvupárti képviselője a választók nagy lelkesedése közben tartotta beszámolóját. A választók névben dr. *Klem Mór* főrabbi újból felajánlotta neki a jelöltséget, amit *Demkő* el is fogadott A pártgyűlésből táviratilag üdvözölték *Szell Kálmán* miniszterelnököt és báró *Podnanczyk Frigyes* pártelnököt.

*Nagy-Kikindán Telesky Krisz*t nem vállalja újbó a mandátumot. Egyelőre a néppárti *Eremis Pal* takarékpénztári igazgató az egyetlen jelölt.

A *petri* kerületben a szabadalvupárti *Lévai Lajos* son kívül, akit a választók ura jelöltek, még öt jelölt akar a mandátumért mérkőzni: az agrárius *Forster Géza* a néppárti *Jankovich Béla*, Ugron Gábor aianó levelével *Szennecz Emil*, a klerikális *Magyar Állam* segédserkesztője, továbbá a függetlenségi *Bozay János* és a független néppárti *Markos Gyula*.

A *téthi* kerületben dr. *Fischer Sandor* szabadalvupárti eddigi képviselő ellen *Mathovich Zsigmond* függetlenségi párti jelölt próbálkozik.

A *nagy-bereznai* kerületben a szabadalvü dr. *Rabár Endre* pestmegyei törvényszéki bíráló szemben az odaváló kereskedők *Petri József* volt nagybereznai járásbíró jelöltséget támogatják.

A *rackevé* kerületben *Földváry Miklós* szabadalvupárti képviselő ellen a Kossuth-párti *Hegedűs Károly* lép fel.

A *hajdunásdi* kerület függetlenségi jelöltje, *Rákosi Viktor* tegnap tartotta meg programbeszédét Hajdu-Dorogon. Rákosi a kora reggeli vonattal érkezett Hajdu-Dorogra, ahol a függetlenségi párt elnöksége fogadta. Rákosi megatottan köszönt meg a rokonszenves ünnepést s a pártelnököt *kocsira üve* a bandériumok és zászlós néptömeg kíséretében indult be a városba, ahol *Tóth Pál* függetlenségi párttagvezető fogadta. A városbáza erkélyen *Pétruss Jenő*

pártelnök mutatta be az ezernyi-ezer hallgatóságnak Rákosit rövid beszéddel. Utána *Brassy Károly* pártkerületi elnök beszélt, s ezután Rákosi megtartotta programbeszédét, amelyet több ízben szakított léibe a pereceik tartó éljenzés. Rákosi Viktornak eddig nincs ellenjelöltje.

A *köszegi* kerületben *Szabély Gyula* szabadalvü képviselő ellen a néppárt *Kincs István* községi piébánost léptette fel. A *szombathelyi* kerületben *Ehen Gyula* polgármester szabadalvupárti lép fel *Major Ferenc* néppárti képviselő ellen. *Muraszombaton* a szabadalvü *Károlyi* aispán ellen állítólag gróf *Batthyány Zsigmond* lép fel. Hír szerint agrár programmal. A *rumi* kerületben *Buzáth* néppárti képviselő ellen a függetlenségi párt állt jelöltet.

A *nyiregyházi* szabadalvupárt, mint nekünk telegrafálják ma értekezletet tartott, amelyen újból *Fericska Kálmán* jelenlegi képviselőnek ajánlotta fel a mandátumot.

Rosszvit István prépostkanonok, mint egy esztergomi távirat jelenti, nyit levében tudatta a *várnai* kerület választóival, hogy más ténen való nagymérvű elfoglaltsága miatt *többé mandátumot nem vállal.*

Csajkás község szabadalvü választói *Titelen* ma nagy számmal képviselője ööl értekezletre gyűltek össze, amelyen egyhangulag az eddigi képviselőt, dr. *Zákó István* jelölték.

Nagy-Szöllősről írják, hogy *Perényi Zsigmond* e hó 10-én tartja a megyeháza nagytermében beszámolóját.

A *rác-almási* kerületben a néppárti jelölttel szemben *Koller Tivadar* függetlenségi párti lép föl.

KÜLFÖLD.

A cár Franciaországban. Ma állapította meg a francia minisztertanács véglegesen a cár látogatásának programját, amely megfelel a már közölt tervezetnek. Compiegnebe érkeztek a cárnéknak egy előkelő nőkből álló küldöttség egy sávrisz asztalízt fog átnyujtani. Mint egy párisi táviratunk jelenti, több francia rendőr és titkos rendőrgyőzők, aki a legutóbbi cári látogatás alkalmával Párisban, majd pedig a touloni uralkodótalálkozásra is jelen volt, Reimsbe utazott, hogy az esetleges anarkistákra ügyeljen.

A szerb királyi pár oroszországi útja.

A szerb hírlorrások ismét beszélinek a szerb királyi pár *pétervári* útjáról, amelyről pedig minden tekintetben jobb volna hallgatni. A cárnak ez a látogatás egyszerűen nem kellett, de Belgrádban vagy nem értik, vagy nem akarják megérteni ezt a kossarat, talán mert nem volt eléggé drasztikus a formája. A szerb hírlorrások most azt kürtölik, hogy *Sándor és Draqa* „a jövő esztendőre halaszották *pétervári* utazásukat.” Mintha nem kellett volna elhalasztani, vagy helyesebben földadni az egész tervet. Elég a baj otthon. A szerb nép sehogy sincs megelégedve a dinasztiajával, amely *Draqa* királyné házassága révén megszaporodott különféle oly elemekkel, amelyek nem illenek egy királyi trón mellé. *Draqa* rokonai nagyban adják a kékvérűt és Szerbia urait. Ezt hamar meg fogják elégneli. Különösen most, hogy híre jár, hogy *Sándor* király egy *Lunyevica*-csemetét, aki jelenleg hadnagy, ki akar nevezni trónörökösé. Idáig még sem terjed a szerbek türelme.

Horvátok és dalmaták.

A San Girolamo-kollégium pancepéntzárának kulcsa, amelyet *Pázmán* rektor az osztrák-magyar vatikáni nagykövetségnek átadott, még egyre a nagykövetségen van, de úgy látszik, hogy néhány lapnak az a közlése, hogy a nagykövetség vonakodik a kulcsot a királyi biztosnak kiszolgáltatni, csak kombináción alapul s valószínű, hogy a kvirináli osztrák-magyar nagykövetségnek sikerülni fog az ügyet békés uton kiegyenlíteni, a nélkül, hogy a királyi biztos kénytelen lenne a pénztárt erőszakkal kinyitítani. A dalmaták végigvezették a királyi biztost a San Girolamo-intézet valamennyi részében s babizonnyitani igyekeztek, hogy az összes tárgyak, amelyeket ott évszázadok óta őriznek, az ő *kérdőraogos* tulajdonuk. A dalmaták a nagy vasszekerényekben levő és néhány százezer lírát tevő készpénzt és néhány ládát, amely tele van aranykelyhekkel és egyéb értékes tárgyakkal, lefoglaltatták. Azonkívül ki fogják jelenteni a lapokban, hogy *irredantista* tendenciákról *hallani sem akarnak* s hogy csak az a céljuk, hogy Dalmáciának az intézethez való jogát megállapítsák. A nemzetiségi kérdést nem akarják fölvetni. Ezenkívül táviratot küldtek *Szell* Kálmán miniszterelnöknek és *Kossuth* Ferencnek, tiltakozva az osztrák-magyar vatikáni követség viselkedése ellen.

Fischer római horvát kanonok tegnap *Zágrábba* utazott, hogy *Strossmayer* bibornokot informálja a történekekről.

Róma, szeptember 3.

A királyi biztos felvette a leltárt a *San Girolamo* degli *Schiavoni* intézetben levő összes tárgyakról, az

irattárak és a vas pénzszekrény kivételével, amelynek kulcsai még mindig a pápai széknél levő osztrák-magyar képviselő kezeiben vannak. A biztos felszólította *Pázmán* rektort, hogy a kulcsokat a holnapi nap folyamán a bíróságnál letétbe helyezze, ellenkező esetben a pénzszekrényt feltöreti.

Zágráb, szeptember 3.

Az itteni sajtó a San Girolamo degli *Schiavoni* intézet bírósárról szóló jelentéseket nagy érdeklődéssel kíséri és egyhangulag a dalmaták ellen nyilatkozik. A községtanácsban *Timet* községi tanácsos és társai sürgősségi indítványt nyújtottak be hogy a városi batóság kérje fel a bánt legyen erélyes lépéseket, hogy a horvát név megsértéséért Rómában, elégtételt adjanak. A sürgősséget elvetették. A község-tanács lelkésztagjai is ellene szavaztak.

A francia-török konfliktus.

Párisból és Konstantinápolyból olyan hírek érkeznek, amelyek arra engednek következtetni, hogy a rakpart-konfliktusban sem Franciaország, sem Törökország nem enged. Konstantinápolyi értesülésünk szerint azt a hírt, hogy a diplomáciai érintkezés megújítása Franciaország és Törökország között küszöbön áll, a francia nagykövetségén határozottan tagadják s azt mondják, hogy a porta még folyton ellentáll és *Lorandó* és *Tubini* francia alattvalók követelését nagy összeggel le akarja szállítani. A párisi *Matin* magántáviratokat kapott Konstantinápolyból, amelyek szerint a szultán állítólag *biztatást* kapott egy nagyhatalomtól a Franciaországgal való konfliktus ügyében, azzal a biztosítással, hogy Franciaország nem fog erőszakot alkalmazni, aminek következtében a szultán most még kevésbé hajlandó engedményeket tenni. A *Matin* erre megjegyzi, hogy a szultán hamarosan meg fog róla győződni, hogy *nagyn* tévedésben van.

A kedve ma elhagyta Páris és Konstantinápolyba utazik. Nincs kizárva, hogy a kedve, aki tegnap sokáig tanácskozott *Delcassé*-val, a szultánt informálni fogja a francia kormány szándékáról.

Páris, szeptember 3.

Az elnöki palotában ma tartott minisztertanács *Delcassé* külügyminiszter referált a francia-török konfliktusról. Erre vonatkozólag azt írja a *Havas-ügynökség*:

Mint hogy *Törökország* az elvállalt kötelezettségeket az adott szó ellenére nem teljesítette, a konstantinápolyi francia nagykövet azt az utasítást kapta, hogy hagyja el Konstantinápolyt, a párisi török nagykövetnek pedig *értésére* állták, hogy *Párisban* léte celtalan.

A khinai engesztelés.

Csun herceg ma Berlinbe érkezett és egy még meg nem állapított napon tolmácsolni fogja Khina sajnálkozását báró *Ketteler* pekingi német követnek a meggyilkolásáért. Ez a szomorú esemény tehát ismét aktuális lett. Es többfelől hangoztatják, hogy báró *Ketteler* meggyilkolásának oka első sorban a pekingi európai követek kihívó viselkedése volt, hogy mennyire kihívón viselkedtek az európaiak báró *Ketteler* meggyilkolása és az európai követségek megszállása előtt, azt a következő eset bizonyítja. Egy *Olyphant* nevű angol ember, aki a követségek megszállása idejében Pekingben volt, most kiadott naplójában a következő esetet beszéli el:

— Husz tengerész katonánk, tíz amerikai, hat japán és néhány polgár kivonult, hogy a boxerek által szorongatott keresztényeknek segítségére siessen. Utközben egy boxer-ruhába öltöztetett khinával találkozunk, akit azonnal üldözöbe fogtunk. De a boxer templomba menekült. A templomban még több boxer is volt s megérkezésünkkor követ dobáltak ránk. Miatán a külső kapuból néhány lövést tettünk, bejutottunk a templom belsejébe, ahol körülbelül negyven boxer szorongott. *Alaposan* közbüki lövöldözésünk, azután betörtünk és azokat, akik még életben maradtak, lekasaboltuk. *Valóságos* öldöklés volt, de a templomban néhány keresztény khinai megcsönkítot holttestét találtuk ezért nem kegyelmeztünk egyiküknek sem. A küzdelem után *negyvenhat* holttest borította a földet.

Az európaiak tehát valóságos hajtóvadászatot rendeztek a boxerek ellen, még mielőtt a boxerek az európaiak ellen támadólag léptek volna föl. Mindenki meg fogja érteni, hogy ilyen mit a boxerek nem hagytak megbosszulatlanul.

Potsdam, szeptember 3.

Csun herceg ma délután különvonattal érkezett. A pályaudvaron a városi parancsnok és a rendőrigazgató fogadta. A herceg a Sanssouci-parkban levő narancsházba hajtatott s ott fog lakni. Hír szerint a *császár* *Osun* herceget holnap dében az új palotában fogadja. A herceg azután visszatér Berlinbe, ott fogadóba száll s mint ma gánember hosszabb ideig marad a német fővárosban.

Berlin, szeptember 3.

Csun herceg külön vonaton három órakor érkezett Potsdamba. Az állomáson Moltke városi parancsnok és a rendőrfőnök jelent meg a herceg üdvözlésére. A német urakat majd hogy meg nem kacagatták a herceg felszögegsége és ügyetlen viselkedése. A négyfogatu udvari hintóhoz kísérték Csun herceget, akinek kísérete kétfogatu udvari hintókban helyezkedett el. A herceg kocsija előtt udvari fullajtárak lovogoltak, ellenben katonaság nem volt kirendelve.

A hivatalos program értelmében, mielőtt az audiencia meg fog történni, az udvar Csun herceget magánembernek fogja tekinteni, akinek számára a Thiergartenben béreltek lakást. Sem az udvar, sem a kormány nem fog a kihallgatás után Csun herceggel érintkezni s ő addig maradhat a fővárosban, amíg kedve tartja.

Csun herceg kísérete nem fog a császár előtt megjelenni, egyedül a herceget fogadja az uralkodó a külügyminisztérium egy tagjának jelenlétében.

A szertartások körül fölmerült nehézségeket a kancellár hárította el, aki már visszaérkezett Norderneyből. Bülow főfogását a császár teljesen a magáévá tette és így érvényesült az az állás-pont, hogy egynemű forraságot el kell ejteni, tekintettel arra, hogy a kínai császár az engesztelő misszióval testvérét bizta meg.

Ami Csun hercegnak a császárhoz intézendő beszédét illeti, az lényegesen megváltozott az eredeti szöveggel szemben. A módosításokat a birodalmi kancellár tette meg s így a herceg beszéde teljesen meg fog felelni a német udvar követeléseinek.

Páris, szeptember 3.

Ide érkezett, még megerősítésre váró magán-jelentések szerint Csun herceg valószínűleg e hét végén utazik el Berlinből és a jövő héten két vagy három napra Párisba jön.

A délafrikai szabadságharc.

Budapest, szeptember 3.

Johannisburg egykori parancsnokát, dr. Krause-t, tegnap későn este egy londoni fogadóba érkeztek kérésre gyanúja miatt letartóztatták. Krause Roberts előnyomulása idejében megmentette az aranybányákat az elpusztulástól s azután átadta Johannisburgot az angoloknak. Krause-t akkoriban becsületőzóra szabadon bocsátották és áprilisban megengedték neki, hogy Angliába utazzék. Vele utazott huga, Dixon is. Az angol kormány azért adott ki ellene letartóztató parancsot, mert állítólag fontos okmányokat között a boerokkal, de a parancsot tegnap nem lehetett foganatosítani. Krause-t ma reggel rendőrbőrre elé állították, aki azonban a tárgyalást egy hétre elhalasztotta. Krause-nek azt a kérését, hogy ovadék ellenében szabadlábra helyezze, elutasították.

Azok a hírek, hogy a boerok vasuti vonatokat megtámadnak, nagy megbotránkozásokat keltenek Londonban s az újságok drasztikus intézkedéseket ajánlanak a támadások megakadályozására. Így a Standard azt ajánlja, hogy a kormány koboza el az összes boer farmokat. Fokvárosban Milner kormányzó egy utlander-küldöttség fogadása alkalmával a küldöttség beszédére azt válaszolta, hogy semmiért sem fog nagyobb kitartással dolgozni, mint azért, hogy a transvaali menekülőknek, amilyen gyorsan csak lehet, lehetővé tegye a visszatérést s tovább is minden lehető el fog követni e cél elérésére.

A délafrikai kártérítési követeléseket tárgyaló bizottság tegnapi ülésén Ardagh, a kormány képviselője, számos precedenst olvasott fel annak a bebizonyítására, hogy az idegeneknek, akik háboru kitérőse esetén a haretéren maradnak, alá kell vetniük magukat a háboruval járó bajoknak. Az angol kormány az angol alattvalók panaszaira, amelyek a most tárgyalta panaszokhoz hasonlóak voltak, rendszeren kijelentette, hogy nincs joga közbelepnie. A kormány képviselője azután különféle tekintélyekre hivatkozik annak igazolására, hogy azok az idegenek, akik az ellenség országában kereskedelmet, vagy ipart űznek, vagy ott állandóan letelepednek, ez által maguk is ellenséges jellegű nyerne. A német-francia háboru után a francia kártérítési bizottság úgy döntött, hogy ingóknak a katonai hatóságok parancsára történt eltávolítása közvetett károsítás, amely a tulajdonosokat nem jogosítja fel kártalanítás követelésére. A brit alattvalók követelése akkor két millió fontot tett, de a bizottság csak 65.000 fontot ítélt meg. Lord Granville akkor egy táviratban úgy nyilatkozott, hogy a brit alattvalók nem követelhetnek kártérítést olyan hadviseléségekről, amelyek épp úgy érték a franciákat. Bismarck herceg sem akarta támogatni a Franciaországban élő semleges idegenek követeléseit és az Alexandria bombázása után kiküldött nemzetközi bizottság szintén megtagadta a kártérítést az elvesztett aranyért, értéktárgyakért, értékpapirokért és természetesen szenvedett kárt.

London, szeptember 3.

Lord Kitchener jelenti: Az egyes angol csapatoktól beérkezett jelentések szerint augusztus 26-ika óta elesett 19, megsebesült 3 és fogságba esett 212 boer. Megadta magát 127 boer. Zsákmányul esett 144 puská, 25.760 töltény, 144 szekér, 1700 ló, 7500 marha és sok készlet.

London, szeptember 3.

A Krause ellen emelt vád felségvétségéről szól, amelyet Krause állítólag Transvaalban elkövetett. Mikor tegnap este Krausenak felolvasták az előlógó parancsot, Krause azt mondta a vádról, hogy ostobaság.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

HIREK.

Budapest, szeptember 3.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Augusztus 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Dr. Nagy Albert a Budapesti Újságírók Egyesülete előadó orvosa, a fővárosba visszaérkezett és orvosi működését megkezdte.

— A király előtt. Szegezádról táviratozzák: Tolnavármegye törvényhatósági bizottsága ma tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy gróf Széchenyi Sándor vezetésére alatt e hó 18-ikán Pécsét hódolatát tejezi ki a király előtt. Küldöttségi tagok lesznek: Dóry alispán, gróf Apponyi Géza, gróf Apponyi Sándor, Csapó Vilmos, báró Szankováczy János, Sell József, Vosinsky Mór apát. Kovács Endre, Bús Lajos, Fördös Vilmos, Simontsits Elemér, Leopold Sándor, Szeneyi Géza, Sipos Márton, Zsigó János, Nyéky József és Tóth István.

— A hercegrímás Budapestben. Vaszary Kolos bíboros hercegrímás dr. Kohl Medárd püspök és Andor titkár kíséretében ma délután Esztergomból Budapestre érkezett. A hercegrímás jelen lesz az országgyűlést berekesztő trónbeszédén e hónap 9-ikén a budai királyi várban. 10-ikén pedig pontifikálni fog a koronázó Mátyás-templomban az Erzsébet királyné emlékére tartandó gyászzistentiszteleten.

— Magvaszakadát főúri családok. A miniszterelnök és Csaky Albin gróf, a főrendiház elnöke a hivatalos lap mai számban két hirdetést tesznek közre a Vlastis bárói és Jellachich grófi családban történt magvaszakadásról. Az első esetben a magvaszakadást 1891. június 20-án állt be Vlastis Károlyi bárónak Hietzingben, Alsó-Ausztriában történt elhalálása alkalmából; a másodikban pedig az idén június 20-án, amikor gróf Jellachich György császári és királyi kamarás, nyugalmazott altábornagy, a híres horvát bán öccsese meghalt. A kik a magvaszakadást tagadják, hat hónap alatt igazolhatják állításukat a főrendiház elnökéhez vagy a miniszterelnökhöz intézett és okmányokkal támogatott nyilatkozatban. Ha bejelentés nem történik, vagy a bejelentést nem találják igazoltnak, a magvaszakadást az örökös jogu főrendi családoktól vezetett családönyv illető rovatában föl jegyzik.

— Pro litteris et artibus. A király, mint egy bécsi táviratunk jelenti, Böhm-Bawerk osztrák pénzügyminiszternek és Lemayer bécsi közigazgatási bírósági elnöknek a Pro litteris et artibus-érmét adományozta.

— Gyászmise Erzsébet királynéért. Az Erzsébet királyné emlékére emelendő örökimádás-templom központi bizottsága szeptember 10-én, kedden délelőtt 10 órakor a Mária Reparatóriáról nevezett örökimádás apácák kápolnájában (Budapest IX. Rákoss-utca 5. szám alatt) felejtetlen emlékü Erzsébet királynénak lelki üdvéért szent misét mondott. Ezen misére a bizottság tagjait tisztelettel meghívja örgróf Pallavicini Edéné elnök. Ugyanezen napon délután 3 órakor az örökimádás-templom központi bizottsága a Budapesti Kátholikus Kőr helyiségében (IV. Molnár-utca 11.) ülést tart.

— Kinevezés. A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság igazgatósága ma tartott ülésén Szalai Béla titkárt cégvezetőnek nevezte ki. A közgazdasági irodalom egyik legjelesebb munkáit érte ennek az első-rangú vállalatnak az elismerése. Szalai Béla alapos tudása, kiváló szakismerete, amelyet irodalmi működése révén is ismerünk, a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaságnál kifejtett működésében eddig is már sok megérdemelt sikert szerzett számára. Ezeknek a kiváló kvalitásoknak elismerése az igazgatóság mai határozata is.

— Katonatiszték az egyetemen. A budapesti tudományegyetemre eddig a tényleges állományú katonatiszték szabadon iratkozhattak be. Ujabbban a köz-

oktatásügyi miniszter rendeletet adott ki, amelynek értelmében a tisztikar tagjai a tudományegyetemet csak abban az esetben látogathatják, ha erre a közös hadügyminisztériumtól külön engedélyt kapnak.

— Falk Miksa jubileuma. Falk Miksát, a magyar hirlapírás legkitünőbb bajnokainak egyike, 1851 szeptember 30-ikán avatták föl a pesti egyetemen a bölcsészeti és a szabad tudományok tudorává. Ötven éve lesz tehát néhány nap múlva, hogy Falk Miksa neve elé a doktori címet illesztette. A legküzdelmesebb napokban jött akkor a fiatal Falk Miksa Budapestre. Bécsben élt, de lelke itthon volt Magyarországon s minden szava, melyet onnan az újságok hasábjain hazaküldött, a harc és küzdelem szava volt. Pedig nem a nyílt küzdelem volt akkor a szokás. A cenzura óvatosan állt őrt a szavak mellett s aki iróllat vett a kezébe, annak ugy kellett vele bánni, hogy mást írjon le vele s mást lehessen kiolvasni belőle.

A sorok közt és a szavak mögött egy sebb jövő elkövetkezéséről irt Falk Miksa. Cikkeit csodálattal olvasták Bécsben is, itthon is s látták nap-nap mellett, mint viaskodik a magyar publicisták fiatal vezetője. E mindennapi küzdelem közepette jött haza Falk Miksa, hogy tudori vizsgáit letegye. Az egyetemi tanárok elismeréssel és díszlettel fogadták készülségét s megadták neki a tudori címet, melyet nem igen használt s cikkei rendszeren a dr. betűk nélkül jelentek meg. Azóta ötven év múlt el s most Falk Miksa ötvenéves jeles szigorlatának eredményeképpen újabb tudori oklevelet nyer.

A doktorjubileumnak különös érdekességet kölcsönöz az is, hogy mikor Falkot az abszolutisztikus időben a bécsi törvényszék, a magyar alkotmány helyreállítását sürgető cikke miatt hat hónapi fogságra ítélte, az ítélet egyuttal a tudori rang elvesztését is kimondta. A bécsi törvényszék a tudomány-egyetem akkori rektorát, Pauler Tivadart meg is kereste ebben az ügyben. Pauler azonban arra hivatkozott, hogy nem ösmer olyan magyar törvényt, melynek alapján a törvényszék megkeresésének eleget tehetne, az átiratot ad acta tétette és így Falkot a magyar tudomány-egyetem doktorainak sorából nem törölte ki.

Az ötvenéves tudori jubileum programját most készíti s mire Falk Miksa ischli nyaralásából visszatér, a tudomány-egyetem bölcsészeti kara ünnepélyesen fogja átadni neki a tiszteletbeli tudori oklevelet.

Budapesti Újságírók-Egyesülete elsőnek siet, hogy Falk Miksa jubileuma alkalmával ragaszkodásának adjon kifejezést.

A segítő-alap igazgató tanácsa ma délután Czékay Lajos elnökle alatt ülést tartott, melyen dr. Fekete Ignác, az egyesület ügyésze, az igazgatótanács tudomására hozta, hogy Falk Miksa ez évben szeptember 31-én fogja megünnepelni ötvenéves doktori jubileumát. Indítványozza, hogy az alkalmából az Újságíró-Egyesület is üdvözölje kiváló tagját. Az igazgatótanács egyhangu lelkesedéssel elhatározta, hogy a választmány legközelebbi ülésén megteszi az előterjesztést arra nézve, hogy Falk Miksa drt nagy érdemei elismerésül az egyesület a jubileumi ünnepen méltó módon üdvözölhesse. — A jóly ügyek tárgyalása során még az igazgatótanács bétszárú korona segélykölcsönt és kétszázötvenhat korona segélyt szavazott meg.

— Az interparlamentáris konferencia. Brüsszelből jelenti, hogy az interparlamentáris kongresszus ott ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy a jövő évi kongresszus Bécsben lesz. Az ülésen Bernaert elnök rendkívül meleg szavakkal emlékezett meg az interparlamentáris kongresszus magyar tagjának, Szilágyi Dezsőnek váratlan haláláról. Gróf Apponyi Albert az elnök kegyeletes szavait meleg halálával köszönte meg a magyarok nevében. Az ülésen a sajtó-szövetség és a békebírók dögában igen fontos határozatokat hoztak.

— Omharus kincseiből épült községháza. Apahida kolozsmegyei községben vasárnap délután avatták föl az új községházát. A főlavató ünnep főpontja volt annak az emléktáblának a leleplezése, amely a községháza faláról az új épület történetét hirdeti. Apahida községe ugyanis egy régen elporladt gót vezérnek, Omharusnak köszönheti az új községházát, amit az emléktábla így mond el:

ÉPÜLT 1900-BAN A KR.
U. IV. SZÁZADBAN
ÁTVANDORLÓT GOIHKÓTL
SZARMAZO

OMHARUS

KINCS ARÁBÓL.
E SIRLELETET INNEN KELETRE
273 M. TÁVOLBAN
TALÁLTAK ES MOST AZ ERDELYI
ORSZ. MUZEUMBAN ÖRZIK.

E főírás magyarázata, hogy 1889-ben Apahida község határán régi sirt ástak ki s a sirt tele volt kincsevel, amelyet a tudomány világ apahidai leletnek keresztelt el. A vizsgálat megállapította, hogy a sirt Omharus keresztény gót vezér nyugvóhelye volt.

Körülbelül 480-ban Kr. u. tették ide végső pihenőre Omharust, akit régen elpusztított az enyészet, de a sok kincs a sírban megmaradt. Az eladott ékszer árából a község haterget forintot kapott és ezen a pénzen új községházát épített.

— **Pósa Lajos anyja meghalt.** Jóságos öreg asszony hunyt el ma: egyszerű, galamszívű matróna, aki a magyar nép ruháját viselte, módját követte: Pósa Lajosnak édesanyja. Minden magyar ember, aki szereti a költeményeket, ősmerte őt: gyönyörű, bensőséges dalokat írt róla a fia. Oh, mily büszke is volt rá az édesanya! Olykor-olykor feljött Budapestre, akkor aztán együtt elmentek Kossuth Lajos sírházhoz, megnézték azt, amit Budapesten látni érdemes. A jó öreg asszony csak úgy ment a fiával, végig a csillagok kirakatok közt, a hivalkodó, fashionable Pesten, de a szeme nem a sok tarka népen meg palotán csüngött, hanem a fián, akit imádvá szeretett. Egy egész kötet szól erről a bájos idillről, az anyáról és a fia szeretetéről. Egyszer egy ilyen budapesti kirándulás alkalmával elmentek Budára, fel a várkertbe, ahol a király lakik. A király — igen, a király is bele való ebbe a csupa-mesébe. Sétáltak tehát a király kertjében, nyíló orgonabokrok közt.

— Oh, bo szép, itt a királynál — mondogatta a jó öreg asszony.

Arra Pósa letört egy virágos galyat, hogy azt édesanyja emlékül hazavigye, rozmaringos szobájába.

— Jaj fiam, hátha meglátja a király! — jutott hirtelenül az eszébe.

Es Pósa Lajosnak szépen vissza kellett tennie a virágos galyat a bokorba, ahonnan törté.

A jóságos, idilli mesébe való öreg matróna meghalt. A költő elvesztette benne évtizedeken át dédelgetett kincsét. De mindenkorra emléket emelt ennek a nemesszívű magyar asszonynak gyönyörű költeményeiben.

— **Csun herceg és kísérete.** Az engesztelő missziójában Európába érkezett Csun kínai császári herceg immár meg lesz kímélve attól, hogy a német császár előtt földre boruljon aminek ő is, kísérete is szerfölött örül. Az egyetlen európai ember, akit Csun herceg Bazelben tartózkodása alatt fogadott, Ular francia hírlapíró, ki már előzőleg érdekes cikkeket írt a *Revue blanche*-ba a kínai viszonyokról s Kínában való több évi tartózkodása alatt megtanulta a kínai nyelvet. Ular alacsony, vézna emberkéké mondja a herceget, akinek sápadt, barnás arca, csudálatosan puha, kicsiny keze, de meglepően aránytalanul nagy feje, hatalmas homloka, komoly, nagy szeme és melankholikus metszésű szája van. Az arca olyan, mint a beteg emberé és úgy tetszik, mintha orrán és homlokán veríték gyöngyöznék. A herceg — Ular állítása szerint — szerencsétlen báb, amelyet két világrészen végigsétáltatnak. Ujának sikerült a herceg kíséretéből néhány szót ellesni, amelyeket egészésgé foglal egybe. Egy tiszt azt mondta:

— A herceg rosszul van; nem akar fölkelni; ma reggel megint ájulás környékezte.

Kék és zöld színű dus ruhába öltözött három kínai főúr beszélget az utazás céljáról. Egyikük azt mondja:

— A császár testvérét semmiesetre sem kellett volna olyan dolog miatt kiküldeni, amelyben a császár nem hibás. Megölték egy tetűt! A boxerek? Nohát mentegetőznek a boxerek. Európában is vannak gyilkosok; de azért még nem küldenek ki követségeket.

— **A falu lázong.** A hajdudoroghi nép lázong a papja ellen s minden áron a fejét akarja. Az igaz, hogy különös ok miatt lázongnak a tisztelendő ur ellen. A dorogi templomot restaurálták nemrégiben. Megkopott festményeit újra festették s mikor az első vasárnap a nép meglátta az új oltárképet, nagyon felűdődött azon, hogy a Krisztus keresztfája alá festett tömegben észrevenni vélte a főtisztelendő ur arcát is.

A tisztelendő kénytelen volt a haragos hívek elől menekülni s tizenkét esendőt kért Debreczenből. Ilyen módon aztán esendően mult el az ünnepnap, a kedélyek azonban még nem csillapultak le s az izgatottság csak a lelkes távozásáig szűnhetik meg.

— **Gyász a Cumberland-családban.** A cumberlandi herceg, második fia Keresztély herceg ma délután 5 órakor rövid betegség után vakbélgyulladásban meghalt.

— **Az időjárás.** Az országnak majdnem minden részében volt csapadék. Az eső mennyisége azonban többnyire jelentéktelen. A hőmérséklet a normálisan alul van.

— **Gyorsírási kurzus.** Az Országos Női Gyorsírási Egyesület *Karacsony-utca* 3. szám alatti helyiségében újabb a gyorsíráson kívül az összes ma használatban levő írógépeken is oktatás nyújt. Beiratkozni lehet naponta 8—8 óra közt. A legközelebbi tanfolyam szeptember közepén veszi kezdetét s vezetője *Kaiser Gizella*, a magyar és német gyorsírást okleveles tanára, a női gyorsíró egyesület elnöke, ki mindkét nyelven tanítja a gyorsírást.

— **Németh József szüretel.** A színészek között Németh József, a Népszínház jeles művésze az egyetlen, aki a nyári szünetben többet trémázik, mint a színházi szezon idején, szeptembertől májusig. Mert az a szerep, amelyet ő a szünet két hónapjában játszik, több fáradozást követel, mint az összes színházi szerepe. És a sikere se olyan biztos, mint a színházi szerepeké. Németh József ugyanis szőlősgazda. Ennek éppen olyan jó, mint amily kitűnő színésznek és ilyenformán a jó Isten segítségével a szőlőszet terén is sikereket arat. Nagy részük van ebben a viharágyuknak is, amelyeknek az elsütögetése a Németh József legújabb szenvedélye. Dunakeszin, ahol a szőlője van, nem is hívják másképp, mint az *ágyus német*. Ez a sok ágyuzás és a tréma következménye. Még ott is felhőt lát, ahol nincs, csak hogy megvédje a tőkék gyönyörűségét járjait. A hőmérőt magánál hordja, ösmeri a szelek járását, éjjelenként nagy tócsával a csillagok állását nézi és a meteorológiai intézet jelentése a legkedvesebb olvasmányja. Mindez pedig azt a télelmes kérdést táplálja:

— Lesz-e jégeső? Nem lesz?

Szerencsésen végigágyuzta és trémázta az idén is a nyarat. Azok a nagy sikerek, amelyeket a színházban szüretel, elenyészően csekélyek ahhoz a szürethez, amit az idén csap. Mert jó volt a termés. Nagyon jó. Csak egy hibája van: hogy olesó az ára a szőlőnek. Mert mindenfelé vigan szüretelnek. De azért most is szétküldte a piros cédulákat:

Legfinomabb és legjobb csemegecsőlőt
5 külön kosarankint két korona 40
filléért ad el
Németh József
Dunakeszin.

Akik a Németh József örökös jókedvét a Népszínházban olyan sok gyönyörűséggel élvezik, azok talán sejtik, hogy micsoda ragyogó jókedvvel nyomta ezeket a cédulákat az *ágyus német*. Mert az ő kacajuk csengése és az a sok csengés, amely ennek a kis cédulának a szétküldése nyomán fakad, Németh Józsefnek egyenlően kedves. Mindakettő aranyat ér neki. Sőt az utóbbi hoz is.

— **Aradmegyei kivándorlók.** A román elem erődsédésének ellensúlyozására Aradmegyében néhány év előtt magyarokat telepítettek le. Ezek a magyarok ugylátszik nem vertek valami nagyon mély gyökert a magyar talajba, sőt még úgy sem nőttek hozzá a mi földünkhöz, mint az *ellensúlyozásra* hivataltan honfitársaink. Mint egy román újság írja, ezek a magyarok most tömegesen mennek ki az országból, Amerika felé. A mult évben a *Szapáry-igetből* huszonöt család indult az új világba s most újból harmincöt család indul utra.

Bárcsak úgy volna, hogy ez a hír nem egyéb, mint a román újság óhajta, de a kivándorlásra való nagy hajlandóság mellett nincs kizárva a lehetőség. Akárhogy van is, egy bizonyos. A kivándorlási kedvből a románok semmiféle tőkét nem kövacsólnak maguk számára.

— **A tuberkulózis ellen Londonból táviratozzák,** hogy a hivatalos lap közli a király által a tuberkulózis kérdésének megvizsgálására kinevezett bizottság névsorát. A bizottság öt tanárból áll, az elnök Sir Michael Foster. A bizottságnak feladata megvizsgálni, hogy a tudóvsz az embereknel és állatoknál azonos-e és hogy átvihető-e az állatról az emberre.

— **Közigazgatási tanfolyam.** A szombathelyi közigazgatási tanfolyamot tegnap nyitotta meg ünnepiesen *Reiszig* Ede főispán. A tanfolyamnak 41 hallgatója van. A megnyitáson az előadók és az igazgatósági testületen kívül megjelentek: *Ernusz* Kelemen v. b. t. t., *Károlyi* alispán és még igen sok előkelőség. *Bezerédi* főjegyző, a tanfolyam igazgatójának üdvözlő szavai után *Reiszig* főispán lelkes hangú beszédet intézett a hallgatókhoz.

— **Jégverés.** *Deveser*ről jelenti tudósítónk, hogy a vasárnap délután 6—7 óra között támadt szélvihar a Somlyó-hegy tájának levő községekben házakat rongált meg és fákat tördelt ki. Alighogy szünetlően volt ez a féltöring tartó orkán, megerezt az eső vegyesen jéggel. Később a Somlyó-hegyen és Borszörösk községben jó negyedóraig tisztá a jég esett. A jégverte szőlőket mint szedik már, szüretéről nincs is szó. A kár meghaladja a 200.000 koronát.

— **Letartóztatott házasságvédő.** Pár hónappal ezelőtt megirtuk, hogy *Gömör*szky Anna, *Kincsek* Anna, *Linter* Agnes és *Csinger* Agnes szakácsné tojtelentést tett a rendőrségen *Szalay* István, alnéven *Mészáros* István győri születésű 40 éves lakatossegéd ellen, aki nagyobb pénzösszegeket esalt ki tőlük házassági ígért alapján. A szélhámos embert Bukarestben letartóztatták. Onnan azonban megszökött és Budapestre jött. Itt a Kék-golyó-utca 4. szám alatt *Nagy* István név alatt lakott. A detektívek kinyomozták és ma letartóztatták.

— **André nyoma.** A *Central News*nak kerülő uton felette érdekes hírt írnak New-Yorkból. A hír szerint *Wimons* államban, a Hudson mellékén indiánusok közt vízjáról-szájra száll két fehér holttest meséje. A mese szerint egy napon az égből két fehér ember holtteste szállt alá. A holttestek egy kötelekkel ellátott kosárban voltak. A fehér holttestek földre szállása a mult tavaszon történt *Moostól* kilencszáz angol mérföldnyire. A new-yorki jelentés most azt következteti, hogy a négyzögletes kosár nem lehetett más, mint egy léghajó kosara. A két fehér ember pedig nem más, mint *André* és egyik társának holtteste.

— **Vendéglősök gyűlése.** Ma délelőtt tartotta a *Vigadó* kistermében első évi közgyűlést a *Magyar Vendéglősök Országos Szövetsége*. A közgyűlésen *Prindel* János, a szövetség érdemes elnöke, akit megjelenésében családi gyász akadályozott meg, *Glück* Frigyes helyettesítette. Az értekezleten számos vidéki vendéglős is részt vett. A gyűlés határozatai helyes irányban szolgálják egy a magyar vendéglősök, mint a közönség és az idegenforgalom érdekeit.

Glück Frigyes nagy érdeklődéssel hallgatott, kiváló szaktudásra valló elnöki megnyitójában helyesen summázta az értekezlet előját.

Hálásan emlékezett vissza mindenekelőtt a mult évi aradi kongresszusra, melynek nemcsak lelkesedéséből új erőt merítették s az újabb nemzedéknek megmutatták az utat, amelyen haladva a vendéglős-ípar felvirágozhatik. Az aradi kongresszus szülőte az országos szövetség, melyhez mindárt keletkezésekor sokan csatlakoztak, de még se annyian, amennyi a szövetség tenmaradásához szükségesek. Ez a közöny annál érthetőbb, mert nap-nap után hangzanak a panaszok a vendéglősök sérelmei miatt. Hogy e sérelmek orvoslása remélhető legyen, tömörülnök kell. Lépjön be azért minden vendéglős a szövetségbe, s eljön az idő, amikor a szövetség nemcsak a vendéglős-íparnak hanem a hazának is szolgálatakat fog tehetni. Utal a jövő esztendőben Budapesten tartandó nemzetközi szállodák- és vendéglős-kongresszusra, amely hivatalosan az idegenforgalmat nagyban emelni. Óhajta, hogy a szövetség fölvirágozzék s tanácskozásai sikeresek legyenek. (Eljenzés.) Végül kegyelesek szavakban emlékszik meg a szövetség osztályelnökeinek, *Kommer* Ferencnek, a vendéglős-ípar egyik lelkes harcosának elhunytáról. Indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy az elhunyt sírjára koszorút helyez s családja részvéturatot intéz.

Poppel Miklós titkár olvasta föl ezután az igazgatótanács évi jelentését, amely különösen *Stadler* Károly által vállalt a szövetség költségeit. Hálásan emlékszik meg a sajtó jóakaró támogatásáról, s végül röviden beszámolt az egyes szakosztályok tavalyi működéséről.

E jelentést *Glück* Frigyes elnök még azzal egészítette ki, hogy a vendéglős-szakoktatás országsszerte örvendtes lendületet vett.

A munkaközvetítés ügyéről *Förster* Konrád tett jelentést Panaszoktól a lanyha érdeklődésen amely a közvetítés eredményes voltát lehetetlenné tette. Indítványozza hogy a közvetítő szakosztály bizassék meg, hogy ez irányban törvényhozási intézkedést kérelmezzon.

A jelentés tudomásul vétele után *Stadler* Károly az idegenforgalmi-szakosztály tevékenységéről számolt be. *Barta* Béla, a szakosztály jegyzője, fölolvasta az osztály üléséről szóló jegyzőkönyvet. Eszerint a szakosztály kimondotta: 1. Hogy az idegenforgalom emelésére alakult összes turista-egyesületekkel érintkezésbe lép. 2. A szobaasszonyi intézmény mai állapotában megszüntetendő, 3. hogy a jövő évi nemzetközi kongresszus alkalmából négynyelvű munkát ad ki, amely Magyarország szállodáit és vendéglőit ismerteti.

A közgyűlés éljenzéssel fogadta e határozatokat. A számadások tudomásul vétele után az indítványokat tárgyalta. Ezeknek során *Steiffert* Antal azt javasolja, hogy az országos szövetség küldöttségileg tiszteljen a kereskedelmi miniszternél és a magyar államvasutak igazgatóságánál s kérjék, hogy a bérbeadandó vasuti vendéglő, ha az üzletelőseleg meg van elégedve a bérletével, ne árverés útján adassék bérbe háromvevőnkint, hanem hosszabbítás meg egyserűen a szerződést az illetővel. Az indítványt egyhangulag elfogadta a közgyűlés.

Végül elhatározta a közgyűlés, hogy a jövő esztendőben is Budapesten tartják a közgyűlést szeptember hó első napjában. *Gundel* János levelét, melyben családí sorcsapások miatt az elnöki tisztségről való lemondását jelenti be, a közgyűlés *Stadler* Károly indítványára nem fogadta el, annál kevésbé, mert *Glück* Frigyes elnök egy évre magára vállalta az elnöki teendőket végzését is.

Ezután *Glück* Frigyes magvas tartalmu buzdító beszédében berekesztette a közgyűlést. A szövetség tagjai lelkesen megjelenezték az elnököt, aki a gyűlésen résztvevőket saját hoteljében, a Pannonia-szálló nagy éttermében lényesen megvendégelte.

Az országos szövetség közgyűlése után a *Szállodások, vendéglősök, kávéosok, pincerek és kávésségédek országos nyugdíjgyesülete* tartotta évi közgyűlést *Bokros* Károly elnökletével. Az igazgatóság évi működéséről szóló jelentést dr. *Solti* Ödön terjesztette elő, melyet a közgyűlés számadásokkal egyetemben elfogadott. Azután megújították a tisztikart. Elnök újból *Bokros* Károly lett. Alnökök: *Stadler* Károly és *Sztano*

Miklós. Igazgatótagok: Glück Frigyes, Petanovics József, Prindl Nándor, iij. Sprung János, Sverleczy Gáspár, Müller Antal, Berger Leo, Weingruber Ignác, Mitrovics Adolf, Aczél Miksa, Ótmossy József, László Gábor Károly.

— **Egyházmegyei közgyűlés.** A budapesti ágostai hitvallású evangélikus egyházmegye tegnap tartotta évi rendes közgyűlését a Deák-téri evangélikus gimnázium dísztermében Bachát Dániel főesperes elnökelete alatt. A közgyűlésen jelen voltak: Fabiny Teofil, dr. Zsigmond Jenő, dr. Wagner Géza, Mauritz Vilmos, dr. Mágoosy-Dietz Sándor, dr. Bókay János, Falvai Antal, Vankó Endre, Scholtz Gyula, Matkovich L., Lencső János, Misura Mihály, Schvartz János, Scholtz Gusztáv, Horváth Sándor, Sommer Gyula, Kláár Fülöp, Majba Vilmos, Steuer Lajos, Sass Béla, Algöver Andor, dr. Schneider Viktor, Broschko Adolf, Dianiska Frigyes és számos egyháztag.

Bachát Dániel főesperes megnyitván az ülést, jelentette, hogy dr. Králík Lajos egyházmegyei felügyelő állásáról lemondott; ezért felhívta a rendkívüli egyházmegyei közgyűlés határozata alapján a kebelbeli egyházközösségeket, hogy szavazataikat az egyházmegyei elnökségre augusztus 20-ig adják be. A szavazatok felbontatván, dr. Wagner Géza bizottsági elnök jelentette, hogy az összes egyházak ismét Bachát Dánielt főesperesnek és Fabiny Gyulát egyházmegyei felügyelőnek választották. Erre küldöttség ment az újonnan megválasztott felügyelőért, akiket nagy lelkesedéssel fogadtak. Miután Fabiny egyházmegyei felügyelő a közgyűlés színe előtt letele a hivatali esküt Bachát főesperes meglehangú beszédében üdvözölte és működésére a Mindenhatónak áldását kérte. Az új felügyelő megköszönte az egyházaknak irányában megnyilatkozott bizámat és tartalmas beszédben fejtette ki működésének vezéreivel, amit a jelenlévők nagy tetszéssel fogadtak.

Ezután megejtették a többi tisztviselők választását. Egyházi jegyzőnek ismét Majba Vilmos hitoktató-lelkész, világi jegyzőnek Posszert Gyulát, pénztárosnak Beliczay Bélát és levéltárosnak Falvai Antal igazgatót választották.

Bachát főesperes előterjesztette évi jelentését, mely megemlékezik arról a magas szentünnepéről, melyet az evangélikus egyházakban a keresztényen időszámítás tizenkét éves évfordulója alkalmából tartottak. Rámutat arra, hogy az országos zsinat is felvette a „keresztvény” elnevezést és méltán vette fel mert Luther Márton, a nagy reformátor nem alapított új egyházat, hanem az emberi tévnanok és visszaélések által megromlott öskeresztény egyházat megavította s a prófétai és apostoli alapra visszahelyezte. E magas szentünnep nyilván az volt az intenciója, hogy a keresztény eszmének a keresztényen szemlélnek érvényt szerezzünk az államban és társadalomban. Volt egy kegyeles temetői ünnep is amikor Lüttenberger Agoston tanító sírkövét leplezték le. Ezen a tanítósg Petery Sándor kir. tanácsos vezetésével vett részt azonkívül az Eötvös-alapnál elhelyezett 2000 koronás alapítvánnyal megörökítették a nevet. Az egyházpolitikai törvények hatásáról a hívek vallásérkösi életére a bekvánt adatok nyomán említi a jelentés, hogy a templomi istentisztelet látogatásánál és az Urvacsorájához való járulásnál *szembőlöz közőny és buzgóságihány nem mutatkozik, sőt a hívek egyháziassága, vallásos érzélete emelkedőben van.* A házasságkötések alkalmával a hívek a templomi szertartást és megáldást nagyon kevés esetben mellőzik. Vegyes házasságoknál a születendő gyermekek elkötelezése előfordulnak, de tekintélyes a számuk azoknak is akik az összes gyermekeket az evangélikus egyháznak tartják meg. Kiemeli a jelentés dr. Králík Lajos lemondott esperességi felügyelő érdemeit, amelyeket jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak neki. Ugyanígy megemlékezik dr. Vetséy István, Kullmann Lajos, Walkó Laos, Kotschy Ede és Gamauf I. buzgó egyházi férfiak elhunytáról, akiknek emlékét szintén jegyzőkönyvből iktatták. A közgyűlés egyhangulag tudomásul vette a főesperes szép jelentését. A javaslatot jóváhagyta és jegyzőkönyvi köszönetet szavazott neki. Az 1900. évről szóló egyházmegyei zárószámadosokat jóváhagyták, ugyvintén ellogadták az 1901. évi költségvetést is. A pesti egyházaknak a bányakerület által erendelt szervezkedéséről szóló jelentését tudomásul vette a közgyűlés és elhatározza hogy azt a legközelebb tartandó kerületi közgyűlés elé terjeszti.

A vallásitanításra vonatkozó egyetemes egyházi szabályrendeleti javaslatot Fajda Vilmos hitoktató, egyházi jegyző ralerálta. A közgyűlés ellogadta a referens javaslatát. Az egyházi iskolaszékek szervezésére vonatkozó szabályrendeleti javaslatot dr. Mágoosy-Dietz iskolafelügyelő ismertette; a közgyűlés csatározott az előadó javaslatához.

Ezután az egyházmegyei iskolabizottság évi jelentését terjesztették elő, mely az iskola-ügy érdemese képét adja. A kerületi közgyűlési követek megválasztása után Fabiny felügyelő berekesztette az ülést.

— **A Győri Kör Budapestén** ma kezd meg a szünidő után rendes működését. A tagok szerdán találkoznak este 8 órakor a kör helyiségében, VI., Andrássy-ut 35. sz.

— **Uj telefon-vonalak.** Budapest és Veszprém között távbeszélő-összekötést létesítettek. Helyközi távbeszélőt rendeztek még be Szabadka és Baja közt; a Pest-Pilis-Sut-Kiskun vármegyei dunakeszi postás-távbeszélő-hivatalnál, valamint a sárosvármegyei sóvári postahivatalnál pedig azzal egyesített távirda-hivatal létesült.

— **A csók a tudományban.** Paul d'Enjoy érdekes cseveg a *Revue Scientifique*ben az európaiak és kínaiak csókjáról és pszichológiai szempontokból igen érdekes eredményre jutott. Kínában egész másképp csókolódnak az emberek, mint Európában. Kína nem ismeri a szülők és gyermekek csókját, náluk nem csókolódnak a testvérek vagy barátok. Kínában csakis a szerelmesek csókolják egymást. S még a csók is egész más ott, mint Európában. Három főmozzanata van: Az orrnak a szeretett lény arcához való dörzsölése; egy hosszú sóhaj az orron keresztül, a szempillák lecsukódásával kísérvé s végül könnyed csattanása az ajkaknak, a nélkül azonban, hogy a száj az arcot érintené. A kínaiak csókolódzásuk e módjára fölülte büszkéik. Ezt nevezik ők *ideális szerelmennek*. Teljes megvetéssel nézik le a fehérek csókolódzási módját. Az európaiak valóságilag köpölyözik a nőket — mondják — és Cochinchinában az illetlen gyermekeket a fehérek csókolódzási formájával büntetik. D'Enjoy úgy találja, hogy ugy a kínai, mint az európai csók az — éhség kifejezője s kielégítésre váró rablás-vágy. A németek csókja — Isten veled, ó poézis — szívás és csattanás D'Enjoy szerint. A kínai csók három mozzanata a legjobban kifejezi az éhséget és a rablás utáni vágyat. Az orrnak a kedves arcához való dörzsölése eredetileg a vad szimatolásából származott. Az ajkak cuppanása — szintén állati munda. Az európai csók, írja a szerző, eredetileg harapás és szívás volt. A fehérek majd megeszik szeretettük tárgyát, míg a mongolok azt igyekeznek kedvesükkel elhítni, hogy a testükről áradó illat a legkellemesebb enniával.

— **Beiratkozások a középiskolákban.** A fővárosi középiskolákban meguultak az esztendőnkint ismétlődő szomorú jelenetek. Az igazgatók kénytelenek visszautasítani a szülőket, akik keseregve szaladnak egyik iskolából a másikba. A középiskolákban még holnap délelőtt irnak be és holnap délután tartják a főigazgatói értekezletet, amelyen eldől, hogy mielő u osztályokat nyitnak.

A belvárosi *reáliskolában* és az I. kerületi *gimnáziumban* a IV. osztályt kell párhuzamosítani. A kizszoit első osztályos tanulók közül eddig ötvenhat nyujtotta be kérvényét, ennélgyova elkerülhetetlenül új első osztályt kell nyitni valahol.

A *felső kereskedelmi iskolák* közül a főváros minden fönntartott három iskola *első osztályában már minden hely betett*; a *közpó* osztályban még van hely a II. kerületben s a felsőben a II. és IX. kerületben. *Minden osztályban van még hely az alkotmány-utcai, valamint az Aranyosi- és Köser-léle felső kereskedelmi iskolában.* A nem Budapestben lakó és adózó szülők gyermekei, a fővárosi tanács egy rendelete értelmében, csak holnap kerülhetnek a főváros által fönntartott három iskolában beírásra, mivel azonban ez intézkedésekben az idevalókkal minden hely betett, a vidékiek kizárólag az említett másik három felső kereskedelmi iskolára vannak utalva.

A *polgári iskolai* beírásnak ma volt harmadik napja. Már az első napon betettek az első osztályok. Sem a VI. kerületi Nagymező-utcai, sem a VII. kerületi két rendbeli polgári fiúiskola első osztályában nincs hely, a többi osztályokban azonban még elég hely áll rendelkezésre. A *polgári leányiskolák* a fiúiskoláknál is nagyobb ostrom alatt állanak. Az V.—VI. kerületi iskoláknál az idén is fönnt kell tartani a nagyszámú párhuzamos osztályokat. Felsőbb osztályokra a beírás még holnap és holnapután is folyik.

Az *iparisiskolák* közül eddig csak a felső iparisiskolában kezdődött meg a beírás. Nagy a tolongás, kivált a Népszínház-utcai felső iparisiskolában, ahol a be nem végzett építkezés miatt az idén csak korlátozott számban veszik föl a tanulókat.

— **Széhiromosság.** A bécsi rendőrség táviratban értesítette a főkapitányságot, hogy ott tegnap letartóztatták Szady Gyulát, aki *Lucif* hercegné, született *Parlagi* Vilma festőnőtől egy Kossuth-képet csinált ki azzal az ürügyvel, hogy azt eladja. A huszeker koronát érő képet fényleg eladta, de a pénzzel megszökött. A színházos fiatalember külföldön is számos ilyen csalást követett el.

— **Rendőri hírek.** Molnár Mária 11 éves iskolás leánya tegnap délelőtt *Kritz* és *Molnár* dunapenteleki lakosok *Ipar* nevű ta-uszályáról a Dunába esett. A mentésre siettek, de a leánya elmerült a nullamokban. — *Nagy* Pál és *Farkas* Mihály napszamosok tegnap együtt mulattak. Amikor alaposan berugtak, a Retek-utcaiában összeverekedtek s e közben *Nagy* egy késsel oldalba szúrta *Farkast*, akit életveszélyes sérülésekkel a mentők az irgalmaskórházába vitték. Nagy Pált a rendőrség letartóztatta. — Ma délelőtt 11 órakor a Kazinczy-utca 40. szám alatti gőzfürdő egyik kabinjában egy revolverlövés hangzott el. Feltörték az ajtót s a pamlagon átlót mellé találták az életuntat. A mentők azonnal kivonultak, bekötötték a fiatal ember sebéit és a Rókus-kórházba szállították. A rendőrség megállapította, hogy az életunt *Lederer* Aurél budapesti születésű 17 éves, nőtlen kereskedősegéd, aki legutóbb az Ó-utca 24. számú házában lakott. A zsebében édesanyjának özv. *Lederer* Arnoldéhoz címzve egy levelet találtak.

— **Ölgányzene a Telefon Hirmondóban.** Ma este cigányzene lesz hallható a Telefon Hirmondó összes Állomásán este 8 óráról 11 óráig. A cigányzene átvittetl azonban, melyet az Emke- és Elite-kávéházából közvetít a Telefon Hirmondó, megszakítja s 8 óra 15 perckor tartandó tözsedolvasás (frankfurti, párisi tözsedolvasás és berlini tözsedolvasás) és a fél 10—10 óráig való esti olvasás, melynek keretében az est folyamán érkezett legujabb híreit olvastatja fel a beszélő újság.

(x) **Gyomorhajosok figyelmébe** ajánljuk a Lőrinczy-léle menthol gyomoréppet, gyomorfiásás minden esetben, ára 1 korona 20 fillér. Megrendelhető az *Aranykereszt* gyógyszerárban B.-Csabán.

A házasságról és az asszonyokról.

Irta: *Tolsztoj Leo.*

Budapest, szeptember 3.

Sokat vitatkoznak arról, hasznos-e szerelmesnek lenni. Ennek az eldöntésére rá nézve egész tisztán áll.

Arra nézve, aki folytat már emberi, szellemi életet, a szerelem, a házasság súlyos; erőinek egy részét feleslegének, csalódnának, vagy legalább is szerelme tárgyának kell szentelnie. De ha az illető megszólván állati életet él, eszik, dolgozik, szolgál ir, játszik, akkor a szerelem rá nézve emelkedés, épp úgy, mint az állatokra, a rovarokra nézve.

Hogy mik a szenvedély ellen való küzdelemnek az eszközei? A jelentéktelenebbek között, mint amilyen a munka, a bőt stb. a leghatásosabb a szegénység, a pénzhiány, a szegényes külső, az olyan helyzet, amelyben nyilvánvaló, hogy az ember egyetlen asszonyra nézve sem lehet vonzó. A főszköz azonban szerintem az állandó küzdelem, az a tudat, hogy a küzdelem nem véletlen állapot, hanem változhatatlan életfeltétel.

Megházasodni, hogy az élet gyönyörteljesebb legyen, ez senkinek sem fog sikerülni. Aki a házasságot főleladatának tekintti, nagy hibát követ el, ez igen világos. Ha a cél a házasság, mi legyen az élet célja a házasság után? Ha a házasságunk előtt nem volt célunk, akkor mint házások sem fogjuk megtalálni. A házasság csak akkor ad boldogságot, ha közös a cél, ha a felek utjukban találkoztak és aztán együtt akarnak tovább haladni.

Az a nézet, hogy az élet a siralom völgye, épp oly hamis, mint az, hogy az élvezet tanyája. Az élet a szolgálatteljesítés tanyája, ahol néha sok keservet, de gyakrabban sok gyönyörűséget találunk. Az igazi gyönyörűsökhöz azonban csak akkor jutunk, ha az életünket csak mint szolgálatot tekintjük, ha életünknek a célját boldogságunkon kívül helyezzük. A házasság annyi örvendetes eseményt nyujt, mint amilyen például a gyermekek születése, hogy azt hisszük, ezek az események teszik magát az életet. Ez azonban veszedelmes hazugság. Ha a szülők gyermekeknek adnak életet, a nélkül, hogy a saját életüknek valamilyen célja volna, csak elodázzák az életük céljának kérdését, épp úgy mint a bűnhődést, amelynek akkor vagyunk alávetve, ha élünk, a nélkül hogy tudnók, mivégből.

Csak elodázzuk, de ki nem kerülhetjük, mert gyermekeinket nevelnünk, vezetnünk kell, a nélkül, hogy erre módunk volna.

Ne házasodjunk szerelmeből, hanem csakis számításból, de ezt a két szót éppen ellenkező értelemben kell vennünk, s nem úgy, ahogy közönségesen vesszük, vagyis ne házasodjunk érzéki szerelmeből, vagy számításból, hogy hol és miképpen fogunk élni (hiszen mindnyájan élünk), hanem abból a szempontból mennyiben valószínű, hogy az asszony hozzásegít-e vagy megakadályoz-e bennünket, hogy emberi életet éljünk.

— **Az asszonyok dicserése és annak az állítása,** hogy szellemi tekintetben a férfakkal nemcsak egyenlő ranguak, hanem őket még felül is mulják, — ez nagyon rossz és ártalmas divat.

Hogy az asszonyokat jogaikban nem kell korlátozni, hogy ugyanazt a szeretetet és becsülést érdemlik meg, mint a férfiak, s hogy egyforma jogokat kívánhatnak, az kétségtelen; de ha azt állítják, hogy a nő átlag épp oly tehetséges, mint a férfi, s hogy ugyanazt lehet elvárni tőle, mint minden férfítól, akkor ez túlzás, még pedig a nő kárára.

Ha a nőtől azt várjuk el, amit a férfítól, akkor követelni is fogjuk; mivel pedig várakozásainkban csalódnunk fogunk, azért bosszankodni is fogunk és a rosszindulatnak fogjuk tulajdonítani azt, aminek a lehetetlenség az oka.

Az asszonynak olyan megítélése, hogy szellemileg gyöngébb lény, az nem kegyetlenkedés a nővel szemben; az a kegyetlenség, ha egyenlőrangunkat tartjuk.

A nő a férfit nem ismerheti el értelmesebbnek és praktikusabbnak, mert akkor teljesítenie kellene az akaratát. Ugyanez a helyzete a férfinak a nővel szemben. Ha most irtam volna meg a „Kreutzer-Sonátát” akkor előtérbe állítottam volna ezt a tapasztalást.

A vonzó nő így szól magában:

— O (tudniillik a férfi) okos, tanult, derék, gazdag, nagy, erkölcsös, szent és mégis meghódol nekem, az ostoba, tudatlan, szegény, gyarló s erkölcs-telen asszonynak, tehát az okosság, a képzettség stb. csak képtelenség.

Ez tönkre teszi és roszsá teszi a nőt.

Hogy a férfi a gyermeknevelés és ápolás minden gondjától és munkájától fölmentse magát, ez nemcsak nem keresztényi, hanem igazságtalan is.

Az asszonynak annyi is a legsúlyosabb teher jutott abban, hogy életet ad a gyermeknek és táplálja, ezért a férfi legalább a többi munkát vállalhatná magára, amíg az ő külön munkájában nem hátráltatja. Késztelenül így volna ez a világon, ha az a barbár szokás, hogy a munkának egész terhét a gyöngék és elnyomottak vállára rakjuk, olyan mély gyökeret nem vert volna társadalmunkban. Ez a szokás annyira uralkodik rajtunk, hogy a legszabadabbban gondolkozó és leglovagiasabb férfi kész arra, hogy a nőknek a professzori vagy papi pályára való beosztásáért küzdjön, vagy hogy egy asszony elejtett zsebkendőjéért az életét kockáztassa, de egyszer sem jut az eszébe, hogy közös gyermeküknek ingecskejét kimossa, vagy fiacskájának bugyogót varrjon, amikor az asszony betegágyat fekszik, szoptat, vagy akár csak fáradt is, vagy olvasni, gondolkodni akar.

A közvélemény ebben az irányban annyira elromlott, hogy az ilyen munkát nevelésnek tartjuk s ugyancsak nagyszívűnek kell lenni annak a férfinak, aki ilyen munkára vállalkoznék.

A házasság a faj fenntartására mindenesetre jó és szükséges, de a szülőknek erőt kell éreznük magukban arra, hogy gyermekeiket mint az Isten és az emberek szolgáit neveljék fel. Ehhez azonban szükséges, hogy nem mások, hanem a maguk munkájából éljenek és az embereknek többet adjanak, mint amennyit tőlük elfogadnak.

Nálunk azonban az a polgári elv uralkodik erősen, hogy csak akkor házasodhatunk, ha jól ráültünk már másoknak a nyakára, vagyis ha módunk van. Csak hogy éppen ellenkezőképpen kell gondolkoznunk: csakis a házasodhatik, aki meg tud élni és a gyermekét jól tudja nevelni, ha nem is módos. Csak az ilyen szülők nevelhetik fel jól gyermekeiket.

Biharország.

Irta: *Tisza Kálmán.*

Lelkemnek jól esik mondhatni pár szót ezen megyéről, mely — miután akkor még Nagyvárad nem volt külön törvényhatóság, de négyfelé oszlova közigazgatásilag teljesen Bihar megye része volt — szülő vármegyém.

Ezen megyét régen, — természetesen nem hivatalosan és nem is komolyan, — sokszor Biharországnak nevezték.

Lehet, főképpen ennek az volt, hogy azon időben Bihar tartották az ország legnagyobb vármegyéjének s azt hiszem, az is volt addig, míg területileg Debreczen is hozzá számított; de meggyőződésem szerint lehet erre más indokot is találni.

Bihar vármegyében igen sokat fel lehet együtt találni azokból, a mik magyar hazánk egyes részeiben elsősorva találhatóak.

Bél, Belényes vidékén és az erdélyi határ felé ott vannak a magas bércék, részint óriás erdők által borítva, részint ott, ahol az erdő el lett pusztítva, rideg sziklával tarkítva s rejtve gyomrukban ércet és kőszén. Még csak érdekes barlangokban sincs hiány.

Nagyváradról kiindulva, az Érmelléken keresztül, egészen a Szilágyságig nyulnak el az apróbb hegyek, jóformán csak dombok, melyeken sok jó bor termelt s e között az Érmelléken a híressé lett bakator.

Nem hiányoztak akkor a Sebes-Körös és a Berettyó által alkotott moecarak sem és ma is gyönyörködtek a szemet a delibábos síkság, zöldelő kaszálóival, legelőivel és szántóföldjeivel, melyeknek egy része vetődik az Alföld legjobbjai-val, míg másik része szikes vegyületű vagy egészen homok-talaj.

Ha valaki akár a békésmegei, akár az aradmegei határról, akár Nagyváradról a debreczeni irányba néz, még csak szót érdemlő halom sem akad elébe! Szóval, egy nagy síkság terül el szemei előtt, egészen a nagy tokaji hegyig, mely úgy mered fel a magyar Alföld szélére, mintha a természet óriás határdombul tette volna oda, a magyar Alföld és a Felföld közé.

Ha a megye lakosságát nézzük, a szerben és rutónon kívül felfaladjuk mindazon nemzetiségeket, melyek e hazában laknak.

Nagy számban vannak az unitus és diszunitus egyházhoz tartozó románok, csekély számban a szorgalmas svábok és igen kis számban a

katholikus tótok, de ezeknek számára néve is felette áll a magyar földműves nép, mely e szerint, hálá érte Istennek, a megye lakosságának többségét alkotja.

Ezen néppel érintkezve, köztük lakva, föl-töttev el gyermekkorom és ifjúságom legszebb éveit.

Majd szélesebb körben folytattam az érintkezést, midőn mint a nagyszülőim evangélikus református egyházmegye gondnoka, meglátogattam az egyes egyházakat és azok iskoláit.

E közben már kezdem megismerni a magyar népet, tul Bihar megye határára is, mire később, ugye gyházi, mint politikai téren, működésem által folyton több és több alkalmam nyílt. Így érelődött meg bennem az a meggyőződés, hogy nincs nemzet, nincs népfaj, amelynek a mivelttség magasabb fokára nem emelkedhetett tagjai annyi józan észszel, oly ítélőtehetséggel bírnának, mint a magyar földműveseknek milliói, kikben e mellett megvan a nemzeti önérzet, a hazához való ragaszkodás és a nehéz viszonyok között sokszor nagyon szükséges óvatosság is.

Mindezen tulajdonok kitünő mértékben megvannak Bihar megye magyar népében.

Ilyen lévén az ország magyar népe, ha a nemzet nagyobb miveltségű osztályai hiven teljesítik hazafiúi s a nemzet iránti köteleességeiket, kétségtelenek tartom, hogy megtalálják a kellő támogatást s a magyar állam s a magyar nemzet fennállása és felvirágzása biztosítva lesz minden körülmények között.

1848. előtt mágnás igen kevés lakott Bihar megyében s így az ügyek vezetése majdnem kizárólag a nagyobb és a középbirtokú nemesség kezében volt.

Dacára a megyében levő nagy uradalmaknak, szép számmal voltak középbirtokú jeles családok, melyeknek tagjai a közügyek intézésében buzgón részt vettek s gyakran mint vezéregyéniségek tüntek ki.

Csak a közügyeket tekintve, ezek is birtak ugyanazon gyengeségekkel, de kitünő mértékben azon jó és nemes tulajdonokkal is, melyek osztálytársaiknál más megyékben voltak észlelhetők.

A pártoskodás főleg a 30-as évek vége felé és a 40-es években nagy erővel tört ki itt is és az itteni személyi viszonyok következtében a vitaközös igen gyakran személyeskedéssé lett, mihez hozzájárulván az ilyenkor soha el nem maradó gyanúsítások is, a két párt mihamar mint két ellenséges tábor állott szemben egymással és még a társadalmi téren is lehetetlenné vált a barátságos együttlét.

De azután, midőn az 1848-iki események bekövetkeztek, nemcsak a lelkesedés első idejében, de azután is, midőn már megindult az aknamunka és a nemzetiségiek lázadása kezdetét vette, nem akadt senki, ki magát a haza, a szabadság ügyével ellentétbe helyezte volna; a legnagyobb rész, bármelyik párthoz tartozott is azelőtt, hiven szolgálta a haza ügyét, s az, aki ezt nem tehetette, visszavonult, elítélve azokat, akik a nemzet ügyével ellentétbe helyezték magukat.

Midőn pedig ránk szakadt a nagy katasztrófa, követte az ostromállapot s azután az abszolút kormány által, akadtak ugyan mindkét régi párt tagjai közül olyanok, kik mint férgek elhullottak, s voltak olyanok, kiket a családfelelősségi kötelesség kényszerítet az általuk is gyűlölt rendszer alatt szolgálni, de a megyei intelligenciának nagy zöme, a régi pártviszonyok különbsége nélkül, hiven teljesítette hazafiúi kötelességét, bár némelyek családjuk fenntarthatását is veszélyeztették. A gyűlölködések, a személyeskedés ezek között teljesen elmúlt.

Igy történt azután, hogy a volt konzervatívok, — másnéven a Tisza Lajos-pártiak azon része, mely a haza szent ügyéhez hű maradt — éppen oly érdeklődéssel és részvétellel voltak általában a hazátlanokká lettek s ezek közt a bihar megyeiek, s mindenképp felett pedig leginkább a Beöthy Odón sorsa és szenvedései iránt, mint azok, kik a Beöthy-pártnak voltak annak idején tagjai, és viszont a volt szabadelvű, másképpen Beöthy Odón-párt hasonló igaz, hazafias, jeles tagjai: Jakab Mihály, Lukács György, Csengery Imre, Zilahy Lajos és mások, mind a legnagyobb elismeréssel szólottak Tisza Lajos hazafiságáról, látva, hogy minden kínálgatások dacára visszautasította, hogy nem alkotmányos kormány alatt, bárminő állásban is szolgáljon.

Ezen előzmények tették lehetővé, hogy 1860-ban és 1861-ben a régi pártviszályok teljes elsimulásával Bihar megye összes értelmisége — alig egy-két kivétellel — egy pártta tömörüljön a hazai, a nemzeti ügy védelmére, így lett lehetővé azután az is, hogy midőn 1867-ben az alkotmányos élet természetzerűleg létrehozta a pártokat, azok nem az 1848. előtti pártoskodás folytatására alakultak s a vitaközös a megyegyűléseken a tárgyilagossá megvitatás korlátai között maradván, a társadalmi jó viszony a különböző pártok tagjai között soha meg nem zavartatott.

Talán nem volt felesleges ezeket elmondani, mert nézetem szerint ezek megérthetőbbé teszik

a Bihar megyéről szóló nagybecsű munkának némely részeit.

Merem mondani: senkinek sem lesz oka sajnálni azt az időt, amelyet ezen kötetnek egészben áttanulmányozására fog fordítani és meg fogja látni, hogy Bihar is éppen úgy, mint a többi, csak egy megye és nem ország, olyan megye, mely a hazai történelem egész folyamán szerepet játszott és pedig mindig a hazai és nemzeti ügy szolgálatában.

Igy legyen ez jövőre is és hiszem, biztosan így is lesz, mert a régi középosztályban támasd hézagokat pótolja máris részben és pótolni fogja mind jobban a polgári elem, mely itt, — működik az bérmely életpályán, tartozék bármely felekezethez, még ha nem tisztán magyar eredetű is, nem megszerítve, de saját belátása és érzelmei következtében, — csak a haza, a nemzet iránti hűségben nőhet fel, s az igaz szabadelvűség zászlaja alatt foglalhat helyet a köztevékenység terén.

Az önjelölt.

Dalkó Vili állandóan jó véleményt táplál maga iránt. Azok közül való, kik a legnagyobb hibát is meg tudják bocsátani maguknak. Egyébként legyelmélet karakter, ki rendezett életviszonyoknak örvend. Van rendes foglalkozása, rendes lakása, rendes érvetése és rendes tarokkpártija. Csak a képviselőválasztások alkalmával zökken ki a rendes kerékvágásból. Akkor ugyanis fejébe száll az alkotmány. Fellép jelöltnek.

Mint hogy a közbizalom nem sokat alkalmatlankodik nála, ő maga jelöli magát. Olykor három-négy kerülete is van és mesés összegeket költ el — elvben. Hetekig jár-kél izgatottan, s nem képes másról beszélni, mint a chance-okról.

— Nagyszerű chance-aim vannak. Biztos kerület, legalább is 740 szótöbbség.

Azután melankolikusan hozzátészi.

— Igaz, hogy ez a tréfa belekerül 14.000 forintba. De vigye az ürdög. Ilyen alkalommal nem tudok smucig lenni. Vagy-vagy!

A multkor már be is jelentette barátainak, hogy leutazik a kerületbe.

— Nem halaszthatom tovább. Főként tegnap táviratozott, dringend távirat. Várnak. Borzasztó strapa, a kerület nagy. Minden helyen három óras beszéd. Igaz, hogy győzöm, de mégis...

Szombaton már gummi-köpenyegben bucsuzott barátaitól.

— Délután utazom a gyorssal Füzes-Becserétre...

— A kerületbe?

— Igen, — mondotta hanyagul. — A főispánhoz kell szállnom. Nem szeretem az ilyet, de megígértem a méltóságos asszonynak. Tudjátok, a vidéken...

— Mikor jössz vissza?

— Nem tudom. Dühös vagyok a főkortesre. Képzelték, azt telegrafálják, hogy bandérium fog vájni, hetvenhat lovas. Hiszen szép, szép, de én nem szeretem a flancot. Becsületemre, sérti a szerénységemet.

Idéges sietséggel távozott a kávéházból, barátai pedig elhatározták, hogy az éjjeli vonattal lerándulnak utána Füzes-Becserétre.

— Hogy meg lesz lépődve! Inkognitó halgatjuk meg a programbeszédét, csak a bankettnél jelentkezünk.

Már előre ürültek a kedves szcenának. Milyen szemeket fog meresztetni a tisztelt jelölt ur, ha meglátja barátait!

A lerándult urak korán reggel érkeztek Füzes-Becserétre. Kérdézősködtek a jelölt után.

— Hol lakik a főispán?

— Abaj-Gyorokon.

— Ott van a jelölt?

— Nektünk még nincs jelöltünk, csak a régi.

— Nincs? Hát ki tart ma programbeszédet?

— Senki.

Az urak aztán apránként rájöttek, hogy Vili bolondná tette őket. Senki Becseréten a híret sem hallotta. Délután szépen visszazónáltak Budapestre. Becserétől a keleti pályaudvarig folyton szidták a krónikus önjelöltet. A legsötétebb bosszuterveket koholták ellene. Azzal senki sem érte be, hogy egyszerűen átadják a közmegevetésnek.

— A legnagyobb ceremóniával kell átadni.

Másnap találkoztak vele. Vili arca az örömtől látszott sugározni.

— Gyerekek, mondotta, nem szeretek henecegni, de annyit mondhatok, nagy sikerem volt... nagy...

— Ugyan?

— Határozott, döntő siker. Olyan gazdasági programot adtam... Két órán át beszéltem az önálló vámtaruletről, igen két óráig...

— Hol? kérdezte az egyik ur a legkonokabb nyugalommal.

— Hát nem tudjátok? A kerületemben, Füzès-Becseréten.

— Az lehetetlen.

— Már engedj meg...

— Ismétlem, lehetetlen.

— Miért volna lehetetlen?

— Azért, mert Füzès-Becseréten én tartottam tegnap a programbeszédemet.

— Te!!

— Igen én, nem szeretek hencegni, de mondtam, olyan sikeres volt...

Vili kábultan tekintett maga elé, aztán zavartan felegye:

— Ez különös... egyébként gratulálok... örvendek, hogy te is az önálló vámtérület híve vagy... Szervuszatok.

Aki pedig azt hiszi, hogy ez után a kudarc után Vili nem fogja magát továbbra is jelölni, az nagyon rosszul ösmeri az önjelölték lélektanát.

Luóán.

SHINHAZ. ZENE.

**** A Nemzeti Színház első bemutatója.** A Nemzeti Színházban pénteken lesz a bemutatója Zivuska Jenő pályanyertes tragédiájának a *Becsületbírónak*. A darab első műve a fiatal szerzőnek. A *Becsületbírónak*, amely az olasz renesszansz világában játszik szorgalmasan készülnek a Nemzeti Színház tagjai közül: Török Irma, Hettyey Aranka, Mihályfi, Gyenes, Szacsavay, Ivánfi, Rózsahegy, Dező, Horváth, Gabányi, Latabár, Hetényi és a többiek. A bemutató-előadás jegyei már kaphatók. A színház következő ujdonsága még szeptember hó folyamán Ibsen színműve *A tenger asszonya* lesz.

**** Csillag Teréz első fellépése.** A Vígyszínházak holnap, szerdán érdekes estéje lesz. Csillag Teréz, a színház illusztris művésznője először lép fel *Meihaac és Halevy* kedves vígjátékában, a *Kis mamában*, mely a művésznő egyik legklasszikusabb alakítása s amelyben a mult évadban legnagyobb sikerét aratta. A művésznőnek tudvalevőleg énekszáma is van a darabban és neki köszönheti népszerűségét a *Brighte daia*, amelyet a hallgatóság mindenkor igaz tetszéssel fogad. A *Kis mama* eredeti szereposztása annyiban megváltozott, hogy Daoulas szerepét ezuttal Szathmáry Árpád játssza először.

**** A Színész-Egyesület új tagjai.** Az Országos Színész-Egyesület rendes tagjai sorába a gyakorlatosok közül, a vizsgálat elengedése mellett újabban a következők vettek fel: Balogh Sándor, Boldog Emma, Burján Etelka, Fodor Lili, Némely Mátyas, Kendy Piroksa, Kövesdy Elza, Ligeti Andor, Márton Miklós, Mártonfalvi György, Perczel Karola, Sarkady Endre, Sárosi Paula, Székely Jakab Gyula, Tubay Amália, Szelestey Elza, Vámos Jenő, Vásárhelyi Szeréna, Uti Gizella, Dóry Margit, a Magyar Színház tagja, színiakadémiai oklevele alapján vétetett fel az egyesületbe. Holnap, szerdán délután lesznek az egyesületben a pótvizsgálatok.

**** Márkus Emília első fellépése.** P. Márkus Emília a Nemzeti Színház kitűnő művésznője nyári szabadsága után először esütörtökön lép föl *A bölcsőben* Brieux nagysikerű színművében, amelynek női főszerepével Laurence-szal a tavalyi évadban olyan rendkívüli sikert aratott. *A bölcsővel* együtt Csehov apróságát a *Medvét* adják.

**** Fővárosi Nyári Színház.** Tolsztoj megrázó drámájának a *Sötétség hatalmának* holnap tartják meg a főpróbáját. A darab iránt, melyet nálunk a berlini Deutsches Theater tagjai játszottak ezéltől két évvel, nagy az érdeklődés. Az igazgatóság megtesz mindent, hogy a darab stilszerű gondos előadásban kerüljön színre. A darab szereposztása a következő: Akim — Faragó, Matrena — Ebergényiné, Nikita — Pethes, Péter — Sebestyén, Aniszta — Horváth Paula, Akulina — Hadrik Anna, Anyutka — Rutz Teres, Dimitrics — Farkas, Mártha — Csanády Mari, Szomszédasszony — Erdei Berta, Komaasszony — Leóveyné.

**** Az Országos Színész-Egyesület iskolája.** Az Országos Színész-Egyesület új alapszabályai azt a rendelkezést foglalják magukban, hogy az egyesület saját színészközpont létesít azok számára, akik a színészpályára óh,ának lépni. Az egyesület ezt az iskolát eddig azért nem létesítette, mert a hozzá szükséges anyagi eszközök nem állottak rendelkezésére. Megbizható forrásból most arról értesülünk, hogy az egyesületi iskola létesítése a legközelebbi jövőben közel jut megvalósításához. A Vígyszínház bérlő-igazgatója, Faludi Gábor, aki tagja a Színész-Egyesület tanácsának is, hajlandó a Vígyszínház iskoláját megszüntetni s azt a több ezer koronára rugó összeget, amelybe ennek az iskolának a fenntartása kerül, szubvencióképpen felajánlani az egyesületnek, hogy tervezett saját iskoláját felállítsa. A Vígyszínház egyúttal azt a jogot is hajlandó biztosítani az egyesület iskolájának, hogy növendékei a Vígyszínház színpadán gyakorlati képzést nyerhessenek és előadásaiban részt vehessenek.

**** Fedák Sári fellépése.** A Népszínházban holnap, szerdán lép föl először a nyári szünet után Fedák Sári a *Miliók a hó alatt* című regényes színmű Edit szerepében, melyet a mult szezon végén oly sikerrel kreált. *Bálint* Dező e látványos színműve, mely a tavalyi ciklus utolsó ujdonsága volt, állandóan telt házak előtt került színre. Holnap lesz a darab tizenötödik előadása.

**** A Garrick-színház szenzációja.** A newyorki Garrick színház, amint a *Berliner Börsencourir* jelenti, nagyon sajtósátságos szindarabot készül színrehozni. A darabnak *Az utolsó jóhívás* a címe s tárgya a Mayerlinghez fűződő mendemondákból van összeállítva. A darabban még élő, magas személyiségek fognak szerepelni, ami eléggé jellemzi a szerzőnek, egy *Dietrichstein* Leó nevű amerikai színésznek izlését.

**** Beiratás a Színművészeti Akadémián.** Az országos m. kir. színművészeti akadémián a beiratások az előkészítő osztályba szeptember hó 7. 8. és 9-ikén, az akadémiá I. és II osztályába pedig szeptember 10. és 11-ikén lesznek délután 3 órától kezdve. A színművészeti akadémiába való felvételhez megkívánatik a színpadias csinos alak, tiszta kiejtésű csengő hang, kifejtett testi alkotás, melyről az intézeti orvos ad véleményt, legalább 18 éves kor a férfiaknál, legalább 16 éves kor a leányoknál, iskolai képzettségről szóló bizonyítvány, különösen a magyar nyelvtan alapos ismerete, szülői vagy gyámi megerősítés. Amely jelentkezővel ezek nem személyesen jelennek meg, megerősítésüket hiteles iratban tartozik az illető bemutatni. Bővebb értesítést az intézet igazgatósága (Kerepesi-ut I. sz. III. em.) készséggel ad.

**** Vidéki színészet.** Kőri Ede jól szervezett társulata *Salgótarjánban* játszik szép sikerrel. Az összevágó előadások keretében tegnap élnék hatása volt az *Ottomnak*; Magda szerepét *Fehér* Laura, a társulat kitűnő drámai művésznője nagy erővel és méltósággal játszotta, a közönség elhalmozta tetszésének minden jelével.

A színész életrendje.

Budapest, szeptember 3.

Egy német irodalomtörténész érdekes levélnék jött a nyomára, amelyet dr. Franz Anton Mayr udvari tanácsos, a manheimi színháznak az Orvosa írt még 1783-ban. A levél írója annyiban is figyelmet érdemel, hogy Schillernek személyes barátja volt, maga a levél pedig azért tarthat számot érdeklődésre, mert noha több mint két századdal ezéltől íródott, még ma is megszívlelendő utasításokat ad arra nézve, hogyan éljenek a színészek.

A levél nagyon hosszú s első részében a színészek idegéletével foglalkozik, a második részében azonban az orvos lép előtérbe, aki tapasztalatai alapján adja meg részletesen az ő tanácsait ilyen ormán:

Életmód és életrend.

amelyet a jó színésznek követnie kell, ha nehéz hivatalához szükséges egészségét meg akarja őrizni.

1. Tartózkodjék a színész mindenféle tobzódástól.

2. Valami nagy, izgató szerep után ne engedje át magát a fáradtság érzésének, sem annak a vágyának, hogy erőit felírissitse, mert különben megterheli a gyomrát, elrontja az álmát, ami pedig a test és a lélek felírissítésére a legalkalmasabb. Jó husleves piritott fehér kenyérrrel és friss tojás sárgájával, egy darab gyöngö sült hus, egy üveg jó bor, s jól kisült fehér kenyér, — ez legyen az egész vacsorája. Főtt gyümölcs nem igen ajánlatos, saláták károsak a gyöngö gyomorra, helyettük inkább kevés időszerű gyümölcs.

3. A legjobb reggeli színésznek számára a jó ketszersültes husleves, egy csésze csokoládé fűszer nélkül, nyáron swabachi vagy pyrmonyi víz, frissen fejt forralatlan tehéntejjel és egy kis reszelt citrom-cukorral. Időszerű gyümölcs jól kisült fehér kenyérral szintén jó reggeli nyáron.

4. Az ebéd álhat jó rizs-, gyöngykása vagy ketszersültes huslevesből, könnyű borlevesből, lőzélékekből, amelyek sem nem nagyon szirosak, sem erősen fűszerezve nincsenek. Kékvirág, spárga, cukorborsó, bab a mólabura hajló természeteknek ártalmas. A spárga különösen káros az érzékeny idegzetűekre. A kolbász-élék, disznóhúsok soha se kerüljenek a színész asztalára. A borjulás, borjuvelő kerülendő, ellenben a sült borju-, ürü- és marhahus, a vad, a szárnyas (kivéve a libát és a kacsa) erős mártások nélkül meg vannak engedve. A halak közül a csuka ártalmatlan. A legtöbb cukorgyártmány veszélyes. Három egészséges fogás kerüljön általában a színész asztalára, a többi fölösleges, árt a gyomornak és az erszénynek. Tejbe rizs vagy griz kevés cukorral és fahéjjal meg van engedve. Mindenféle sütemény, tészta, pástétom, torta emészthetetlen. Jó kávét íhatik ebéd után az, aki sem reszkotést, sem kedvetlenséget vagy álmatlanságot nem érez utána.

5. A meleg italok mindenképpen károsak a gyöngö gyomorra. Tiszta forrsvíz borral vagy a nélkül, ez való. A vörös bor a gyöngö gyomruaknak haszno-

sabb, mint a fehér erős rajnai bor. Külföldi borok, a burgundit kivéve, többnyire ártalmasak. Ha a színész a bor után rosszkedvű, haragra, fáradtságra, ingerlékenységre hajlandó akkor ne igyék bort. Ebben az esetben swabachi víz a legalkalmasabb. Nyáron jeges vízzel enyhítse a színész a szomját. Semmi sem erősíti jobban az ideget és gyomrot, mint a jég. A mandula-, tej-, málna- és csokoládé-fagyalt az egyetlen emészthető nyálkáság.

6. A nyugodt alvás balzsam a színészek idegeira. A hideg hálzszoba inkább erősíti, mint a befűtött. Az éjjelrezés szerzőlőtt káros. A hátán sohase aludjék a színész.

7. A szabadban való lovaglás, kocsizás, lőként a mezőkőn, derült téli napokon rendkívül üdvös. A kártyázás helyett, amely pénzt rabol és a vért őrallá, sokkal hasznosabb.

8. A memoria foglalkoztatása, mikor a gyomor telt, veszedelmes.

9. Erős szerep után a hideg ital ártalmas. Télen a színész tartsa melegen a lábát és ne pólázza be nagyon a fejét.

10. Az egész testnek hideg vízzel való mosása, amikor a test nincs fölmelegedve, nagyon erősíti az ideget. Hideg lábfürdő az agy erős megerősítése után igen ajánlatos. A fejnek többszöri mosása is hasznos.

11. A papi áldás nélkül való páros élet és hasonló korlátlanágok lappangó méreg a színészre. Nem kell ezen a megjegyzésen mosolyogni: tiszta, megdönthetetlen valóság. A keresztény vallás rendelkezései már csak azért is megszívlelendők, mert a legkitűnőbb egészségi szabályok.

12. A színész szabad óráit olyan könyveknek az olvasásával töltse, amelyek a lelkét földerítik, a nélkül, hogy az agyát megerősíteték.

Az Országos Színész-Egyesületből.

— Az első tanácsülés. —

Budapest, szeptember 3.

Az Országos Színész-Egyesület ma tartotta a nyári szünet után első tanácsülését, melynek tárgysorán a vidéki színészet érdekeit érintő több fontos tárgy szerepelt. Az ülésen Ditrói Mór elnökölt s a tanács tagjai közül jelen voltak: Leszkay András, Somogyi Károly, Márkus József, dr. Komor Gyula, dr. Janovics Jenő, Feld Zsigmond, Balla Kálmán, Tapolczai Dezős, Rónaszéki Gusztáv, Deák Péter, Vidor Dezős, Molnár László, Balassa Jenő és Mészáros Imre irodagazgató. Napirend előtt Deák Péter igazgató szölalet fel s óvást emel az igazgatók szaporítása ellen. Azzal, hogy új igazgatók koncessziót kapnak, régi érdemes igazgatók szorulnak ki a vidék jelentősebb városából.

Ditrói Mór elnök a felszólalásra megjegyzi, hogy ha Deák Péter nem is említett neveket, ismeretes, hogy ez a felszólalás dr. Janovics Jenőre és Zilahi Gyulára vonatkozik, akik közül az első a sagedi, az utóbbi az aradi színházat kapta meg. Egyáltalában nem osztja a felszólaló nézetét, mert ha u, jeles erők jönnek, még abban az esetben is örömmel kell ezt fogadni, ha a felszólalónak igazza lenne. Az egészséges verseny a művészet terén is megtermékenyítőleg hat és emeli a művészet színvonalát. Már pedig ez a legfőbb cél.

Ezzel a napirend előtt való felszólalás el volt intézve.

A napirend első tárgya Mészáros Imre irodagazgató jelentése, amelyből első sorban derül ki, hogy a vidéki szinagazgatók 12.027 korona nyugdíjhátralékban vannak, ami annál elsomorítóbb, mint-hogy ebben a hátralékban a jobb nevű, és előbbkelő vidéki szinagazgatók szerepelnek a legnagyobb összegekkel.

Ennek kapcsán a jelentés élnék színekkel festi a vidéki színészet ez idő szerint való szomorú helyzetét. A jelentésből szó szerint idézzük az erre vonatkozó részt:

Áttérve vidéki színészetünk jelenlegi helyzetére — mondja a jelentés — a beérkezett adatok nyomán konstatahatók, hogy súlyosabb nyara a közelmúltban egyáltalában nem volt színésztűnknek. A mellett, hogy a nyár folyamán több száz színész szerződés nélkül szűkölködött, a működésben lévő társulatok nagy része a szó legteljesebb értelmében napi garasokért küzködött. Itt vannak az adatok a különböző színtársulatok tagjaitól, itt a szinagazgatóktól. Nem tudom, melyik kiváló művész esetje volna képes úgy a szerződésben lévő legtöbb társulattal tagnak, mint a szerződés nélküli színészeknek nyomorát híven lefesteni?

Es ha kutatjuk e nyomor okát, a következő eredményre jutunk:

1-ször, hogy a színészek száma ijesztően nagy, akkora, hogy 32 színtársulat, ha a tőli idényre a legteljesebb mértékben kiegészítő is létszámát, a legutóbbi évek statisztikai adataira támaszkodva a fővárosban elhelyezett 164 tagon kívül vidéken 1083 tagot működhetetne csupán!

összesen tehát 1247 tagot s így a legutóbb felvett tagokon kívül még mindig 274 tag maradna szerződés nélkül;

2-szor, hogy a vidéki kedvezőtlen színművészeti viszonyok nem mindig közállapotainkból s a közönségnek közönyéből, részvétlenségéből eredők. Önmagunkban, vidéki színgazgatónkban keresendők s lehetők tel azok a hibák amelyek az igazgatás helytelen vezetésében s főképp a vagyontalanságban csúszosodnak ki. Teljes képzettségnek tartató a jelenlegi rendszer mely szerint a magyar vidéki színezetnek mint országos érdekű közművelődési tényezőnek és ennek révén közel másfél ezer színezetnek sorsa 30-32 színgazgató kezébe legyen leteleve. Tisztelettel hajtom meg a zászlót ama néhány kiváló igazgatónk előtt kik lekedesésükkel — áthatva a színművészet fontos hivatását — a színezetet nem öncélnak, hanem egyetemes nemzeti ügynek tekintik. Elérkezett az idő, hogy a tekintetes Tanács színgazgatóink ügyeibe mélyebben pillantsunk bele s azoknak a szegénytelen állapotoknak amelyeknek a nyár folyamán több helyt úgy színeztemek, mint maga a magyar színezet ki volt téve, végre-va-ánára vége vessék; mert szerintem s úgy hiszem, mindenki szerint, aki a magyar színezet virágzását és fejlődését a szíven hordozza, — a magyar színezet rendezésének és reformjának az állami segítség mellett alapfeltétele az, hogy teljesen megbízható, anyagilag is, szellemileg is képesített, kipróbált egyének kezébe tétessék a színgazgatói hataom.

A tanács a hátralekötött igazgatóknak, tekintettel a vidéki színezet mostani nehéz helyzetére, október 1-ig adott halasztást a hátralekötött befizetésére. Ha ezt a határidőt be nem tartanák, a tanács október 3-ikáig kizárólag ebben a tárgyban rendkívüli tanácsulást tart, amelyből a hátralekötött igazgatók koncesszióját bevadás végett a belügyminiszterhez felteszi.

A jelentés megemlékezik a pozsonyi magyar színezetről. Ennek kapcsán Márkus József és dr. Janovics Jenő szólanak fel. Az előbbi kiemeli, hogy az Országos Színezeti Egyesület tanácsa két éven keresztül a legelőbb támadásokkal volt kitűve a pozsonyi színezet ügyében s ize a következmények igazolták hogy a pozsonyi kétnyelvűség mely ellen a tanács küzdött, csakugyan a magyar színezet csődjére vezetett. Az, hogy Pozsony városa maga is elejtette a kétnyelvűséget, legjobban bizonyítja, hogy a tanácsot ebben a küzdelemben nem személyes tekintetek, hanem a magyar színezet igazi érdekei irányították. Szólt ez most jegyzőkönyvileg is konstataitni kéri. Dr. Janovics Jenő kiegészíti Márkus indítványát azzal, hogy a tanács kös-önetet mondjon a belügyi kormányknak, mely a pozsonyi színezet ügyében a tanács oldalá mellé áll. Felkérdendők tartja a kormányt arra, hogy a nemzetiségi színezet dolgában, amely más egyéb nagy veszedelmekkel is tenyeget, mindig a legrádikalább nemzeti álláspontot helyezkedjék, mert a pozsonyi ügy megmutatta, hogy ezen a tőren legcélszerűbb eredményt is milyen szomorú eredményre vezet.

A tanács köszönet feliratot fog intézni a belügyminiszterhez s az elnök indítványára egyuttal jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Hercegy Ferenc és Márkus József tanácsosoknak, akik előbarcosai voltak a pozsonyi színezet kérdésnek.

Az irodaigazgató jelentését ezután tudomásul vették.

A tanács végül a folyó ügyeket intézte el.

MŰVÉSZET.

□ Az ezredévi emlékmű. Az Andrássy-utorkolatánál újra fölláttatták az ezredévi emlékmű főoszlopát, melyet a múlt évi teherpróba után le kellett bontani. A harmadfél méter átmérőjű oszlop harasztikőből készült, mely a legartósabb termékek egyike. Az oszlopba ezuttal sem tettek vasrudat, mert saját súlyánál fogva is teljesen biztosan fog állani. Az oszlop csúcsán még az idén elhelyezik Gábor arkangyal szobrát, mely bronzba öntve, már egy év óta készen van.

□ A műbarátok körének kiállítása. A báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter 50 éves katonai jubileumára készült összes emléktárgyakat a nagy közönség is megtekintheti. A miniszter ugyanis mindezeket a tárgyakat a Műbarátok Körének őszi kiállítására átengedte.

FŐVÁROS.

(*) Adóbefizetés. A székesfővárosi adópenztáraknál augusztus hónapban a következő összegek folytak be: államadóban, hadmentességi díjban és késedelmi kamatban: 4.531.442 korona 09 fillér; községi adópénztárban, házbérkajárásban stb.: 2.056.162 korona 53 fillér; utadóban: 85.349 korona 08 fillér; kereskedelmi és iparkamarai illetékekben: 21.513 korona 69 fillér; betegápolási pótdadóban és késedelmi kamatokban: 176.353 korona 52 fillér; összesen: 6.899.862 korona 84 fillér. A fizető felek száma 27.871 volt. Az összes kerületi pénztáraknál, az 1901. évi január hó-

nap 1-től augusztus hónap végéig befolyt: 27.328.599 korona 40 fillér. A fizetőfelek száma 177.905 volt. Az idén a befizetés eredménye 258.891 korona 57 fillérrel volt több.

(*) Az államvasutak vízzüksége. Ma délelőtt jött össze a főváros második ügyosztályában a Magyar Királysági Államvasutak és a főváros vegyes bizottsága, hogy a vízvezeték új szabályozásával kapcsolatban az államvasutak fővárosi telepének vízhasználati kérdésében megállapodanak. A főváros részéről Vossits Károly tanácsnok, Martin középítési igazgató, Lódy Tivadar tanácsjegyző és Kallinger vízvezetési igazgató, az államvasutak képviselőit pedig Lendvay fő-üzgyelő, Jármay felügyelő, Vekey Károly főmérnök és dr. Benedikt titkár vettek részt a tanácskozásban. Az államvasutak összes fővárosi telepeit eddig külön egyezmény alapján látta el a főváros szűretlen vízzel és pedig 700.000 köbméter víz szállítása volt a fővárosra kötelező, amelyért köbméterenkint 5 fillért fizetett az államvasutak igazgatósága. A mai tanácskozás eredménye az, hogy a főváros 1.000.000 köbméter átengedésére kötelezi magát. Az általánosrendszert kiküszöbölők s az államvasutak összes vízvezetékét vízzel látják el, s az összes vízmennyiség ára terhelni majd meg az államvasutak számláját. Vossits tanácsnok így értelemben tette meg javaslatát a tanácsnak, mely legközelebbi ülésében fog határozni a javaslat tárgyában.

(*) A Déli Vasút kérése. A Déli Vasút igazgatósága azzal a kérelemmel fordult a főváros tanácsához, hogy addig is, míg a lankasréti temetői vasút kiépül, a tudai bejáró körülről kiágazó s a Déli Vasút állomásig vezető közúti vasúti szárnyvonalat, melyet 1897-ben helyeztek üzembe kívül, vétesse ismét forgalomba. A tanács legközelebbi ülésén határoz a kérélemre lelett.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ Biharország. Magyarország Vármegyéi és Városai című, dr. Borovszky Samu akadémikus jeles szerkesztésében megjelenő irodalmi vállalet az ország minden egyes vármegyéjének monografiáját bőven illusztrálva adja közre. Rendkívül értékes vállalkozás ez, amely a megtekelt alaposággal ismerteti a helyszínen való kutatások alapján. Eddig a következő öt vaskos kötet jelent meg: Szabolcs, Nyitra, Vas, Abauj-Torna vármegyék és Fiume és a magyar tengerpart monografiái. Minden egyes kötethez — amelyekbe elsorágu írók írták meg az ismertetéseket az illető vármegye egy nagynevű szűlőtte írta meg az előszót; névszerint Bathányi Tivadar, Fraknói püspök, Jókai Mór, Kállay András, Rakosi Jenő. Rövid néhány nap múlva megjelenik a hatodik kötet, amely Biharvármegye és Nagyvárad monografiáját tartalmazza, a kötethez Tisza Kálmán írt előszót, amelyet ma lapunk más helyén közlünk.

□ Törvények. A Ráth Mór által kiadott és dr. Imling Konrád kir. tábla tanácselnök által jegyzetekkel ellátott oly népszerű törvénykiadásokból immár a 36-ik 1901. évfolyam 1-ső füzetei a szokott díszes nagybetűs és zsebkiadásokban megjelentek. Árú 4 korona. Az összetérhetetlenségi s a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló törvények megjelentek külön kézi kiadásokban is. Árú 1 K. 60 t. Az előbbi összes választási törvények; az 1874. és 1848. évi alapvető törvényekkel és azok módosításaival 3 K. a közigazgatás egyszerűsítéséről, a m. kir. közigazgatási bíróságról szóló 1886. évi törvényről. Ráth Mór kiadásában megjelent az a tárgymutató is, mely a kiegyezés óta alkotott összes törvények még érvényben levő szakaszait, kiegészítéseit, a módosításokat és hatályon kívül helyezéseket tünteti fel. Ezt a nagy fáradsággal és tudással összeállított művet dr. Imling Konrád tanácselnök, a törvényelőkészítő bizottság tagja készítette.

□ Az állatok világa. Brehm nagybecsű művéből, amelynek magyar kiadását Méhely Lajos szerkeszti, a 38-ik füzet jelent már meg. E füzetben a főképről szóló rendkívül érdekes rész ér véget s a rovarvörök ismertetése kezdődik. A vállalet kiadója színes nyomatú műmelékletet is csatolt a kiválóan érdekes füzethez, amelynek 80 fillér az ára. Az Állatok világának első, gyönyörű kötetű kötetét már megjelent s a Légrádi testvérek kiadóhivatalában megrendelhető. A vaskos, szépen illusztrált kötet 18 koronáért kapható. Azok, akik a művet füzetenkint szerzik meg, minden kötethez bekötési táblát kapnak 3 koronáért.

SPORT.

* Céllövés. A budapesti polgári lövészgyesület szeptember 1-én az egyesület céllövőházában megtartott díjlövészetet a következő céllövők nyertek díjjakat:

I. A 225-230 m. távolságu mezei céltáblán: Gravatsch Tivadar, Zinkel János, Vándory József, Wirth Károly, Jellinek Antal, Ráthonyi Zoltán, Belházy Jenő. — II. A 225-230 m. távolságu mezei céltáblán közép-lövészekre: Stáry Ferenc, Vándory József, Belházy Jenő, Wirth Károly, Gravatsch Tivadar, Mautner Károly, Focht Márton. — III. A pisztoly céltáblán legjobbat talált: Wirth Károly, Vándory József, Gravatsch Tivadar, Kotchy Erich, Járity András, Felner Károly, Jellinek Antal. — IV. A pisztoly-céltáblán legjobbat talált közép-lövészekre: Gravatsch Tivadar, Járity András, Jellinek Antal, Vándory József, Felner

Károly, Belházy Jenő, Wirth Károly. — A vadász-céltáblán legjobbször talált: Belházy Jenő, Jellinek Antal, Ráthonyi Zoltán, Vándory József, Wirth Károly, Kotchy Erich. — Az összes lövések száma 2100.

VIDÉK.

— (Vasvármegye törvényhatósága) ma Reiszig Ede főispán elnöklésével Szombathelyen közgyűlést tartott. Megyei V. aljegyzővé Guary Lórá közgazgatási gyakornokot, szolgabíróvá Horváth Pál közgazgatási gyakornokot, a közigazgatási bizottság tagjává egyhanglág Ernusz Józsefet választották meg. Végül elfogadták Főrös Istvánnak a főzsei határidőüzletek korlátozása tárgyában tett indítványát.

Legujabb.

A cár Franciaországban.

Páris, szeptember 3.

Az orosz cár és cárné franciaországi tartózkodásának hivatalos programját következőképp állapították meg:

Loubet elnök, Waldeck-Rousseau miniszterelnök és Delcassé külügyminiszter e hó 17-ikén délelőtt 11 órakor utaznak el Párisból és Arrason át Dunkerquebe mennek; ahol ugyanaz nap lesz az új városházának beszentelése. A két kamara elnökei, a többi miniszterek és Urussow herceg az orosz nagykövetség személyzetével külön vonaton érkeznek Dunkerquebe. E hó 18-án reggel 7 órakor Loubet elnök, a kamrák elnökei, a miniszterek, Urussow herceg és Montebello gróf a Cassin gőzösrre szállnak, hogy az orosz császári párt a nyílt tengeren údvözöljék. A hajószemle után az orosz felségek délben Dunkerqueben partra szállanak, mire bemutatják nekik a város és a megye képviselőit. 1/2 órák reggeli lesz, 2 órakor elutazás Compiègnebe itt megérkezés délután 4 órakor. A pályaudvaron való fogadás után szűkkörű ebéd lesz a compiegnei kastélyban, 19-én elutazás a hadgyakorlatokhoz. Fél 1-kor reggeli a Vitry erdőben. Ezután Reims városának a látogatása; onnét a császári pár visszatar Compiègnebe. 20-án a compiegnei kastélyban Loubet elnök diszebédet ad. 21-én reggel elutazás a csapatsemlehez, mely után 1 órakor Loubet elnök a reimsi versenyterén felállított sátorban reggelit ad, melyre hivatalosak lesznek a két kamara elnökei, a miniszterek, az orosz nagykövetség tagjai, a megye polgári hatóságai, Brugere tábornok, a csapatparancsnokok, az érsek stb.

Nyiltér.

A Színye-Lipóczi Lithion-forrás

Salvator kitűnő sikerrel használtatik

vese-, húgyhólyag-, húgydara- és kövezőbántalmak ellen, vizeleti nehézségeknél, továbbá a légző és emésztési szervek karatos bántalmánál.

Hűgújító hatása!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csakmentes!

Kapható áramvillátszerkezetekben vagy a Színye-Lipóczi gyógyfürdőnél. Exportem.

Budapestben, főraktár Edecskuty L. urnál.

SCHREIER VICTOR és TARSÁ.

Van szerencsénk tisztelettel tudatni, hogy **fehéremű menyasszonyi Kelengye áruházunkat**

csütörtökön, szeptember hó 5-én délután 5 órakor nyitjuk meg. A nagyérdemű közönséget üzleti helyiségeink, kirakatunk, ugyszintén áruházunk különlegességeinek megtekintésére meghívjuk és magunkat jóindulatába ajánlvá vagyunk kiváló tisztelettel

Schreier Victor és társa
Budapest, IV., Váci-utca 26.

KRISTALY ASVANYVIZ

Mibe kerül vidékre szállítva?
Kérjen árjegyzést a Szt.-Lukácsfürdő kútvállalattól, Budapesten.....

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Rambouillet, szeptember 3. Loubet elnök ideérkezett.

Páris, szeptember 3. A khedive este 7 órakor Inkognitóban Konstantinápolya utazott.

Eugénia császárné.

Brüsszel, szeptember 3. Napoleon Viktor herceg környezetében beszéltek, hogy Eugénia excsászárné betegsége aggasztóra fordult.

A óár és Krüger.

Brüsszel, szeptember 3. A transvaali követség megerősíti, hogy a cár Krüger magántitkárnak megígérte, hogy fogadni fogja az elnököt, de egyelőre ennek időpontját nem határozza meg.

Vád alá helyezett miniszterek.

Szofia, szeptember 3. A szobránya ma megkezdte a miniszterek vád alá helyezésére vonatkozó vitát. A vádlottak közül egyik sem volt jelen. Karavelov miniszterelnök azt kívánta, hogy a vitát komolysággal folytassák. Több képviselő követelte, hogy a vád alá helyezést terjeszszék ki az egész kormányra, beleértve Paprikovot is. A Sztambulovista-párti Petkov ellenzete a vád alá helyezést. A szavazást hétfőre várják.

Angol-portugál barátkozás.

Liszaabon, szeptember 3. A portugál hajóraj visszaérkezett Lagosból. Az angol tengernagy hajón tegnap adott bucsureggelín Károly király meleghangú pohárköszöntőt mondott az angol tengerészet fejlődésére és virágzására, amiért az angol tengernagy köszönetet mondott. A királyi yacht, mikor Károly királlyal Lagosból elindult, 22 lövéssel tüdőzölte az angol hajókat és kiltzte az angol zászlót.

Uj orosz puska.

Berlin, szeptember 3. Pétervárról jelentik, hogy az orosz hadügyminisztérium új puskával tesz kísérletet, amely minden tekintetben felülte áll a Mauser-puskának és a Mannlicher-puska összes jó tulajdonságait egyesíti.

Hajó-katasztrófa.

Konstantinápoly, szeptember 3. Az antwerpeni b'iga tengerhajózási társaság Norannoé nevé 3500 tonnás hajója, amely petrolumot vitt Batumból Bombay felé, a Fekete-tengeren Rizeh és Trebisonde között felfordult. A hajó legénysége egy norvég matróz kivételével vízbefullt.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, szeptember 3. Benesch József bécsi jutacóg fizetéképtelen. Adóssága 400.000 korona, aktívait 90.000 koronára becsülik.

Bécs, szeptember 3. A Nordbahn-részvények újabbán ismét 80 koronával hanyatlottak s ma 5490-en állottak. Egyéb részvényeket magával ragadott az árredukció s a többek között a prágai vasművek 20 koronával estek.

Bécs, szeptember 3. Az osztrák Schuckert-művek igazgatótanácsa elhatározta, hogy bőséges leírások után 7%-os osztalék fizetését fogja javasolni. Az épülőfélben lévő városi villamossági művekből eredő hasznót nem állították be a mérlegbe.

Konstantinápoly, szeptember 3. A török különböző vármoknak Romániával, Görögországgal és Szerbiával szemben való felfüggesztését még három hónapra terjesztették ki, a nélkül azonban, hogy ezzel prejudiciumot akarnának alkotni a kereskedelmi szerződések életbelpérésére nézve; amelyek e határidő előtt is ratifikálhatók.

Washington, szeptember 3. A földmívelésügyi minisztérium hivatalos jelentése szerint a gyapot átlagos állása 71-4.

Liverpool, szeptember 3. (Gabonapiac) Buza változatlan. Amerikai tengeri 1/2 p-vel drágább, Liszt változatlan. Az idő boros.

New York, szeptember 3. (Terményfőssé.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 8 1/2 (8 1/16), szept.-re 7.60 (7.95). Decemberre 7.66 (7.95). New-Oriensban helyben 8 1/2 (8 1/2). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.50 (7.50). Stand white Philadelphianban 7.45 (7.45). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.25 (1.25). — Zsir: Western steam 9.25 (9.25). Rohe és Brothers 9.35 (9.35). — Tengeri irányzata gyenge. — Szept.-re 61 1/4 (60 3/4). Decemberre 61 1/4 (61 1/4). — Májusra 62 1/2 (62 1/2). — Buza: irányzata engedő. — Piroz ószi helyben 76 1/2 (77 1/4). Szeptemberre 75 1/2 (75 1/4). Októberre 75 1/4 (75 1/4). Dec.-re 76 1/2 (77 1/4). Májusra 79 1/4 (80 1/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba — 1/4 (— 1/4). — Kétes: fair Rio 7. sz. 5 1/2 (5 1/2). Szept.-re 4.65 (4.70). Decemberre 5.— (4.85). — Liszt: Spring Wheat pears 2.80 (2.80). — Cukor: 3 1/2 (3 1/2). — Ón: 25.65 (25.92). — Réz: 16 1/2 (16 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 3. (Terményfőssé.) (Zárlat.): Buza irányzata engedő. Szept.-re 63 1/2 (69 1/4). Dec.-re 71.— (—). Tengeri irányzata engedő — Szept.-re 54 1/2 (54 1/2). — Zsir: Szeptemberre 8.97 (8.97). — Októberre 9.— (8.92). — Szalonna short clear 8.90 (8.95). — Sertéshús: Szeptemberre 14.30 (14.40). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

V. J. Tárcaja majdnem közölhető, bár az a történet, hogy az elhídegülő, száraz üzletembert hogyan viszi vissza a családba a féltékenység és a gyerek, a végleleik el van már csepelve. Nem ez a legnagyobb hibája azonban a munkának, hanem hogy a gyutott olyas könnyedséggel igyekszik pótolni, amin megérzik az erőletettség. Valószínű azonban, hogy ön még jó dolgokat fog írni. Ezt az írást felejtse el s próbáljon meg egyszerűen, hiven mesélni a nélkül, hogy olyan hosszasan vezetné be a történetét, mint a hogy ezt a parányi históriát bevezette. Az írásának fele olyasmiről beszél, ami az olvasót nem érdekli, egy olyan multról, amihez a történetnek semmi köze nincs.

Zarathustra. Nietsche 1900. évi augusztus 25-én halt meg. A illető lapból, amelyben erről szó van, nekünk is csak egy példányunk van, ezt a szerkesztőségben betekintés végett szivesen rendelkezésére bocsájtjuk.

O. S. F.-Stregova. Egyszerűen be kell jelenteni a pénzügyminisztérium elnöki osztályánál, hogy a legközelebbi audienciára küldöttség két bebecsátást a miniszter elé. A levélre nem kell bérleg. Legtöbb választást elcsatoljon a levélhez. Ha a pénzügyminiszter esetleg nem fogadhatna, a minisztérium elnöki osztálya értesíti önt róla.

Sch. J. Ó-Pecse. 1. A vizsgálat fogja kideríteni, ki felelős a kárért. A vasut sem este, ha a hordó szivárgott. 2. A központi állampénztár a pénzügyminiszter engedélyével beváltja. 3. Azokat is a központi állampénztár váltja be Budapesten a főtámbházban.

Dr. T. Hadnagytól századosig a kaució egy-örma összegű. Ha t. i. a házasodó katonától még nem töltötte be harmincadik évét 3000 korona, — ha pedig már betöltötte, 2400 korona jövedelemnek megfelelő kauciót kell letenni. Másik kérdésére a napokban kap üzenetet.

R. F. Alsó-Dabas. 1. Történelem, földrajz, mennyiségien, magyar és német nyelvi. Erősen kell készülni, mert a vizsga szigorú. 2. Huszonöt percenttel jobban fizetik őket.

Kovács. A számgyakornokok fizetése 1000 korona. Utána a számtiszt következik, ha időközben az ugynevezett pénzügyi vizsgát leteszi. Ha államszámvevővizsgát is tesz, üresedés esetén esetleg azonnal is kinevezhetik magasabb fokozatra, a számvetőséghez. Az államszámvevővizsgát csak az egy évi (két évelévi) egyetemi tanfolyam elvégzése után teheti le.

F. A. 1. Ha használja a biciklit, fizetnie kell az adót. 2. Az hidépítési technikai követelmény. 3. Az arboré tisztántartása s naponkint langyos vízzel való többszöri megmosása, ez a legjobb szer. 4. Bajusz-növesztő szer nincsen. Ha magától nem nő, meg nem növeszti semmielőtt szerrel.

F. L. Zúgráb. 1. Szeptember 1—15. napjai közt beiratkozhatik. 2. Az ösztöndíjak jegyzékét betekintheti a dékáni hivatalban. A folyamodásból csatolandók: a születési, tanulmányi és szegénységi bizonyítványok. 3. Az egyes ösztöndíjak pályázati határidejét megtalálja a pályázati hirdetményekben, amelyek ott fekszenek az egyetemi irodában.

K. V. Darány. Méltóztassék ez iránt a budapesti ipar- és kereskedelmi kamarához fordulni. Ott szivesen megmondják, ha a választást elcsatolja.

B. J. Rád. 1. Csak azokat terhel, akiknél foglalás történt. 2. Azokat nem terhelhet, akiknél törvényes eljárás nem történt. 3. Igen, lehet, mert az adót mindenki fizetni köteles, adószedés nélkül is.

181.565. sz. előfzető. Rendkívüli hallgatónak bármikor beiratkozhatik, de ezt az időt csak a vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélyével számíthatják be. Az engedélyért folyamodni kell a miniszterhez. A tandíj felvételint 60 korona. Rendkívüli hallgató nem tarthat számat sem a tandíj elengedése, sem a mérsekülésére.

F. V. Pinczehely. Az Izraelita Országos Irodában (V. Fürdő-utca 10.) tessék tudakozódni. Ott nyilván tartják.

Alsász V. J. A vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélyét kell kérni, hogy beiratkozhatssék. Akkor is csak a kereskedelmi szaktanári kurzust hallgathatja.

Corpus. 1. Méltóztassék megszerezni Clair Vilmos kollégánk *Fárbaj-Codez* című könyvét, az részletesen tárgyalja ezt a kérdést. Három koronáért megrendelhetik a *Budapesti Napló* kiadóhivatalánál. 2. Olyan önálló történelmi mű nem jelent meg magyar nyelven.

S. A. 1901. Nem elég világos a dolog. Méltóztassék részletebben leírni, akkor szivesen mondunk róla véleményt.

N. D. Nagy-Salló. 1. Nem lehet őket kötelezni. Gyermkeiket abba az iskolába küldik, ahová nekik tetszik. 2. Igen, mást, mint monopolizált cikkeket nem szabad vasárnapokon árústaní.

180.200. számú előfzető. A hitközségi adót meg kell fizetnie, különben végrehajtás után szedik be.

M. Gy. Lökösháza. Maga az intézet nem jogosít önkéntességre, de előkészíti az önkéntességi vizsgára, amelynek sikeres letétele után saját költségén önkéntes lehet. Előbb is szolgálhat, ha testileg alkalmas rea. A tanfolyam 800—1000 koronába kerül. Mindezeket különben elmondottuk már, mikor első ízben tett hozzánk kérdést.

Kronorff. Biróság fogja megállapítani a vétel-árat, amelyért ön köteles azt átengedni. Ha időközben épít, mindenesetre magasabb árt kap érte.

Előfzető IIa: *Szent-Király-Szabadja*. Olyan iskola még nincsen sehoh. Eltelbepítésére most foglalkoztatja a vallás- és közoktatásügyi minisztériumot.

Bécsi olvasó. A polgármesteri hivatalnál kell bejelenteni. Ott évig azonban még fizetni tartozik annak az egyháznak a hitközségi adóját, amelyből kilép.

G. B. I. Ganz vasúti és gépgyár. Magyar Államvasutak vas- és gépgyára. 2. Mészárosok és Hentesek Lapja. A posta közelebbi címzés nélkül is megtalálja.

W. J. Gálfalva. 1. Ha a postán tűnt el, akkor felelős érte. 2. A postamester csak akkor felelős, ha épen kapta a küldeményt s beigazoltatik, hogy az nála törtört el.

F. M. Szarvas. Kedves pajkosságot s naiv vigaszt jelent, különben olyan fogalom, amelyet nem szükséges körülírni. Világos az értelme.

M. E. 1. Sajthiba. 2. A kincsen sok szem megakad, ez a magyarázata.

S. G. A cím helyes, az igazgatóság levélbeli tudakozására szivesen küld felvilágosítást. Irjon mennél előbb, ameddig még hely lesz.

Henricart. Méltóztassék beküldeni.

V. A. Forduljon az ügyben Márkus Józsefhez, színházi rovatunk vezetőjéhez.

Székesfejérvári előfzető. Annak a bajnak különböző okai lehetnek. Legjobb, ha egy specialista orvosotársulat, például Morélli Károly (IV. Gránátos-utca 1.) tanárral konzultál.

J. P. Erzsébetváros. Nem bir miniszteri engedéllyel s nincs nyilvánossági joggal felruházva. Bizonyítványai csak magánértékűek, állami alkalmazásra nem jogosítanak.

V. K. Bultesz. Egy éviönkéntességre jogosít a posta- és távirati tantolyamra is folyamodhatik az oklevél alapján.

G. P. Csongrád-Mindszent. Budapesti Közlöny, kiadóhivatala: VII., Kerepesi-út 54. sz. Evi előfzeti ára 48 korona.

Miskolczi. Joga van beszüntetni, de önkéntes is joguk van ezen intézkedés ellen a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felfolyamodni.

M. S. Veszprém. A os. és kir. közös hadseregnek is, a honvédségnek is külön külön sematizmus van. Mind a kettőt a Grill-téle es. és kir. udvari könyvkereskedésben rendelheti meg (V. Dorottya-utca 1.).

K. Gy. Igen, ha lehetséges, alkalmazást is szerez tagjainak.

Sz. J. Veszprém. A fogadást ön nyerte meg. Hét óra előtt sehoh sem szabad parolni.

Gyöngyösi előfzető. 1. Allatorvosi oklevél, születési és orvosi bizonyítvány. 2. Lehet a helyet is kérelmezni, ha ott éppen üresedés van.

K. G. Törzsvár. Ha december 31-ig szerződés mellett vette bérbe a házat, nem mondhat fel október 1-ére. Kihurokolkodhatik, de az október—decemberi házbért meg kell fizetnie.

Folyamodó. 1. Ha testileg alkalmas, fölveszik, de mint önkéntes csak egy technikus boldogulhat ott. 2. Nem ért meg. 3. Semmielőe előnyben nem részesülnek. 4. A pólai tengerészeti parancsnokságnál.

Sz. A. Szob. Gülück-Somogyi: Magyar-német nyelvtan. Minden könyvkereskedésben megkaphatja.

I. E. Vizsgálatát meg magát dr. Moravcsik Ernő tanárral, aki ilyen idegbajokban hirneves specialista.

K. L. Olyan miniszteri rendeletről nem tudunk. De nincs kizárva, hogy behívják valamennyit.

H. J. Pászti. Ha még nem töltötte be a 30-ik évét, évi 3600 korona jövedelemnek, — ha pedig már betöltötte harmincadik évét, évi 2400 korona jövedelemnek megfelelő övadókat kell letennie.

182.221. számú előfzető. Augusztus 15-én már szabad nyulra vadászni.

Kiváncsi. Magyarország a civillistának a feltét fizeti.

Sch. D. Kolozsvár. Csak akkor van megengedve, ha a megrendeelő magához kéri az üzlet valamely alkalmazottját.

184.194. sz. előfzető. Igen, a kötelezettséget minden további igénytámasztás nélkül el kell vállalnia.

G. O. Rozonyi. Méltóztassék az illető állam budapesti főkonzulusánál ajánlkozni. Ott majd megmondják a teendő lépéseket.

H. E. Tárllár. 1. A statisztikai hivatal még nem dolgozza föl a népszámlálás egész anyagát. 2. Dr. Böke Gyula tanár.

Bátor—Sáp. Nagyon sajnáljuk, de a vidék központján van tudósítónk.

Sorsjegyekről.

Sz. M. Szolnok. Sorsolási jegyzéket a Beifeld-bankháza ad ki (Károly-kört 1.). Előfizetési ára egy évre három korona. Sorsjegyei nem nyertek.

E. F. Hantos. 7056—85 számú olasz sorsjegye 30 lírat nyert.

Régen. A magántisztviselők sorsjátékának fel nem vett nyereneményei egy hónappal a húzás után elővültek. A többi sorsjegye nem nyert.

Irnyok, László. Palota-Léva. — Sch. H. Bajmok

— P. S. B.-Gyarmat. — K. H. Tisza-Ors. — Dr. S. Gy. Nagy-Tapolcsány. — Özv. S. H.-né Várpalota. — H. I. Csantavér. — H. J. Beregszász. Sorsjegyeik nem nyertek.

KÜLÖNFÉLEK.

Egy véka buza.

Egy véka buzát viz
Anyám a malomba,
Ballag a réten át
Lassan meghajolva.

Fogytán van a kenyér
Sütni kell reggelre
Harmadnapja, hogy az
Utolsó megszegje.

Egyszer csak megáll, hogy
Virágot szakasszon:
Hát a gyaloghídnál
Sirdogál egy asszony.

Sápadt kis leánykát
Csitítgat a karján...
Szegény, ő maga is
Oly beteges, haivány!

Könyörög anyámnak,
Hogy segítsen rajta:
Harmadnapja nincs egy
Betevő falatja.

Meg is ered a könny
Jó anyám szeméből,
Válláról a buzát
Leveszi szó nélkül.

Nem kérdi: honnan jött?
Ennyire hogy jutott?
Od'adja a buzát,
A mit Isten adott.

Hazafelé indúl,
Felsőhajt az égre:
„Jó az Isten mégis;
Gondol a szegényre!

Pósa Lajos.

— Egy magyar könyv a XVI. századból. A kolozsvári egyetemi könyvtár őrje, dr. Gyulai Farkas rendkívül érdekes magyar nyomtatványt fedezett fel egy XVI. századbeli könyvnek táblájában. A lemez-papíros gyártása előtt ugyanis a XVI. század elején a kompaktorok, akik legtöbb esetben egyúttal könyvkereskedők is voltak, a raktárjukon maradt könyvek íveiből csírral egymásra ragasztva az egyes lapokat, könyvtáblákat csináltak. Egész sereg érdekes és nagybecsű régi magyar mű menekült így meg a könyvek oly gyakori sorsától, az elpusztulástól. Most az erdélyi muzeum-egylet könyvtárában egy XVI. századbeli magyar könyvnek táblájában, mely Mélius Péternek 1561. és 1562-ben Debrecenben megjelent és Huszár Gál, a híres bujdosó protestáns pap és könyvnyomató őtál kinyomtatott két művét borítja a mely egykoru debre-

zeni kötés, Huszár Gálnak egy eddig teljesen ismeretlen kiadványát és nyomtatványát jelezték 161.

A táblából kiáztatott nyomtatványtöredék — mint a Magyar Polgár írja — Bullinger Henriknek, a hírneves zürichi reformátorának *Institutiones* című művéből való, melyet Huszár Gál Magyar-Óvart 1558-ban nyomtatott, mint ez teljesen épen megmaradt ajánlásának végén olvasható. Huszár Gál e művet Fauser (mások szerint Pfäuser) János Keresztélynek, Miksa oseh király, később magyar király protestáns udvari papjának ajánlotta, ki érintkezésben állott a magyar reformátusokkal és protestáns szellemben befolyásolta Miksát. A most íll'edezett nyomtatványt érdekessé teszi protestáns egyháztörténelmi szempontból is az, hogy kiadója szerint Bullinger e művét a magyar protestánsok számára írta s ő (Huszár Gál) e művet több ávi lappangása után adta ki. A kiáztatott töredék az eredetileg öt ivre terjedő mű minden íveből néhány levelet felszínre hozott s a szintén épen meglevő utolsó lapból az tűnik ki, hogy Bullinger 1551-ben írta e művét Zúrichben, oly időben, melyben összekötötték a magyar protestantizmus embereivel ismeretlen volt, s valószínű, hogy ez a műve is ismeretlen.

Mint magyarországi nyomtatvány, ez a harmadik ismert nyomtatványa a magyar-óvári vándor nyomtató-műhelynek. Egyik nyomtatványa 1558-ból Huszár Gál *Prédikációi*, a bécsi udvari könyvtár féltett unikuma, a második Sztárainak *De sacerdote* című híres műve gróf Apponyi Sándor nagybecsű könyvtárának egyik értékes unikuma.

— A kutya mint házasságközvetítő. Genfben történt, hogy egy fiatal kereskedő számára milliós amerikai menyasszonyt szerzett — egy kutya. A gazdag amerikai kisasszony kedvence kutyája egy hegyről lerobogó villamos vasut elé került és az utolsó pillanatban egy fiatal kereskedőségében életmentőre akadt. Ez a nevezetes momentum természetesen udvariasságokat, hála és köszönetnyilvánításokat vont maga után, aminek aztán ismerettség lett a következménye. Néhány nap mulva az ismeretségből szerelem lett, amely egy fiatal amerikai böggye, mint a kereskedőségét szívében fellobogott. A fellobogó szerelemnek pedig, különös tekintettel arra, hogy a lány duszadag, eljegyzés lett a következménye. A lány anyja ugyan ellenezte frigyét, de a szerelmes kisasszony egy kábeltelegrammal felfolyamodást intézett az apjához s az erre beérkezett kedvező válasz ledöntött minden akadályt. A história tehát minden szereplőjére kedvezően végződött és nyereséggel járt. A lány egy szép, fiatal és szerelmes férjet nyert, a kereskedőségét egyszerre nyert egy milliót, a kis kutya pedig az életét nyerte meg s ezen felül bizonyára nagyon kedvezni is fognak neki a fiatal házások — a mézesetek alatt.

— Az autogramgyűjtő vőlegény. Nemrég egy klubban egy ismert nevű szinpadí íróknak elé lépett egy ur, aki kezében egy kis női falegyezőt tartott. Azért ment a klubba, hogy autogramokat gyűjtjön a kis legyezőre.

— Kérem, — szólt — ez egy fiatal hölgy legyezője! Legyen szives és írjon rá egy autogrammot.

— Szivesen.

— De olyasvalamit írjon, amin nevetni lehessen...

— Ez a bohózatírás átka! — szólt magában a bohózatíró. — Mindenki nevetni akar rajtam!

Hanem azért fogta a kis legyezőt és egy kis fejtérés után jó vastag betűkkel ezt a gondolatot kanyarította rá:

— A legokosabb leányok kapják rendszeren a legostobább férjet.

Ezzel visszaadta a legyezőt.

Az autogramokat gyűjtő ur ránéz, elolvassa és nagyon savanyu arcot vág:

— Kérem, baj van... Nem írta valami mást?

— De hát miért?... Nem lehet rajta nevetni?

— De igen... Csak hogy annak a fiatal hölgynek, aki ez a legyező, — én vagyok a vőlegénye!

— Vasutak születésnapja. 1825. szeptember 27-én indult meg Angliában az első gőzvasut. Három esztendővel több 1828. szeptember 30-án indult a második, még pedig Ausztriában. Két nap mulva indított vasutat Franciaország, az Egyesült-Államok első vasuti vonala 1829. december 28-án nyílt meg. Ezután következett 1835. május 8-án Belgium, 1835. december 7-én Németország, 1833. április 4-én Oroszország s 1830. szeptember 4-én Olaszország.

— Az éhező indusok eledele. Hogy mit esznek az éhező indusok, arról borzalmas dolgot jelent egy orvos, ki *Racapatán* indiai tartományban az angol kormány szolgálatában áll. Már olyan években is, amikor aránylag jó az aratás, a bennszülöttek magvakkal, gyökerekkel, levelekkel és a fák rügyeivel és fiatal hajtásaival táplálkoznak. Az indusok különben növényevők, a rizs a fő ételük, akinek jut. Ha éhség van az országban, mint most, mikor szárazság, kolera és pestis pusztít, a szegény indus a fa kérgét is megőrli, nevezetesen a kheisa fa héját és a lisztbe keveri. Az indiai bennszülöttek gyomra a nélkülözésekben edzve kibírja, hogy a lisztet ilyen természetellenes alkotásokkal keverjék, de még sokkal többet is elbir! Indiában kőből csinálnak lisztet. Van ott egy fajta lágy, zsíros kő mely tápláló aytagot tartalmaz. Ezt a követ megtörik és eszik. De aki sokat eszik belőle, sorvadásba esik, béibetegséget kap és lábai megdagadnak.

— Orosz katonahűség. Az orosz katonaságra érdekes világot vet a *Petit Journal*nak alábbi híre, amely egy őrségen állott orosz katoná hűségéről szól. A *datumi* lőporortonny levéglőbe röpült és számos

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(14)

Kezében volt reá a logalkalmasabb eszköz. A Helena fölött való gyámoklás mindenképpen Jeremiás hereget illette volna meg; törvény szerint is, mert Roslogi eredetileg a Visniovieciek birtoka volt, jogszerint is, mert az elbujdosott Vassili Barból levelet irt a heregnek, amelyben maga kérte, hogy legyen a leánya gyámja. A sok háboru s a fontos államügyek elterelték ugyan Rosloginól a hereg figyelmét, de egy szó elegendő volt volna, hogy ráemlékezze. Világosodott már, amikor végre Skrzetuski kimerülten ágyára dőlt. Mély álomba merült s mire felébredt, kész volt a terve. Hamarosan magára kapta a ruháit, kúnt már a nyeregben ültek a katonái. A szomszéd szobában a reggelit költötték el éppen Kurcevicék, ott találta a követet is, csak Bohun hiányzott. Skrzetuski is evett néhány falatot, aztán szólni kezdett.

— Nagyasszonyom, siettet az idő, indulnunk kell. Megköszönöm a szives vendéglátást, hanem előbb még fontos közlendőm volna nagyságoddal és a heregekkel.

A heregasszonyt nagyon meglepte ez a beszéd. Hol fiaira, hol Longinus és a követ arcára nézett, mintha onnan akarná leolvasni, hogy mi lehet az a fontos közlendő. Kissé szorongva felelte, hogy hát csak tessék szólni a kapitány urnak. Kimentek a folyósóra, a heregasszony mögé sorakoztak a heregek. Skrzetuski velök szemben állott.

— Halljuk hát, mi közlendője van a kapitány urnak!

Eles, szinte szigorú hangon felelt Skrzetuski:

— Bocssáson meg, nagyasszonyom és ti is bocssáson meg, heregek, hogy a szokások ellenére magam tolmácsolom a kérésemet, a helyett, hogy két tiszteletreméltó követet bízni meg vele. De mondatmár, hogy az idő siettet. En tehát a nagyasszonytól és a heregektől nőül kérem Helena heregkisasszonyt.

Ha ebben a percben, tél közepén villám csapott volna le Roslogiba, az se döbentette volna meg egy a Kurceviceket, mint a kapitány szavai. Hangtalanul néztek a fiatal férfúra, aki szálfá-egyenesen, komoly büszkeséggel és méltósággal állt előttük, nem mintha kérne tőlük, de mintha parancsolna nekik. Végre is a heregasszony szólat meg.

— A kapitány ur ajánlata nagyon megtisztelt, de a kérést nem teljesíthetjük. Helenát már másnak ígértük.

— Gondolkozzék csak nagyasszonyom, mint a leánynak egyetlen gyámolítója, hogy ezt az ígéretet az árva beleegyezésével tették-e? És hátha én különb ember vagyok, mint az önök választottja?

— Hogy kettőjük közül melyik a különb: azt majd csak én ítélem meg. Egyébként lehetne ön a legkiválóbb is, mégsem adhatjuk önnek a leányt. Hiszen nem is ösmerjük a kapitány urat.

Skrzetuski most már nem tűrtözöthette indulatát. Szava hideg volt és éles, mint a kés.

— De én ösmerlek titeket, ti áruló népség! Egy paraszt kozákhöz kényszeríteték azt a szegény leányt, csak hogy ellophassátok a birtokát!

— Magad vagy az áruló! kiáltott a heregasszony. Hát így hálalod meg a vendégszeretűnket? Így tesz egy nemes ember? Te kigyó! ki vagy? honnan jössz? te sehonnai!

A heregek fegyvereiket kereszték, Skrzetuski azonban reájok kiáltott.

— Ti kutyák! Majd visszaadjátok még annak a szegény árvának a vagyonát! Jeremiás hereg holnap már tud a gázságtokról!

A heregön fölrágadott egy hosszunyelű kést s nekiugrott a kapitánynak, a heregek követték

példáját. Egészen körülvették Skrzetuskit, aki karjait nyugodtan összefonta a mellén és megvetőleg nézett le rájuk.

— A heregnek akarod besugni? — tájtékozott a heregasszony. Olyan bizonyos vagy abban, hogy életben maradsz? Útött az utolsó órad.

— En, mint a heregnek a követje tértem be ide. Holnapra vár vissza a fenséges ur krimi utamról. Ha csak egy hajszálom görbül is meg itt: katonám hírül viszik néki és három nap mulva a porig égett ez a ház, ti pedig a lubniei tömlőcök mélyén heverték. Az Isten se segíthet rajtatok. Fenyegessek csak, én nem félek tőletek.

— Hát elveszünk, de te elsőnek halj meg!

— Szurjatok!

És oda tartá a fegyverek elé a mellét. De a neki szegzett kardok aláhanyattak. Ordítottak dühökben és a fogaikat csikorgatták a Kurcevicek, de nem merészkedtek kárt tenni benni. A Visnioviecki rettegett neve észretéritte őket. Csak szitkozódtak tehetetlen dühökben. Skrzetuski félbozakította őket.

— Nincs időm most reá, hogy a származásomat fitogtassam előtetek, de megnyugtathatlak, hogy heregi véretek bátran keveredhetik az én egyszerű nemesi véremmel, különben ha azt a parasztot is megfelelően tartottátok, akkor egy lovag ellen egyáltalán nem tehetek kifogást. A vagyonom is van akkora, mint a tietek s hogy lássátok, milyen őszinte, tiszta a szándékom, hát ígérem, hogy meghagyom nektek Roslogit.

— Olyat ajándékozom az ur, ami a sajátja! — Nem ajándékoztam még semmit, csak ígéretet tettem, amelyet lovagi szavammal erősítetek meg. Válaszzatok tehát, vagy betérjesztitek a heregnek a számadásokat és átadjátok néki a birtokot, vagy megtartjátok és cserébe nekem adjátok a leányt.

A heregasszony kezéből is kihullott már a kés.

— Válaszzatok! Háborut akartok, vagy békességet?

(Folytatása következik.)

következők voltak: Osztrák hitelrészvény 637.50. Magyar hitelrészvény 637.50. Angol-Osztrák bank 267.—. Bécsi bank-egyesület 444.—. Union bank 531.—. Länderbank 401.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 620.—. Déli vasut 86.40. Elbavölgyi vasut 470.—. Északnyugati vasut részvény 463.—. Dohányrészvény 283.—. Rimamurányi vasut 439.—. Alpesi bányarészvény 401.—. Májusi járadék 98.55 Magyar korona járadék 92.80 Török sorsjegye 98.75 Német birodalmi márka 117.10—23. Napoleon d'or 19.02.

A bécsi gabonatözsde.

Bécs, szeptember 3. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Ma 1900 métermáza búzát és 2500 métermáza zabot mondottak föl s egyuttal a tegnap el nem helyezett 4500 mm. búzát és 9000 mm. tengerit is piacra hozták. A fölmondások keresletre találtak és az egész mennyiséget sikerült elhelyezni. Ez a körülmény kedvező hatással volt az irányzatra, amely eleinte lanyha London- és Párisra eladók felé hajlott, így azonban megerősödött, később pedig, miután a fölmondott árak egészen simán találtak elhelyezést, olyannyira megerősödött, hogy a tegnapi előnyök teljes mértékben szilárdak maradtak. Csöndös üzlet mellett költöztet:

Buza őszre 8.—8.04—8.03, buza tavaszra 8.51—8.50, zab őszre 6.67—6.71, zab tavaszra 7.07, tengeri szeptember—októberre 5.87—5.86, tengeri május—júniusra 5.88 korona.

Zárítokor maradtak: Kozs őszre 7.04—7.05, rozsa tavaszra 7.34—7.35, repce augusztus—szeptemberre 14.20—14.30, buza őszre 8.05, buza tavaszra 8.51, tengeri szeptember—októberre 7.37—7.38 korona.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, szeptember 3. (Tözsde tudósító.) A tözsde eleinte szilárd volt. Idegen járadékok nagyon keresettek voltak, kínai papírok emelkedtek a vevők követség megerőszése hűre. Helyi értékek és helyi bankok jól tartották magukat, közzérészenyeket magasabb árfolyamokon kerestek arra a düsseldorfi hivatalos jelentésre, hogy házi tüzelőszent nagyon keresnek Vas-utak csöndese, államvasutak Bécsre gyengébbek, hajózási részvények állandók, nagy berlini közúti részvények osztalékükre gyengültek. Később az irányzat gyöngye volt Bécsre, ahol a Ferdinánd-Nordbahn-részvények hanyatlása befolyásolta a tözsdet. Később bázisártek egyenlőtlenek, köldvelit járadékok gyengébbek, a többi papír tartott. Zárít után osztrák hitel szilárd, bányák emelkedtek. Magánleszámítási kamatláb 2 1/2%.

Berlin, szeptember 3. (Zárít.) 4 1/2%-os papírjára 49.—. 4 1/2%-os osztrák aranyjára 49.—. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajára 13.90. Osztrák-magyar államvasut 133.25. Passa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.35. Magyar vasut berunazási kölcsön 103.—. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 174.40. Általános villamossági Edison 181.—. Gelsenkircheni 176.10. Laura-kohó 184.30. 4 1/2%-os ezüstjára 98.75. 4 1/2%-os magyar aranyjára 99.90. Osztrák hitelrészvény 198.40. Déli vasut 21.25. Károly Lajos vasut —. Orosz bankjegye 216.35. 4 1/2%-os új orosz kölcsön —. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 99.—. Magyar hitelbank —. Dynamit Trusi —. Harpemi 156.80. Az irányzat üzeletlen.

Berlin, szeptember 3. (A Budapesti Napló tudósítójának átvirta.) Esti forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyjára 99.90. Magyar koronajára 93.90. Osztrák hitelrészvény 198.40. Osztrák-magyar államvasut 133.25. Déli vasut 21.25. Északnyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegye késszép 216.35. Buschtiehradi —. Orosz bankjegye —. (Uitimo.) Lombard —.

Frankfurt, szeptember 3. (Zárít.) 4 1/2%-os papírjára 99.—. 4 1/2%-os osztrák aranyjára 101.75. Magyar koronajára 94.05. Osztrák-magyar bank 119.50. Déli vasut 20.30. Elbavölgyi vasut 120.—. Londoni váltóár 204.20. Bécsi bankjegye 112.10. Villamos részvény 122.—. 3%-os magyar aranyjára 84.20. 4 1/2%-os ezüstjára 98.85. 4 1/2%-os magyar aranyjára 100.30. Osztrák hitelrészvény 198.10. Osztrák-magyar államvasut 133.—. Északnyugati vasut —. Bécsi váltóár 85.38. Párisi váltóár 810.66. Úmo bank —. Alpesi bányarészvény 212.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, szeptember 3. (A Budapesti Napló tudósítójának átvirta.) Arfolyamok január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 197.30. Német bank —. Disconto

173.75. Berlini kereskedelmi bank —. Gelsenkircheni —. Harpemi 156.80. Laura-kohó —. Olasz járadék —. Gyenge.

Hamburg, szeptember 3. (Zárít.) 4 1/2%-os ezüstjára 98.70. 1860. sorsjegye 141.—. Déli vasut 21.—. 4 1/2%-os osztrák aranyjára 101.—. Osztrák hitelrészvény 198.50. Osztrák-magyar államvasut 133.—. Olasz járadék 99.—. 4 1/2%-os Magyar aranyjára 99.80. Az irányzat csendes.

Páris, szeptember 3. (Zárít.) Osztrák-magyar államvasut —. 4 1/2%-os osztrák aranyjára 102.95. Osztrák Länderbank —. 3 1/2%-os francia járadék 101.17. Ottoman-bank 524.—. 3 1/2%-os francia járadék 102.—. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut —. 4 1/2%-os magyar aranyjára 101.75. Párisi bankrészvény 1069.—. Olasz járadék 97.85. Francia törleszt. járadék —. Osztrák földhitelezeti részvény 1215. Török dohányrészvény 309.—. Az irányzat gyenge.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 3. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (párnikont 400 kilogrammon felül sulyban) 82—84 fillérg. Oreg közép (párnikont 300—340 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Fialat nehéz (párnikont 320 kilogrammon felül sulyban) 90—92 fillérg. Fialat közép (párnikont 251—320 kilogramm terjedő sulyban) 90—92 fillérg. Fialat könnyű (párnikont 250 kilogramm terjedő sulyban) 90—91 fillérg. II. Magyar szedett: Nehéz (párnikont 280 kilogrammon felül sulyban) — fillérg. Közép (párnikont 240—280 kilogramm sulyban) — fillérg. Könnyű (párnikont 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. III. Romániai: Nehéz (párnikont 320 kilogrammon felül sulyban) — fillérg. Közép (párnikont 250—320 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Könnyű (párnikont 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (párnikont 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Könnyű (párnikont 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. V. Szerbiai: Nehéz (párnikont 280 kilogrammon felül sulyban) 90—91 fillérg. Közép (párnikont 240—280 kilogramm terjedő sulyban) 89—90 fillérg. Könnyű (párnikont 240 kilogramm terjedő sulyban) 89—90 fillérg.

Sertésleltés szám 1901. szeptember 1. napján volt készlet 45.524 darab. — 1901. szeptember 2. napján lejárta 716 darab. 1901. szeptember 2. napján elszállított 621 darab, 1901. szeptember 3. napjára maradt készletben 45.619 darab.

Napirend.

Naptár. Szerda, szeptember 4. — Római katolikus: Rozália sz. — Protestáns: Rozália. — Görög-ország: augusztus 22.) Zoltik tár. — Zsidó: Elul 20. — Nap két: 5 óra 8 percek. — Nyugsz: 6 óra 17 percek. — Hold két este 9 óra 25 percek. — Nyugszik délután.

A horvát miniszter nem fogad. A fővárosi közgyűlése délután 4 órakor. Az osztályfőnökök húszas délelőtt 9 órakor. Nemzeti Múzeum. Keptár és a néprajzi osztály (Csillag-utca 15. sz.) Nyitva van délelőtt 9 óratól 1 óráig. Többi lárai 1 korona belépődíjjal tekinthetők meg. Nemzeti Szalon d. e. 9 óratól este 7 óráig. Belépődíj 50 fillér.

Országos képtár az Akadémiában. Nyitva délelőtt 9 óratól 1-ig. Iparművészeti múzeum az Üllői-uton nyitva délelőtt 9-1-ig.

Teknológiai iparmúzeum d. e. 9-től 1-ig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72. nyitva délelőtt 9-1 óráig.

Földtani Intézet múzeuma (Stefánia ut 14. nyitva délelőtt 10 óratól délután 1 óráig. Belépődíj 1 korona. Közelekedési Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-től 12-ig és 3-5-ig.

Az Akadémia Goethe-szobója délelőtt 10-12-ig. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 óratól 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3-8-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. körlet Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelmi történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetők árúlistáit is eszközöl) a városligeti iparcsoportok nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központ. Üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvényársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Allatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 2. —

Uj anyakönyvvezetők. A helygminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök Bereg vármegyében a beregszászi anyakönyvi kerületbe Szabó Albert királyi tanácsos polgármestert anyakönyvezetővé, továbbá a barabásiba Szabó Ernő ev. ref. tanított anyakönyvvezető-helyettesévé nevezte ki és mindkettőt a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta. Ezzel együtt Pap Lajos kajdánói anyakönyvvezető hatáskörét a házassági anyakönyv vezetésre és a házasságkötésnél való közreműködésre is kiterjesztette. — Vasvármegyében a felső-óri anyakönyvi kerületbe Magassy Sándor községi jegyző, a kisunyomi anyakönyvi kerületbe Szabados Desző körjegyzőt anyakönyvvezetővé, továbbá a szécsényi anyakönyvi kerületbe Szeller Ferenc segédjegyzőt, a németkeresztesi anyakönyvi kerületbe Péchy Elek segédjegyzőt, az őri-szentpéteri anyakönyvi kerületbe Földnag György jegyzőt irnokot, az egyházas-rádóczi anyakönyvi kerületbe Somogyi Albert postamestert s végül a községi anyakönyvi kerületbe Jagits Imre városi irnokot anyakönyvvezető-helyettesekké nevezte ki és Magassy Sándort, Szados Deszőt, Szeller Ferencet és Somogyi Albertet a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta. — Torontál vármegyében a németkereszti anyakönyvi kerületbe Viszokocs Alajos segédjegyzőt, a tógyeri anyakönyvi kerületbe Szántói Aladár jegyzőt irnokot, a szárcsai anyakönyvi kerületbe Teszling Miklós segédjegyzőt, a grabóczi anyakönyvi kerületbe Meyer János segédjegyzőt, a sztrácovai anyakönyvi kerületbe Sámuel Sándor jegyzőt irnokot, a szécsényfalvai anyakönyvi kerületbe Fehér Andor jegyzőt irnokot, a szerb-szentmártoni anyakönyvi kerületbe Popesch József segédjegyzőt s végül a pádi anyakönyvi kerületbe Szvoboda Adolf községi jegyzőt anyakönyvvezető-helyettesekké nevezte ki s valamennyit a házassági anyakönyv vezetésével s a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

Pályázat. A nagybecskereki pénzügyigazgatóságánál pénzügyi biztosi állásra 14 nap alatt. — Budapest székesfőváros Erzsébet-leányárvaházában tanítói állásra két hét alatt. — A mezőgazdasági járásbírósnágnál végrehajtói állásra 14 nap alatt. — A kolo svári Ferenc József tudományegyetem természeti és régészeti tanszéke mellé szolgai állásra szeptember 28-ikáig.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, szeptember 3.

A kontinens középső és északnyugati részeit magas nyomás borítja, amelynek maximuma Anglia felett áll, délnyugati és keleti Európát pedig alacsony nyomás borítja, minimumai a Biscaya-öböl és Észak-Országország felett vannak. Az idő a depressziók mentén változóképpen és csapadékos, a magas nyomás területén pedig derült és száraz. A hőmérséklet süllyed.

Nálunk az ország déli, délkeleti és északkeleti részsein volt eső, többnyire 5 mm körüli mennyiségben.

A hőmérséklet a normális alatt van.

Küldés: Változóképpen, hűvös idő várható, semmi, vagy csak elvétve kevés esővel.

Vizállás.

Table with columns for location (Inn, Dunna, etc.), date (Sept. 3.), and water level (móter). Lists various locations and their water levels on September 3rd.

ONKÉNTES-EGYENRUHÁK pártalan elegáns kivitelben, a szabályzatoknak teljesen megfelelőleg készítettnek. Blum Sándor, Budapest, IV. ker., Váci-utca 17. szám. Felsője a perzsa császár és orosz császári nagyhercegi udvari szállító. Árjegyzékek és az önkéntesi tudnivalók bérmentve küldetnek.

Butor-otthon. Van szorencsénk becses tudására adni a n. é. butorvásárló közönségnek és nagybecsült vevőinknek, hogy a már rég fennálló jóhírnévünket áthelyeztük jelenleg Kerepesi-ut 21. sz. alá, Uránia-színház épületében, mely terjedelmére és modern berendezésére nézve pártalan az egész országban. Dus választék mindennemű és kivitelű butorokban a legolcsóbb árak mellett. Menyasszonyi kelengyéknél külön árendgémény. — Hazafiúi üdvözléttel! PATYI KALMÁN és TIVADAR BUTOR-OTTHONA Budapest, Kerepesi-ut 21., Uránia-színház épületében.

Faszakma. Puhafát termelő cég kereskedelmi városba szakmabeli könyvelőt ki egyszerűen egyes magyar-német levelező és üzleti utazókra is használható. Fizetése 3400 korona. Ajánlatok s. J. 8407* alatt Hansenstein és Vogler (Jaulus és társ) céghez Budapest, Dorottya-utca 1. em. intézetek.

Gummi és halhályag a legfinomabb és legjobb minőségben, valódi francia és angol gyártmányú, eredeti csomagolásban, tiszta! 3, 4, 6 és 8 fr. 24! Övszerek: Poly-porus Mensinga tanár-féle 2 fr. 50; óvazvarcska 4, 6 és 8 fr. utcajaja csak! Pollitzer Mór és Fia-ai BUDAPEST, V. Deák Ferenc-ut. 10/h. kaphatók. Ugyanott minden képzeltetű különlegesség és párisi udonásig rakított tarték. az árak változóképpen és veszélytelenségéért jótállást vállalunk. Széküldés naponta szigorú ügykezeléssel. Árjegyzék árt és telartól-kül börtökben ingyen.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. szeptember hó 4-én.

A JÓ falusiak.

Színmmű 4 felvonásban. Irta Victorien Sardou.

Személyek:

Villepreux	Gyenes	Téillard	Gabányi
Morisson	Ujházi	Pauline	Alszegi
Henrik	Dezso	Marguerita	Ligeti
Floupin	Náday	Buisson anyó	Györgyiné
Grinchu	Vizvári	Mariotte	Meszliényi

Kezdeté 7 1/2 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. szeptember hó 4-én.

A kis mama.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta H. Meilhac és L. Halévy. Fordította Fái J. Béla.

Személyek:

Bruck Valentin	Tapolczai	Dubois	Mátrai
Henriette	Nógrádi	Arbitrager grnő	Bálint
Brigitta	Csillag	Poigrmester	Kazalczky
Saint-Potant	Bisari	Bob	Bodnár
Potentiné	Berzsei	Kartész	Róusászéki
Rochebardiére	Szerény	Piri	Varsányi
Daoulas báró	Szathmáry	Françoise	Gézi L.
Daoulas báróné	Haraszthy		
Bernerotte	B. Lenkei		

Kezdeté 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. szeptember hó 4-én.

A postás fiú.

Operett 5 képmű. Szövegét írta: James T. Tanner és Alfréd Murray. Fordították: Salgó Ernő és Mérey (Merkl) Adolf. Zenéjét szerzők: Ivan Caryll és Lionel Moncton.

Személyek:

Punchestown	Erdős	Bang, postásfiú	Sziklai
Hooker pasa	Mátrai	Nóra	Szoyer
Cosmos bey	Giréthy	Daisy	Dóry M.
Clive Raimor	Palásthy	Lady Panches,	Sziklainé
Pott kapitány	Ráthonyi	Mistress Bang	Margó Z.
Stoklisch tanár	Boros	Róza szobalány	Róza L.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetőek: **Bárd Ferenc és Testvérek** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. szeptember hó 4-én.

Milliók a hó alatt.

Regényes színmű 5 képműben. D. Ch. Murray regényéből írta Francis Barlington. Magyarra átdoigozta Bálint Dezso.

Személyek:

Briggs	Szirmai	Gay	Kovács M.
Harding	Horváth	Cunningham	Delli
Edith	Fedák	Davis	Ujvári
Tomkins	Szabó	Kata	Kápolnai
Saylor	Toillagi	Broke	Szerdahely

Kezdeté 7 1/2 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. szeptember hó 4-én.

Monte-Carlo és a Riviera.

Irta Salomon Ödön.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

FOVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. szeptember hó 4-én.

Cyrano de Bergerac.

Eomantikus dráma 5 felvonásban. Irta: Edmond Rostand. Franciából fordította: Ábrányi Emil.

Kezdeté 7 órákor.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Szerda, 1901. szeptember hó 4-én.

Ócsa brigadéros.

Látványos bohóság énekekkel és táncal egy prologal és 4 felvonásban. Irta Feid Mátyas. Zenéjét összeállította Barna Izsó.

Kezdeté 7 órákor.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. szeptember hó 9-én.

Zárva.

Saison vége miatt rendkívül LESZÁLLÍTOTT ÁR

Szent-Lőrinci Porcellán fest. ipartelep Teréz-körút 32. sz.

Dusan aranyozott és remek festésű (6 szem.) Tea-készlet 3 frt 60.

Moeca service platauval 3 frt 75 kr. Fügő lámpa 1 1/2 m. magas 4 frt 80 kr. Roppant nagy raktár (6 szem.) diszes

Étkező-készlet 6 forint.

Étkező, magas faon elegáns 8 frt 50 kr. Étk., Rocco, ibolya virág 10 frt 60 kr. Étkező, modern, minta nélkül csak szél. arany szeg. 12 frt 50 kr. Étkező 12 személyre 20, 30 és 35 frt.

Videki megrendelésül kérjük a mintavirág-ját vagy színleletét megnevezni.

Vámos Gizella

államilag képesített zetanár zeneiskolájában

a beírások folyamatosan vannak. A beírások eszközölését naponta délután 9-10 óráig és délután 3-4 óráig: vasár- és ünneppnapokon csak délután 9-ig az intézet helyiségében VII. Erzsébet-körút 8. sz. I. emelet (a New-York palotával szemben.)

Beírási díj: 4 korona. Tanulási az énekre 14 korona, a többi tanszakra 19 korona havonta.

Tanszakok: ének, zongora, hegedű, mélyhegedű, gordonka, cimbalom, fuvola és citera.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Atlanti történetek.

(Tizennyeg elbeszélés)

irta: VIRTÉR FERENC.

Ára: 2 korona.

Kapható a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában. Két korona és 40 fillér behirdetés után portmentesen elküldjük.

HAGGENMACHER-féle

a sörfőzde által palaezkozott

GÓLIÁT MALÁTA-SÖR

legkellemebb üdítő és tápláló ital.

Dr. Telbász János kir. kerek. orvos. hit. végzés nyilatkozata: „A Haggenmacher-féle GÓLIÁT MALÁTA SÖR, vegyészgátlalom alapján, főleg magas extract és malátacukor (Maltose) tartalma következtében a legkellemebb maláta-sörök közé sorozom.”

Megrendelés hely: Budapest, V., Kádár-utca 5. sz.

Ne vegyen senki hangszert, míg **Reményi Mihály** műhangszerész legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, melyet ingyen és bérmentve küld Budapestről Király-utca 44/d.

Budapest székesfővárosi képes utmutató.

Összeállította: **Jauernik Nándor.**

A főváros élénk színezésű, könnyen áttekinthető térképe, melyen első pillanatra megtalálható minden kerület, minden utca és tér, minden középület és közlekedési vonal, közúti vasút, földalati vasút és helyierdekű hajóközeledés. Öt-száz látóképben megvan: a Dunapart, az új országút, a Bazilika, a budai honvédszobor, a Curia, a Nemzeti Múzeum, az Arany-szobor, az Akadémia, a Mátyás-templom, a Milleniumi körmek, a Képzőművészeti palota, a Nyugati pályaudvar, a Nemzeti színház, a Vigaszínház, az Opera, a Népszínház, a Körponti vásárcsarnok, az Alagút és a királyi palota, az Iparművészeti Múzeum, a Margitszigeti zuhang, a Földalati villamos bejárata, az óbudai Hajógyár és a Keleti pályaudvar, a déli pályaudvar stb. Ára: 40 fillér.

Kiadta: **Lampel Róbert** (Wdianer t. és Fiai) és. és kiro. udv. könyvkereskedő cég. Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE igazgató.

UJ! UJ! UJ!

WOOD és BATES

excentrikus zenészek

Budapesten először **LISE FLEURON** pályadijas párisi szápág

Budapesten először **MORRIS és MORRIS** angol excentrikusok

Budapesten először

Továbbá: **Modl József** **Olly Jolly** **Miss Kitty**

Alcitha, Suther, Vendée, Kövessy, Passpart, Rubens, Nightons, Amoros és Werner, Baumann stb.

Kezdeté 8 órákor.

Jegy elővétel díj nélküli előre váltható d. e. 10-15-g a pénztárnál. A kávéházban reggel 5 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara hangversenyez.

ŐS-BUDAVARA

Ma szerdán, esti 6 órától reggel 4 óráig fényes kilátás mellett

nagyszerű új varieté-műsor

Fél tíz órákor Fél tíz órákor

Rapoll! a jongleur- király, Heldenreich repülőbaltje, a vándgírű Nagel-család ikerai játéksí és letamutványai, **Sisters Marigold**, amerikai ének és táncoktató és a többi új számok.

—Az olasz bersaglieri zenekar hangversenye.

A „Folice-Caprice” vendégjátéka.

BEN-AL-IBEE varázsszínialáza

Sok más szórakozás.

Belépődíj 60 fillér. Gyermekeknek 12 éven alól 20 fillér. A kedvezményes jegyek minden tőzsdében.

—A földalati villamos éjjeli 1/2 óráig közlekedik. — Tarsasokozik egész éjjel.

BUTOR részletfizetésre!

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyháziak, valamint más hitelképes egyének kedvező fizetési feltételek mellett kapnak szilárd gyártmányú asztalos- és kárpitozott butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em.

Árjegyzéket 35 kr. levéljeggyel behirdetés ellen bérmentve küldjünk felül cég B. osztálya.

Angol és amerikai

SPORT-JÁTEKOK

legelőbb megbízható beszerzési forrása.

ÁRJEJYZÉK KIVÁNSÁG BÉRMENTVE KÜLD!

SEFFER ANTAL BUDAPEST IV. KÁROLY-UTCA 1. boltban 12 (Károlyi városi) KÖTÉLÁRUK, ZSINEGEK, ZSÁKOK, POMYVAK, FÜGGAGYAK, TORNÁESZKÖZÖK és mindenféle BILÁK IPARTELEPE.

TENNIS-TEREK ELKÉSZÍTÉSE, TORNATERMEK FELSZERELÉSE. GYAR: VII. BÖSNYAR-UTCA 20. SAJT/HAZ.

Az 1901. évi teljes naptárral ellátott

képes nagy árjegyzék

épp most jelent meg

a közkedvelt egy- és kétkoronas áruosztályról, ugyszintén az összes árucikkekről kívánatra bérmentve.

INGYEN

PARISI NAGY ARUHAZ. KEREPESI-UT 38. sz.

1901 JANUAR 31. 1901 FEBRUAR 28.

VII. KEREPESI UT 38.

PARISI NAGY ARUHAZ.

Színházak heti műsora.

	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Föv. nyári színház
Csütörtök	A böleső. A medve.	Mozgó fényképek	A baba	New-York szépe	Zaza
Péntek	A becsületbiró	A titkos rendőr	Milliók a hó alatt	A denovér	Furcsa háboru
Szombat	Ugyanaz	Az édes otthon	San-Toy	A kis ártatlan	Sötétség hatalma
d. u. Vasárnap este	—	—	—	—	Cigánybáró Sötétség hatalma
	Ugyanaz	Ugyanaz	A sárga csikó	A kis ártatlan	

Elegendő

Elegendő egy jól álló ruha készítéséhez egy mintakabát beküldése.

Elegendő egy levelezőlap, hogy mintákat és mértékvérvésről felvilágosíts adassék.

Elegendő az a tény, hogy nem tetszőert a pénz visszaadatik Rotherberger Jakabnál, cs. és kir. udv. szállító, Budapest, Váci-u. 6.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: húgyveséflyást, hólyagbajokat, bujakoros sebeket, syphilit, ennek következményeit, makkas borbajokat és az önfertőzésből támadt idegbetegségeket.

Meglepő az eredmény férfui gyengeségnél (impotentia) ugy fiatal, mint öregebb egyéneknél. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógy-szerok.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körut 12. sz., (Dohány-utca sarok, 1. emelet).
Bejdrat a lépesénel. Külön várótermek.
Rendelés délelőtt 9—3-ig. este 6—8-ig.

ISKOLAKÖNYVEK!

Az ország összes tanintézteiben használatban levő ==

TANKÖNYVEK

legújabb kiadása kapható a

LAMPEL RÓBERT-féle (WODIANER F. és FIAI)

császári és királyi udvari könyvkereskedésben

Budapest, VI., Andrassy-út 21.

A nekünk bemutatott számtalan megbízható, hiteles közönséget folytán ezen nevezészed óta fennálló rendelő-intezet a legmegjobb ajánlható.

Rendelő-intezet Budapest, Andrassy-ut 24. az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

húgyveséflyásokat és sebeket, az önfertőztetés utó-bajait, az oligensúlyt férfiak, magömlése, a buljakor utókövetkezményeit, nőknél hóberflyást, bármenny-nyire idülték is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanág egyik főokozója és borbetegeket gyógyít új gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülész-tudós, volt csász. kir. oszt. főorvos.

RENDEL: naponta d. e. 10 óráig egész délután 4 óráig, este 7 óráig 8 óráig.

Díjazott levelekre legmagyobb figyelemmel válaszolnak és gyógy-szerokról is gondoskodva lesz.

Nőknek külön váróterem.

Ugyanott megjelenti és a szerződés. Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető **NEPSZERU UTMUTATÓ** (már a 15-ik kiadásban megjelent) a nemü betegségek és ezek egyszerű gyógykezeléséhez című könyv, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva postaküldve, 1 frt beküldés mellett természetre vagy 50 kr. utavéti mellett.

Ingyen

egy iskolai táskát, aki az

budapesti ruhagyár

Angoldivat Károly-körut 16. Központi Városháza 6 és 7.

Deutsch Mór és fiaival

iskolai öltönyeket vesz.

Ujdonság: **Szell kabát** belés nélkül 14 forint.
Darányi-esőköpeny 13 forint.
Kossuth-öltöny a legfinomabb camgarból 15 frt.

Titkos betegségek szakorvosa

gyanánt, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyógyítást önálló szerződésnek, 20 éves kórházi és magán-gyakorlati tapasztalatai-nál legro legjobb ajánlható

Dr. CZINCZÁR J.

egyetem. orvosudor

gyógyít férfiaknál és nőknél hólyagkoros szarv nélküli mindennapos bármily régi kelótól

Nemi betegségeket ugymint húgyveséflyást, hólyag- és vizeleti bajokat, bujakoros sebeket, syphilit, önfertőzésből eredő idegbajokat, a legmakacsabb borbetegeket és szépséghibákat, továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat (impotentia) meglepő biztos eredményre gyorsan a legújabb módon.

Rendelő-intezet: Budapest, VI., Erzsébet-ut 14. sz. 1. e.
Rendelés: délelőtt 10—4-ig, délután 6—8-ig.
Külön várótermek. Külön be- és kijarat.
Levelekre rögtön válasz.

Magyarok pártoljatok.

Ha elegáns és tartós cipőt vagy csizmát dhajt, vásároljon nálam, minden cipőért 1 évig, minden csizmáért 3 évig jótállok, ha az általam föltállított ruha-kenőccsel bekent, melyet ingyen adok. Vidékre postaköltséggel 50 kr. és portómentesen küldöm. Merleeknek elegendő, ha harisnyába egy papírlapra állva, a láb tapát lerajzoljuk. Kérje képes árjegyzékem ingyen. Nemteljesítet visszavesszek és a pénzt minden levonás nélkül visszazadom.

Férfi vix, sima cipő	8.—	Daró csizma, bőrbortással, magas	4.50
Férfi elegáns vix, fűzős	8.50	Hallinasizma csuklóg, bőrbortással	6.—
Elegáns oroszziakt, fűzős vagy csogas	3.50	Női zargebőr, csogas vagy fűzős	3.—
Gavalér szalonciakt, fűzős vagy csogas	4.—	Szalonciakt vagy oroszziakt, elegáns, fűzős	3.50
Csizma, valdéli orosz bagaria bőrből	7.—	Gyermek bőrfűzős cipő 4 évig	1.50
Csizma finom borjúbőrből, erős	8.—		
Önköztelési v. tisztai csizma, fűzős elegáns	10.—		

Minden további 20 kr. több.

AGULÁR DÁVID FIA

Budapest, Deák-tér 6. szám.

ÓVÁS!

A közlegő iskolai idény a kalmával ajánljuk a legtöbb iskolában bevezetett és szaktekinéltek által legelőszerebb és legjobbnak elismert

Richter O. E. és Társa

chemnizi gyáros rajzeszközzeit.

A ki rossz utánzatoktól védekezni óhajt, figyeljen az eredeti áru védjegyre, mely megkülönbözteti áruimat az utánoztól árustól, mivel az ősszes tokok és körzők bélyegre vannak. Midőn ezen körülményre a n. é. vevőközönséget figyelmeztetjük, meg-nyerjük, hogy rajzeszközzeink a legtöbb papir-kereskedésben és látszerész üzletben kaphatók.

Richter O. E. és Társa

rajzeszközök gyára, Chemnitzben (Szászország).

AUER-FÉNY

Telefon 16—54. Telefon 16—54.

ÉRTESÍTÉS!

Az Auer-féle izzótestek árait a mai naptól kezdve következőképen mérsékeljük:

A „C” jelü Auer-féle izzótest ára 1 korona.
Az „N” jelü Auer-féle izzótest ára 80 fillér.

A légszeszfogyasztóknak, kik azt óhajtják, hogy Auer-lámpáik teljesen kifogástalanul működjenek, a következőket ajánljuk szives figyelmökbe. Ha az izzótestek fényereje csökken, ha azok hamar tönkremennek, avagy ha a hengerek gyakran repednek, rendszerint a lámpák hiányos kezelésében rejlik a hiba, melynek csakis a szakavatott kezelés által lehet elejét venni.

Kérjük ennélfogva, hogy bármely előforduló hiányt vagy panaszt tudomásunkra hozni sziveskedjék, hogy szakavatott közegzeink utján a bajok orvoslásáról gondoskodhassunk.

Ily esetekben munkadíjat nem számítunk.

Kívánatra az izzótesteket minden áremelés nélkül házhoz is szállítjuk és a fogyasztóknál levő Auer-koronákat, izzótestek vételénél, cserébe vissza is vesszük, a nélkül, hogy az időről-időre mindenesetre szükséges javítások költségeit fel-számítanánk.

Budapesten, 1901. augusztus 31-én.

Magyar Gázizzófény Részvénytársaság

Welsbachi dr. Auer Károly szabadalma,
Bndapesten, VI. ker., Váci-körut 3. szám.

AUER-FÉNY

